

LURK RAIDĄ 2018–2025
PADEDANT

UNIVERSITETAMS
VYKDYTI SAVO
MISIJĄ

LURK RAIDĄ 2018–2025
PADEDANT

UNIVERSITETAMS
VYKDYTI SAVO
MISIJĄ

Kęstutis Kriščiūnas
Jūratė Budrienė

Institucinės raidos apybraiža

Kaunas, 2025

Bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos integralios bibliotekų informacinės sistemos (LIBIS) portale *ibiblioteka.lt*

Kopijuoti, platinti ar kitais tikslais naudoti be autorių sutikimo griežtai draudžiama.

ISBN 978-609-467-679-6 (spausdintas)

© Kęstutis Kriščiūnas, 2025

© Jūratė Budrienė, 2025

© Vytauto Didžiojo universitetas, 2025

TURINYS

Pratarmė	6
1. LURK statutiniai pokyčiai 2018–2025 metais	10
2. LURK dialogai ir partnerystės	16
3. Kūrybinės diskusijos dėl stojančiųjų korpuso formavimo	46
4. Konferencijos dėmesys aplinkos iššūkiams	60
4.1. Globalūs iššūkiai ir strateginiai atsakai	61
4.2. Švietimo sistemos stiprinimas ir saugumas	65
4.3. Akademinės bendruomenės darbo sąlygos	68
4.4. Sveikata, gerovė ir bendruomenės atsparumas	71
5. LURK indėlis į tarptautines iniciatyvas	78
6. Atminties ženklai: Lietuvos universiteto Kaune šimtmetis	90
Pabaiga	94
Lietuvos universitetų rektorių konferencijos nariai – universitetų ir universitetinių aukštųjų mokyklų rektoriai	96
Priedai	116
1 priedas. Lietuvos universitetų rektorių konferencijos įstatai	117
2 priedas. LURK komunikatas <i>Dėl Lietuvos universitetų didesnės įtraukties į valstybės plėtrą</i>	123
3 priedas. LURK raštas <i>Dėl individualių mokymosi paskyrų sistemos įgyvendinimo</i>	127
4 priedas. Lietuvos universitetų susitarimas <i>Dėl klimato kaitos</i>	133
5 priedas. Lietuvos universitetų rektorių konferencijos deklaracija <i>Dėl generatyvinio dirbtinio intelektu panaudojimo studijose</i>	135
6 priedas. LURK raštas <i>Dėl karo specialistų rengimo universitetuose</i>	137
7 priedas. Lietuvos universitetų bendruomenių susitarimas <i>Dėl gaivinimo įgūdžių mokymosi</i>	138
8 priedas. Lietuvos universitetų rektorių konferencijos deklaracija dėl ALLEA EUA ir SCIENCE EUROPE deklaracijos <i>Akademinė laisvė ir institucinė autonomija: pasižadėjimus turi sekti veiksmai</i>	140
9 priedas. Lietuvos aukštųjų mokyklų pareiškimas <i>Dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų prieš nepriklausomą Ukrainos valstybę</i>	142

PRATARMË

Ši knyga – jau antroji apie Lietuvos universitetų rektorių konferencijos (LURK, Konferencija) raidą. Pirmoji – *25 metai mokslo ir studijų baruose. Institucinės raidos apybraiža* (ISBN 978-609-467-268-2, internetinis leidimas) – aprėpė ketvirčio amžiaus laikotarpį nuo Konferencijos veiklos pradžios. O 2025 m. kovo 28 d. sukako trisdešimt metų, kai Lietuvos Respublikos (LR) Teisingumo ministerijoje, vadovaujantis Lietuvos Respublikos visuomeninių organizacijų įstatymu, buvo įregistruoti pirmieji Konferencijos įstatai. Tuomet ji vadinosi Lietuvos aukštųjų mokyklų rektorių konferencija.

Laikantis istorinės apybraižos žanro, toliau pasakojama apie LURK raidą pastaraisiais metais. Kaip universitetus ir akademijas (toliau – universitetus) vienijanti asociacija, LURK tęsė įstatuose numatytas funkcijas ir veiklas, o svarbiausias jos siekis išliko tas pats – padėti universitetams vykdyti savo misiją. 2025 m. tikraisiais Konferencijos nariais buvo dvylika universitetų: Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija (LKA), ISM Vadybos ir ekonomikos universitetas, Kauno technologijos universitetas (KTU), Klaipėdos universitetas (KU), Lietuvos sporto universitetas (LSU), Lietuvos muzikos ir teatro akademija (LMTA), Lietuvos sveikatos mokslų universitetas (LSMU), Mykolo Romerio universitetas (MRU), Vilniaus dailės akademija (VDA), Vilniaus Gedimino technikos

universitetas (VILNIUS TECH), Vilniaus universitetas (VU) ir Vytauto Didžiojo universitetas (VDU).

Svarbiausios Konferencijos funkcijos ir veiklos tebėra stiprinti universitetų tarpusavio ryšius, koordinuoti jų santykius su valdžios, valdymo bei savivaldybių institucijomis, palaikyti ryšius su Europos universitetų asociacijomis ir kitomis tarptautinėmis organizacijomis bei ekspertinė veikla studijų, mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros politikos klausimais.

Asociacijai tenka bendradarbiauti ir su universitetų veiklą reguliuojančiomis institucijomis. Tarp jų – Mokslo ir studijų įstatyme (MSĮ) numatytos politiką formuojančios institucijos: LR Seimas (LRS), LR Vyriausybė (LRV), LR Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (ŠMSM), Lietuvos mokslo taryba (LMT), Studijų kokybės vertinimo centras (SKVC), LR Akademinės etikos ir procedūrų kontrolierius (LR AEPK). Konferencija taip pat bendradarbiauja su LR Prezidentūra, LR Mokslų akademija, LR Ekonomikos ir inovacijų ministerija (koordinuojančia ES struktūrinės paramos programas moksliniams tyrimams, eksperimentinei plėtrai ir inovacijoms), Švietimo paramos fondu (ŠPF).

Knygoje aprašomas laikotarpis, palyginti su ankstesniu (iki 2018 m.), išsiskiria išaugusiais universitetų biudžetais, modernėjančia fakultetų

infrastruktūra, naujesne tyrimų įranga, didesniu tarptautiniu akademinio įsitraukimu – ypač į europines struktūras – ir didesne akademinio gyvenimo dinamika.

Vis dėlto šiam laikotarpiui būdingas ir negatyvus bruožas, nuo universitetų nepriklausantis, tačiau itin reikšmingas demografinis veiksnys: smarkiai sumažėjęs ir toliau mažėjantis abiturientų, galinčių ir norinčių studijuoti universitetuose, skaičius.

Įdomu pastebėti, kad Švietimo ir mokslo (vėliau Švietimo, mokslo ir sporto) (ŠMM) ministerija savo sprendimus dėl universitetų veiklos vis dėlto derindavo su Konferencija, naudodavosi jos narių rektorių, taip pat Konferencijos komitetų bei darbo grupių kompetencija, nors Mokslo ir studijų įstatyme LURK funkcijos ir įtaka sprendimų priėmimui politikos lygmeniu palaipsniui buvo mažinamos, o pačios nuostatos įstatyme atrodė gana kukliai. Galima sakyti, kad vyko švelniai įtemptas, tačiau veiksmingas bendradarbiavimas ne tik su ŠMSM, bet ir su kitomis ministerijomis, organizacijomis bei žinybomis, vienaip ar kitaip prižiūrinčiomis ar reguliuojančiomis universitetų veiklą.

Konferencijos ekspertinė ir lobistinė galia nuolat augo. Ji glūdė struktūroje ir veiklos reglamentuose, Komitetuose ir Nuolatinėse (NDG) bei Laikinosiose darbo grupėse, sudaromose iš universitetų kuruojamų sričių prarektorių, kurie kasmet rotuoja savo pirmininką. Dauguma teisinių ir organizacinių klausimų, ieškant geriausių sprendimų, nagrinėjami šiuose komitetuose arba kartu su reguliuojančiomis institucijomis. Sunku pervertinti Komitetų ir NDG pirmininkų indėlį – tiek sprendžiant aktualiausius klausimus, svarbius savo išskirtinumo siekiantiems universitetams ir akademijoms, tiek

rengiant raštų projektus valdžios institucijoms, kurie vėliau aptariami ir tobulinami Konferencijos posėdžiuose. Konferencijos veiklai vadovauja prezidentas. Konferencijos pozicijai įvairiose Lietuvos institucijose atstovauja nustatyta kadencijai bei darbui darbo grupėse deleguojami LURK atstovai; prireikus jie pateikia informaciją posėdžiuose.

Prezidento ir grupių pirmininkų kadencijos trunka vienus metus, galimos dvi kadencijos iš eilės. Galutiniai LURK sprendimai priimami posėdžiuose, šaukiamuose kas mėnesį. Posėdžiai yra atviri: juose dalyvauja ne tik rektoriai ar jų deleguoti atstovai, bet ir komitetų bei nuolatinio darbo grupių pirmininkai, Lietuvos studentų sąjungų atstovai. Kviečiami ir svečiai – LR Prezidentūros atstovai, Seimo Švietimo ir mokslo komiteto pirmininkas, Švietimo, mokslo ir sporto ministras bei kuruojantis viceministras, Mokslo tarybos pirmininkas, Mokslo akademijos prezidentas ir kitų sričių ekspertai. Posėdžių vieta rotuojama. Tokia tvarka paverčia juos savotiškais forumais, užtikrinančiais sprendimų kokybę ir viešumą. Konferencijos veiklą atspindi viešai prieinama LURK internetinė svetainė. Tarp parengtų jos komunikatų puikuoja LURK ir universitetų bendromis jėgomis sudarytas ir lietuvių bei anglų kalba išleistas jubiliejinis LRS paskelbtų Universitetų metų proga leidinys „Lietuvos Universitetai 2022 / Lithuanian Universities 2022“ (Lietuvos universitetų rektorių konferencija [LURK], 2022).

LURK nuolat svarsto universitetų finansavimo klausimus. Tyrimų infrastruktūra sensta, pastatai dėvisi, o darbuotojų (ir akademinų, ir neakademinų) atlyginimai, stiprėjant šalies ekonomikai ir kylant atlygiams versle bei valstybės tarnyboje,

tampa nekonkurencingi. 2023 m. LR Seimo Švietimo ir mokslo komiteto pirmininkas, buvęs VU rektorius prof. habil. dr. Artūras Žukauskas viešai prabilo apie universitetams gresiančią griūtį. Vis dėlto pastaraisiais metais atlyginimai, nors ir tebėra nekonkurencingi intelektualioje darbo rinkoje, ėmė augti.

Tenka apgailestauti, kad Konferencijai neretai tekdavo susidurti su Mokslo ir studijų įstatymo „patobulinimais“ – imperatyviais straipsniais, kartais balansavusiais ties Konstitucijoje universitetams garantuojamos autonomijos pažeidimu. Ryškus to pavyzdys – 1998 m. universitetų inicijuota ir įkurta Lietuvos aukštojo mokslo asociacija bendram priėmimui organizuoti (LAMA BPO), puikiai veikianti ir tarptautinį pripažinimą pelnusi organizacija, kurią bandyta „nacionalizuoti“.

Artėjant pirmojo Konferencijos Statuto įregistravimo 30-ies metų sukakčiai, autoriams palaipsniui brendo mintis parengti knygą, apžvelgiančią paskutinį raidos penkmetį. Prasitarus apie tai LURK Prezidentui prof. dr. Rimantui Benečiui ir gavus tvirtą idėjos palaikymą, o vėliau pritarus

ir kitiems Konferencijos nariams, beliko kibti į darbą. Kitas tikėtas emocinis postūmis buvo gautas iš Vytauto Didžiojo universiteto rektoriaus prof. habil. dr. Juozo Augučio, mielai sutikusio knygą išleisti.

Pasakojant, kaip minimumu laiko tarpiu Konferencijai sekėsi padėti universitetams vykdyti savo misiją, knyga dėliojama chronologine seka. Toks pasirinkimas leido išvengti perteklinių detalių ir padaryti tekstą patogesnę „greitam“ skaitymui. Daug papildomos informacijos pateikta iliustracijose ir prieduose.

Dauguma nuotraukų iliustracijoms atrinkta iš LURK archyvo. Esame dėkingi Lietuvos universitetams, paskolinusiems knygai savo rektorių nuotraukas (p. 97–113); nuoširdus ačiū už nuotraukas Vilniaus universitetui (p. 86, 87) ir Lietuvos nacionaliniam kultūros centrui (p. 92).

Dėkojame VDU Leidybos centrui bei jo vadovei Bronislavai Riškienei už dalykišką ir malonų bendravimą rengiant knygos rankraštį spaudai, redaktorei Renatai Endzelytei – už kalbos redagavimą, maketuotojai Rasai Švobaitei – už estetinę knygos vaizdą ir viršelio dizainą.

1. LURK STATUTINIAI POKYČIAI 2018–2025 METAIS

Lietuvos universitetų rektorių konferencijos įstatuose (1 priedas) numatyta prezidentą rinkti vieniems metams su galimybe būti perrinktam antrai kadencijai. Ta pati sąlyga taikoma ir viceprezidentui bei prezidiumo nariui ir komitetų bei nuolatinių darbo grupių pirmininkams, taip pat generaliniam sekretoriui (tik jo kadencijų skaičius neribojamas). Šie Konferencijos vadovybės kasmetiniai demokratiniai pokyčiai užprogramuoti nuo 2011 m. įsigaliojusį įstatų; juos tikslinti galima esant konferencijos narių daugumai arba pasikeitus įstatymams (LR Asociacijos įstatymo normoms).

Pasibaigus VDU rektoriaus prof. habil. dr. Juozo Augučio kadencijai, 2018 m. vasario 2 d. narių sprendimu ir balsavimu LURK prezidento pareigas pradėjo eiti VU rektorius prof. habil. dr. Artūras Žukauskas. Viceprezidentu tapo KU rektorius prof. habil. dr. Eimutis Juzeliūnas, prezidiumo nariu – LSMU rektorius prof. habil. dr. Remigijus Žaliūnas. Naujojo prezidento siūlymu ir rektoriams pritarus, sekretoriatas išliko tas pats: generalinis sekretorius – KTU rektorius emeritas prof. habil. dr. Kęstutis Kriščiūnas, biuro administratorė – Jūratė Budrienė, vyr. finansininkė – Svajonė Meilė Skučienė. 2018 m. birželio 1 d., prof. habil. dr. Eimučiui Juzeliūnui atsisakius KU rektoriaus pareigų, LURK viceprezidente išrinkta KTU laikinoji rektorė doc. dr. Jurgita Šiugždinienė.

Tų pačių metų rugsėjį naujasis KTU rektorius prof. dr. Eugenijus Valatka buvo išrinktas ir LURK viceprezidentu. Įžanginiame pasisakyme prof. habil. dr. Artūras Žukauskas pakartojo svarbiausią savo kaip konferencijos vadovo siekį: „Pagrindiniu prioritetu matau aukštojo mokslo prestižo didinimą. Privalome daugiau kalbėti apie fundamentalias jo problemas.“

Po metų prof. habil. dr. Artūras Žukauskas buvo perrinktas LURK prezidentu, prof. dr. Eugenijus Valatka – viceprezidentu, prezidiumo nare tapo LSU rektorė doc. dr. Diana Rėklaitienė. Sekretoriatas išliko tas pats.

2019 m. gruodžio 20 d., pasibaigus antrajai prof. habil. dr. Artūro Žukausko kadencijai, LURK prezidentu išrinktas KTU rektorius prof. dr. Eugenijus Valatka. Jo siūlymu, viceprezidentės pareigas pradėjo eiti VDA rektorė prof. Ieva Skauronė, o prof. dr. Diana Rėklaitienė liko prezidiumo nare. Prof. habil. dr. Kęstučiui Kriščiūnui balsavimu buvo pavesta tęsti LURK generalinio sekretoriaus pareigas, todėl sekretoriato sudėtis nepakito.

2021 m. sausio 29 d. pasibaigus pirmajai kadencijai, prof. dr. Eugenijus Valatka buvo perrinktas antrajai. Viceprezidentė, prezidiumas ir sekretoriatas liko nepasikeitę.

Lyderystės estafetė. Sveikinimo akimirka, žyminti naują pradžią. Kadenciją baigęs LURK prezidentas KTU rektorius prof. dr. Eugenijus Valatka ir naujai išrinktas LURK prezidentas prof. dr. Rimvydas Petrauskas

Trys LURK prezidentai istorinės erdvės fone. Prof. habil. dr. Artūras Žukauskas, prof. dr. Rimvydas Petrauskas, prof. dr. Rimantas Benetis ir prof. dr. Diana Rėklaitienė susitelkę klauso ISM rektoriaus dr. Daliaus Misiūno pasakojimų. Antroje eilėje – MRU rektorė prof. dr. Inga Žalėnienė

2021 m. gruodžio 17 d., LURK prezidentu buvo išrinktas VU rektorius prof. dr. Rimvydas Petrauskas. Jo siūlymu viceprezidente tapo LSU rektorė prof. dr. Diana Rėklaitienė, prezidiumo nariu – VILNIUS TECH rektorius prof. dr. Romualdas Kliukas, generaliniu sekretoriumi – prof. habil. dr. Kęstutis Kriščiūnas. Sekretoriato sudėtis nepakito.

Bendru LURK narių sutarimu, prof. dr. Rimvydas Petrauskas buvo perrinktas ir antrajai kadencijai. Viceprezidente toliau dirbo prof. dr. Diana Rėklaitienė, prezidiumo nariu – prof. dr. Romualdas Kliukas, generaliniu sekretoriumi – prof. habil. dr. Kęstutis Kriščiūnas. Sekretoriatas nepasikeitė.

2023 m. gruodžio 15 d. naujuoju LURK prezidentu išrinktas LSMU rektorius prof. dr. Rimantas Benetis. Jo siūlymu, viceprezidente tapo prof. dr. Inga Žalėnienė, generaliniu sekretoriumi – prof. habil. dr. Kęstutis Kriščiūnas, prezidiumo nariu – dr. Dalius Misiūnas. Sekretoriatas išliko toks pat.

2024 m. sausio 26 d. LURK prezidentas prof. dr. Rimantas Benetis pristatė viziją, jog Konferencijos veikla turinti tapti reikšmingesnė, matomesnė, labiau padėti universitetams, mokslui, studijoms bei visam šalies politiniam gyvenimui. Jo nuomone, reikėtų ne tik taisyti ministerijos rengiamus teisės aktus, bet ir patiems ryžtingiau siūlyti universitetams aktualius sprendimus, skatinti komitetų ir grupių įsitraukimą. Prezidentas pabrėžė siekį stiprinti

ir išsaugoti universitetų autonomiją, mažinti biurokratinį krūvį, aktyviau įsitraukti į tyrimus, plačiau dalyvauti Europos ir tarptautinėje mokslo bei studijų erdvėje, gerinti universitetų finansavimą. Taip pat matė būtinybę tobulinti LURK veiklą reglamentuojančius dokumentus – įstatus, komitetų bei nuolatinių darbo grupių reglamentus, numatyti skatinamąsias priemones jų pirmininkams. Be to, pasikeitus Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymui, atsirado formali priežastis vėl peržiūrėti LURK įstatų turinį, tad paprašė Teisės nuolatinės darbo grupės parengti patobulintų įstatų projektą.

2024 m. gruodžio 20 d. įvykusiuose eiliniuose LURK prezidento rinkimuose prof. dr. Rimantas Benetis buvo perrinktas antrai kadencijai, viceprezidente liko prof. dr. Inga Žalėnienė,

Diskusijų išvarginti akademinės bendruomenės lyderiai. Iš kairės: Studijų komiteto pirmininkė doc. dr. Kristina Ukvalbergienė, LAMA BPO direktorius prof. dr. Pranas Žiliukas, Mokslo komiteto pirmininkė prof. habil. dr. Vaiva Lesauskaitė, Teisės komiteto pirmininkė Rūta Dalinskienė, Tarptautinių ryšių nuolatinės darbo grupės pirmininkas dr. Alvidas Šarlauskas

generaliniu sekretoriumi – prof. habil. dr. Kęstutis Kriščiūnas; sekretoriatas ir toliau tęsė savo darbą.

2024 m. vasario 23 d. posėdyje buvo patvirtinta atnaujinta LURK įstatų redakcija, parengta vadovaujantis LR civiliniu kodeksu, Asociacijų įstatymu ir kitais galiojančiais teisės aktais. Svarbiausias pakeitimas – atsisakyta LURK prezidiumo instituto. Tą pačią dieną patvirtinti ir patikslinti komitetų, nuolatinių bei laikinųjų darbo grupių ir sekretoriato veiklos reglamentai. Taip pat nuspręsta nutraukti 2022 m. liepos 13 d. pasirašytą LURK tinklalapio priežiūros ir vystymo paslaugų sutartį (Reg. Nr. 10.13-2022-706) ir šiam tikslui sudaryti naują sutartį su LAMA BPO.

2024 m. gegužės 24 d. posėdyje nutarta įkurti naują nuolatinę darbo grupę – Dirbtinio intelekto panaudojimo galimybių universitetų veikloje. Lapkričio 29 d. šios grupės pirmininku išrinktas prof. dr. Gvidas Urbonas.

2024 m. rugsėjo 27 d. posėdyje pritarta Kazimiero Simonavičiaus universiteto rektoriaus prašymui dalyvauti LURK veikloje svečio teisėmis.

Prof. dr. Rimantui Benečiui informavus apie gautą prašymą iš VILNIUS TECH dėl LURK rekomendacijos skirti valstybinį apdovanojimą prof. dr. Alfonsui Daniūnui, LURK nariai pritarė siūlymui, tad prof. dr. Alfonsas Daniūnas rekomenduotas Prezidentūrai apdovanoti Lietuvos Didžiojo Kunigaikščio Gedimino ordinu.

2. LURK DIALOGAI IR PARTNERYSTĖS

Viena svarbiausių LURK funkcijų – padėti universitetams siekti geriausios ir efektyviausios akademinės, mokslinės, inovacinės bei švietėjiškos veiklos, bendradarbiaujant su valdžios bei valdymo institucijomis. Pirmiausia tai – darbas su Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, LR Seimu ir Vyriausybe bei jiems pavaldžiomis institucijomis, agentūromis ir tarnybomis. Vis dėlto šis bendradarbiavimas ne visuomet vyksta sklandžiai: ministerijos politikai ir valdantieji neretai priima sprendimus vadovaudamiesi savo politiniais – dažnai laikiniais ar cikliniais – tikslais, kurie nebūtinai dera su ilgalaikiais universitetų veiklos siekiais. Svarbiausi valstybinių universitetų valdymo svertai – jų finansavimas ir teisės aktų kūrimo bei pritaikymo iniciatyva – yra valdžios institucijų rankose, todėl tarp universitetų ir reguliuojančių institucijų neretai kyla tam tikra įtampa. Daugelyje Europos šalių jos vengiama, teisės aktais užtikrinus pakankamą universitetų autonomiją. Lietuvos Konstitucija taip pat ją garantuoja, tačiau kai kurie Mokslo ir studijų įstatymo straipsniai ne visada aiškiai ją pagrindžia. Todėl LURK skiria didelę dalį savo veiklos LR Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos bei LR Seimo rengiamų MSĮ ir kitų įstatymų straipsnių bei pataisų stebėsenai ir tobulinimui. Lietuvos MSĮ Konferencijai numato gana kuklias teises ir pareigas; deja, daugelio

Europos šalių universitetai, siekdami efektyviausios veiklos, taip pat yra priversti ginti akademinę, mokslinę, finansinę, personalo valdymo ir kitų veiklų laisvę. Universitetų autonomijos gerbimo klausimus Europoje prižiūri ir saugo Bolonijos bei Bolonijos 2020 deklaracijos, kurias pasirašė šimtai Europos universitetų, o jų įgyvendinimą stebi tarptautinė organizacija „Observatory Magna Charta Universitatum“.

ŽYMIOS AUKŠTOJO MOKSLO PERTVARKOS, ŽADĖTOS 17-OSIOS LIETUVOS VYRIAUSYBĖS

17-osios Lietuvos Vyriausybės (2016–2020) programoje buvo numatyta aukštojo mokslo pertvarka. Apie universitetų akademinės veiklos ribojimus jau minėta, tačiau verta atidžiau pažvelgti į įdomesnius bendradarbiavimo epizodus, jų priežastis ir valdžios institucijų pažadus, kurie neretai likdavo neįgyvendinti. 2018 m. birželio 29 d. LURK posėdyje LR ŠMSM viceministras doc. dr. Giedrius Viliūnas pristatė naujosios Vyriausybės programą, sutelktą į šešias strategines reformas. Galbūt, universitetų veiklai išties bus suteiktas postūmis kokybiškam proveržiui? „Reformos“ aktyviai svarstytos LR Seime, bet švietimo ir mokslo sektorių tiesiogiai palietė dvi jų kryptys: švietimo srities reforma (bendrojo ugdymo,

LURK posėdis Šiaulių universitete prieš jam tampant Vilniaus universiteto Šiaulių akademija. Centre (iš kairės): LURK Generalinis sekretorius prof. habil. dr. Kęstutis Kriščiūnas, LURK prezidentas prof. habil. dr. Artūras Žukauskas ir LR Švietimo, mokslo ir sporto viceministras prof. habil. dr. Valdemaras Razumas

etatinio pedagogų apmokėjimo ir aukštojo mokslo pokyčiai) bei mokslo ir inovacijų reforma. Pasak doc. dr. Giedriaus Viliūno, Technologijų ir inovacijų įstatymo projektą rengė Ūkio ministerija nedalyvaujant mokslo bendruomenei, todėl jis labiau orientuotas į praktines, bet ne į mokslu grįstas inovacijas, o kai kurie pirminiai pakeitimai neatitinka tarptautinės praktikos.

Padėkojęs LURK nariams už aktyvias pastabas ir pasiūlymus, viceministras pabrėžė, kad pagrindiniai procesai aukštojo mokslo sektoriuje tuo metu vyko dėl universitetų reorganizavimo, kartu svarstant mokslo institutų ateities klausimus.

Ne mažiau svarbūs buvo akademinio personalo ir studentų klausimai – LR Seimas patvirtino pakeitimus, leidžiančius nuo kitų metų dar 16 proc. padidinti dėstytojų ir tyrėjų atlyginimus, taip

bendras augimas nuo 2017 m. siektų apie 40 procentų. Vyriausybei buvo pateikti nutarimai padidinti doktorantų stipendijas 86 proc. ir sulyginti jas su rezidentų darbo užmokesčiu. Taip pat vyko diskusijos dėl universitetų finansavimo ir sutarčių su jais sudarymo – galutinio sprendimo dar nebuvo, bet tikėtasi jį priimti rudenį. Sukurta darbo grupė, derinanti du struktūrinių fondų projektus: profesinių standartų rengimą ir studijų kryptių aprašų atnaujinimą. Ji ėmėsi peržiūrėti bendrąjį studijų reguliavimą, tikėdamasi sudaryti sąlygas tinkamiems pakeitimams dėl tarpkryptiškumo, studijų trukmės ir pakopų. Doc. dr. Giedrius Viliūnas užtikrino, kad rektoriai bus informuoti, parengus konceptualias nuostatas. Taip pat priminė Konstitucinio Teismo verdiktą dėl laikinojo studijų kryptių akreditavimo, pripažinusį procesą neteisėtu, ir paaikškino, kad ministerijoje jau įvertinta,

kas turėjo būti padaryta kitaip. Teismas įpareigojo skubiai parengti nuolatinę akreditavimo tvarką, numatančią pakankamą laiką prisitaikyti prie naujų reikalavimų. Tai paskatino atnaujinti diskusijas apie studijų vertinimo koncepciją Lietuvoje. Viceministras paprašė rektorių įžvalgų dėl principinių nuostatų, kurias kartu su LURK Studijų komitetu būtų galima detalizuoti – apibrėžti aiškią ribą, žemiau kurios nusileisti negalima, ir sutarti, per kiek laiko galima pasiekti šį lygį.

Pažymėtina, kad 2017 m. gruodį LURK Studijų komitetas parengė ir ministerijai išsiuntė raštą, kuriame išdėstė pastebėjimus, prognozes dėl galimų problemų ir pateikė pasiūlymus. Atsakymo iš ministerijos negauta, į pastabas neatsižvelgta. Tik vienas iš siūlymų tapo palyginamojo tyrimo pagrindu, kuris, kaip ir buvo įspėta, „užmynė ant tų pačių grėblių“. Viceministras pažadėjo dar kartą peržiūrėti raštą ir atsižvelgti, kiek leis galimybės. Pastaroji formuluoatė „pagal galimybes“ tapo lemtinga.

UNIVERSITETŲ TINKLO OPTIMIZAVIMO PERIPETIJOS

2018–2024 m. laikotarpiu ministerija nuosekliai siekė mažinti universitetų skaičių, pasitelkusi įvairias biurokratinio spaudimo priemones – nuo dirbtinių argumentų iki tendencingai iškraipytos užsienio valstybių patirties. Buvo ignoruojama reali tarptautinė praktika, rodanti, kad universitetų jungimasis negali būti mechaniškas – jis turi kilti iš pačių aukštųjų mokyklų poreikio ir siekio tobulinti tam tikras savo veiklos sritis. Tobulesnis ir funkcionaliau veikiantis darinys formuojamas palaipsniui, per ilgesnį laiką – ne vienus ar dvejus metus – ir jam sukurti reikia ne tik kantrybės, bet ir didžiulių finansinių išteklių.

Naujosios Vyriausybės dėmesio nesulaukė programai pateikti išsamūs Lietuvos universitetų rektorių konferencijos pasiūlymai dėl aukštojo mokslo sistemos tobulinimo bei San Francisko deklaracijoje įtvirtintos nuostatos, sėkmingai įgyvendinamos Vakarų universitetuose. Vyriausybės bei Švietimo ir mokslo ministerijos atstovai viešai pabrėžė, kad pagrindinis aukštojo mokslo pertvarkos tikslas – universitetų skaičiaus mažinimas, vadinamas aukštųjų mokyklų tinklo optimizavimu, tuomečio Ministro Pirmininko Sauliaus Skvernelio žodžiais, paliekant „gal kokius penkis“. Tokios nepagrįstos nuostatos lydėjo universitetus pasitinkant 2017 metus.

2017 m. sausio 27 d. pirmajame LURK posėdyje naujasis Švietimo ir mokslo viceministras, buvęs Mykolo Romerio universiteto prorektorius doc. dr. Giedrius Viliūnas kartu su rektoriais aptarė tuo metu aktualiausiu skelbtą klausimą – aukštojo mokslo sistemos optimizavimą ir universitetinių aukštųjų mokyklų tinklo pertvarką. Rengiamoje Vyriausybės programos įgyvendinimo veiksmų plano versijoje buvo numatyti ir kiti mokslo bei studijų sistemos klausimai. Viceministras pristatė LURK posėdžio išvakarėse LR Ministro Pirmininko Sauliaus Skvernelio pasirašytą raštą, adresuotą Lietuvos Respublikos Seimui. Jame buvo įvardytas siūlomas optimizuotas universitetų tinklas, o „Nutarimas dėl valstybinių universitetų tinklo optimizavimo plano patvirtinimo“ suteikė teisinį pagrindą aukštojo mokslo institucijų konsolidacijos procesams.

Vilniaus valstybinių universitetų tinklo optimizavimo plane buvo numatyta Mykolo Romerio universitetą reorganizuoti skaidymo būdu; jo dalis

perduoti Vilniaus universitetui ir naujai steigiamam Kauno universitetui. Vilniaus universitetui siūlyta į savo struktūrą įtraukti MRU Vilniaus fakultetus ir iš jų bei atitinkamų VU padalinių suformuoti naujus socialinių mokslų padalinius. Naujojo Kauno universiteto struktūroje numatyta įkurti Viešojo saugumo akademiją MRU Viešojo saugumo fakulteto pagrindu. Lietuvos edukologijos universitetą (LEU) siūlyta prijungti prie Kauno universiteto, pedagogų rengimą užtikrinant ir Kaune, ir Vilniaus universitete. Lietuvos muzikos ir teatro akademiją bei Vilniaus dailės akademiją planuota sujungti į Lietuvos menų akademiją. Vilniaus Gedimino technikos universitetas būtų išlikęs kaip vienas profilinis universitetas sostinėje. Kauno regione numatyta įsteigti Kauno universitetą, prijungus Aleksandro Stulginskio universitetą (ASU), Kauno technologijos universitetą, Lietuvos sporto universitetą ir Vytauto Didžiojo universitetą, taip pat įtraukus Vilniaus universiteto Kauno fakultetą. Lietuvos sveikatos mokslų universitetas būtų likęs vienintelis profilinis universitetas Kaune. Šiaulių universitetą siūlyta prijungti prie Vilniaus universiteto, įkūrus Šiaulių akademiją. Klaipėdos universitetui rekomenduota sutelkti dėmesį į jūrų sektoriaus kryptis, o kitose srityse bendradarbiauti su stiprią mokslinę bazę turinčiais universitetais ir tyrimų institutais.

Posėdyje dalyvavęs Seimo Švietimo ir mokslo komiteto pirmininkas prof. dr. Eugenijus Jovaiša akcentavo, kad universitetų tinklo optimizavimas tėra viena iš visos numatytos reformos dalių. Pasak jo, didžiausi iššūkiai slypi viduriniojo ugdymo sistemoje, mokytojų rengimo ir perkvalifikavimo procesuose, taip pat organizuojant abiturus bei stojamuosius egzaminus. Pirmininkas

pabrėžė, kad vykdoma reforma neturi pakenkti humanitarinių ir socialinių mokslų plėtrai, o įvedus trejų metų bakalauro studijas būtina išsaugoti skirtumą tarp profesinio ir akademinio bakalauro programų. Liko neišspręsta 5-ojo ISCED lygio studijų problema Lietuvoje.

Komentuodamas optimizavimo planą, viceministras pabrėžė, kad tinklo konsolidavimas turi užtikrinti konkrečią naudą, kartu atsižvelgti į demografinius rodiklius ir vietos savivaldos poziciją. Ji turėtų būti vertinama ne tik per mokyklų statuso ar absolventų parengimo kokybės prizmę, bet ir per pastatų bei infrastruktūros panaudojimo sąsajas su mokslo ir praktiniais pajėgumais. Viceministro teigimu, konsolidacijos procesas yra ilgalaikis, brangus ir reikalaujantis reikšmingų finansinių resursų, todėl svarbu peržiūrėti kokybės, atitikties, efektyvumo, potencialo sutelkimo bei finansinio pagrįstumo kriterijus.

Be to, viceministras informavo, kad jau šiemet universitetai galėsia padidinti dėstytojų atlyginimus per studijų krepšelio dedamąją. Kitais metais planuojama studijų vietas universitetams paskirstyti tiksliau, atsižvelgiant į valstybės poreikius. LURK nariai pritarė pateiktam mokslo doktorantūros nuostatų projektui.

Rektorių konferencijai Ministerija numatė iš esmės tik „konsolidacinių procesų“ stebėtojos vaidmenį. Nors iniciatyvą turėjo rodyti universitetai, procesui vadovavo Švietimo ir mokslo ministerija (kartais įsikišdavo ir Vyriausybės vadovai). Kaip ir buvo galima tikėtis, 2017 m. vasario 24 d. vykusiam LURK posėdyje vėl aptartas valstybinių aukštųjų mokyklų tinklo optimizavimo klausimas. Viceministras

Akademinių ir politinės lyderystės dialogas Mykolo Romerio universitete. Pirmoje eilėje (iš kairės): LR ŠMSM ministrė doc. dr. Jurgita Šiugždinienė, viceministras Gintautas Jakštas, ISM Ekonomikos ir vadybos universiteto rektorius dr. Dalius Misiūnas, LMTA rektorė doc. dr. Judita Žukienė, plk. Juozas Kačergius, KTU rektorius prof. dr. Eugenijus Valatka, LSMU rektorius prof. dr. Rimantas Benetis, LMTA rektorė prof. dr. Inga Žalėnienė, VDU rektorius prof. habil. dr. Juozas Augutis, KU rektorius prof. dr. Artūras Razbadauskas, doc. dr. Živilė Sederevičiūtė-Pačiauskienė, LSU rektorė prof. dr. Diana Rėklaitienė. Antroje eilėje (iš kairės): LURK Infrastruktūros ir finansų komiteto pirmininkė Laima Matusevičienė, Informacinių technologijų pirmininkas Paulius Nomgaudas, LSS prezidentas Vytautas Kučinskas, prof. dr. Saulė Mačiukaitė-Žvinienė, Paulius Baltokas, prof. dr. Pranas Žiliukas.

Trečioje eilėje: Teisės NDG pirmininkas dr. Saulius Valasevičius

doc. dr. Giedrius Viliūnas konstatavo, kad universitetai ir regionų bei miestų atstovai, turėję pateikti Vyriausybei pasiūlymus dėl tinklo optimizavimo, iš viso pateikė 45 variantus, tačiau jie „neatrodė solidžiai“. Be to, iš Kauno nebuvo sulaukta nė vieno pasiūlymo. Viceministras pažadėjo gautus siūlymus skelbti Švietimo ir mokslo ministerijos svetainėje viešam naudojimui, ir tai buvo padaryta dar posėdžio metu. Jis taip pat informavo, jog pasiūlymams analizuoti bei optimizavimo planams ir konkretiems projektams rengti Vyriausybė sudarysianti ekspertų

(bet ne atstovų) komisiją, kurios sudėtis turėtų paaiškėti per savaitę. Komisijos parengti planai dar būtų tikslinami ir galiausiai teikiami Seimui.

2017 m. kitu nuolatinio ir probleminio klausimu LURK posėdžiuose tapo Lietuvos pedagogų rengimo koncepcija, glaudžiai susijusi su universitetų tinklo optimizavimu. Diskusijų pradžioje išryškėjo dvi kryptys: pirma – įvertinti situaciją regionuose dėl reikalingo pedagogų skaičiaus ir mokyklų tinklo, antra – susitarti, kokius pokyčius, kaip ir kada reikėtų įgyvendinti. Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centrui (MOSTA) buvo pavesta atlikti

Neformalios diskusijos per kavos pertraukėlę (iš kairės): KTU rektorius prof. dr. Eugenijus Valatka, VDU mokslo porektorė prof. dr. Julija Kiršienė, LSU rektorė prof. dr. Diana Rėklaitienė

reikiamą analizę. Švietimo ir mokslo ministerijos svetainėje atsirado atskira pedagogų rengimo pertvarkos skiltis, kurioje buvo kaupiama informacija. LURK nariai posėdžiuose diskutavo, kaip atjauninti mokytojų kartą, palaikyti jų kvalifikaciją, stiprinti vaikų parengimą mokyklai, kokių savybių mokytojas turėtų turėti 2030 m., ar reikėtų mažinti rengiamų pedagogų skaičių, koks turėtų būti minimalus stojamojo balo slenkstis ir kt. Konferencija pritarė geros mokyklos koncepcijai.

2017 m. kovo mėnesį LURK posėdyje vyravo jau tradiciniu tapęs klausimas – universitetų tinklo optimizavimas. Švietimo ir mokslo ministrė Jurgita Petrauskienė pristatė viešai skelbtus aukštojo mokslo pertvarkos tikslus: atsisakyti „krepšelinio“ finansavimo ir pereiti prie finansavimo pagal pasiektus rezultatus. Tam būtų pasitelktos ŠMM sutartys su aukštojo mokslo institucijomis, įsigaliosiančios nuo 2019 metų. Pagrindinis

tikslas – gerinti studijų kokybę sumažinus programų skaičių ir jų dubliavimą, sutelkus išteklius, pakeitus institucijų išorinio vertinimo metodiką, patobulinus mokslinės veiklos vertinimą bei infrastruktūrą. Ministrė pripažino, kad vien infrastruktūros tobulinimas kokybės neužtikrins, tačiau gali sudaryti sąlygas reinvestuoti 50 mln. eurų vertės institucijų turtą. Ji pabrėžė, kad universitetai nebūtų uždaromi, o resursai sutelkiami, ir pakvietė visas institucijas tartis dėl tolesnių veiksmų. Šis pasisakymas sukėlė LURK narių ir svečių diskusijas.

LURK prezidentas pažymėjo, kad universitetai norėtų atsisakyti nekilnojamo turto, nebereikalingo dėl mažėjančio studentų skaičiaus, tačiau šiuo metu nėra teisinio mechanizmo, leidžiančio gautas lėšas reinvestuoti. Ministrė patvirtino, jog toks mechanizmas bus kuriamas. Prezidentas taip pat pabrėžė, kad universitetai galėtų tarpusavyje

susitarti ir pradėti laipsniškai mažinti studijų programų skaičių. VU rektoriaus teigimu, programų gausėjimą lėmė ministerijos įvestas „krepšelinis“ finansavimas. Viceministras doc. dr. Giedrius Viliūnas priminė, jog ateityje bus akredituojamos ne atskiros programos, o studijų kryptys. Ministrė papildė, kad įteisintos bus ir nestiprios, tačiau šaliai strategiškai reikalingos kryptys. KTU rektorius dar kartą pabrėžė būtinybę kurti ir išsaugoti tarpdisciplinines programas, o viceministras atkreipė dėmesį, kad mažose institucijose tai sudėtinga, nors įmanoma jungiantis kelioms institucijoms. ASU ir LEU rektoriai išreiškė susirūpinimą dėl viešojoje erdvėje darbo grupės skelbiamų netikslių duomenų ir paprašė to vengti.

Priminusi LR Prezidentės poziciją (palaikomą ir ministrės) svarstomais klausimais, Prezidentūros atstovė prof. dr. Saulė Mačiukaitė-Žvinienė domėjosi, kaip LURK galėtų prisidėti prie reformos įgyvendinimo, nes be Konferencijos paramos aukštojo mokslo institucijų reforma neįvyksianti, ir paragino diskusijas orientuoti ne į universitetų skaičiaus mažinimą, o į veiklos kokybę. LURK prezidentas apgailestavo dėl konstruktyvaus dialogo trūkumo – pavyzdžiui, Vyriausybės nutarimas buvo paskelbtas LURK posėdžio išvakarėse ir ne visi rektoriai spėjo su juo susipažinti, nors Konferencija buvo prašiusi galimybės iš anksto jį aptarti. Tad buvo sutarta: LURK palaiko aukštojo mokslo reformos siekį didinti mokslo ir studijų kokybę bei veiklos efektyvumą.

2017 m. liepos 13 d. Vyriausybės kanclerio raštu, vykdant Ministro Pirmininko pavedimą, Švietimo ir mokslo ministerijos paprašyta išnagrinėti Seimo 2017 m. birželio 29 d. nutarimo Nr. XIII-533

„Dėl valstybinių universitetų tinklo optimizavimo plano patvirtinimo“ nuostatas ir nustatyta tvarka pateikti atsakymą iki 2017 m. spalio 15 dienos.

Toliau universitetai patys ieškojo tinkamiausio konsolidacijos varianto. ŠMSM viceministras prof. habil. dr. Valdemaras Razumas 2020 m. birželio 26 d. LURK posėdyje pasveikino Vilniaus ir Šiaulių universitetus dėl įvykusio susijungimo ir informavo, kad nuo 2021 m. sausio 1 d. Šiaulių universitetas oficialiai taps Vilniaus universiteto Šiaulių akademija. Studentams, pasirinkusiems pedagogikos studijas, numatyta skirti 300 eurų stipendijas. Be to, Ekonomikos ir inovacijų ministerija nuo mokslo metų pradžios planavo teikti 200 eurų tikslines skatinamąsias stipendijas studentams, pasirinkusiems studijuoti Lietuvos regionų plėtrai aktualias informatikos, matematikos ir inžinerijos mokslų kryptis Klaipėdos, Šiaulių ir Panevėžio regionuose veikiančiuose universitetuose bei kolegijose.

DISKUSIJOS DĖL LIETUVOS AKADEMINĖS ELEKTRONINĖS BIBLIOTEKOS (eLABa) ATEITIES

Paskutiniame 2017 m. LURK posėdyje buvo svarstytas visiems universitetams aktualus klausimas – eLABa informacinės sistemos raida ir ateities perspektyvos. eLABa konsorciumo valdybos pirmininkė Lina Bloveščiūnienė pristatė spęstinius klausimus, pasiūlymus ateičiai, audito išvadas bei numatomus pokyčius. Konsorciumo valdyba siūlė:

- keisti pagrindinį tvarkytoją – vietoj Vilniaus universiteto šią funkciją pavesti Kauno technologijos universitetui;

Diskusija dėl IT plėtros klausimų su universitetų rektoriais ir LR ŠMM ministerijos atstovu. Pranešėjas – Informacinių technologijų nuolatinės darbo grupės pirmininkas dr. Justinas Rastenis

- pritarti debesinės bibliotekinių paslaugų platformos įsigijimui ir diegimui.

KTU laikinoji rektorė doc. dr. Jurgita Šiugždinienė teiravosi ministrės, ar numatomi eLABa technologiniai pokyčiai gautų papildomą ministerijos finansavimą. Nekonkretus atsakymas gerokai paveikė tolesnę diskusiją. Vilniaus universiteto atstovas A. Stašionis atkreipė dėmesį į svarbią problemą – metodikų valdymą, gebėjimą tinkamai tvarkyti informaciją ir žinoti, kaip ji turėtų būti kompiuterizuojama ar automatizuojama, mat šių kompetencijų nepakanka. Per pastaruosius ketverius metus buvo identifikuotos ir kitos problemos: netobulas konsorciumo valdymo modelis, sistemos architektūros trūkumai ir nepakankami programavimo resursai.

Prof. habil. dr. Juozas Augutis pasiūlė šį klausimą sistemškai išnagrinėti LURK Mokslo komiteto aprėptyje, įvertinti konkrečius ŠMM pažadus ir su apibendrintais komiteto pasiūlymais sugrįžti prie jo svarstymo 2018 m. vasario 2 d. posėdyje. Tačiau Mokslo komiteto pirmininkas prof. dr. Rimantas Jankauskas informavo, kad sausio 30 d. vykęs jungtinis LURK Mokslo ir Studijų komitetų posėdis, skirtas eLABa sistemos raidai, vieningos pozicijos nepriėmė – net rektorių ir prorektorių nuomonės išsiskyrė, kilo daug diskusijų ir liko neatsakytų klausimų. Nuspręsta įpareigoti abu komitetus per dvi savaites parengti suderintus pasiūlymus dėl eLABa veiklos ir valdymo tobulinimo ir dar kartą svarstyti šį klausimą 2018 m. vasario 23 d. LURK posėdyje.

Į ŠMM ministrei išsiųstą raštą dėl eLABa sistemos atnaujinimo buvo gautas atsakymas su prašymu patikslinti reikalingų lėšų sumą ir informuoti, ar LURK pritarianti, kad finansavimas būtų skirtas iš ES investavimo prioriteto 9.1.1 „Tobulinti ir koncentruoti studijų infrastruktūrą, siekiant aukštesnės studijų kokybės“ priemonės „Aukštųjų mokyklų tinklo tobulinimas“. Prof. habil. dr. Artūras Žukauskas pristatė atsakomojo rašto projektą, kuriame buvo įvardytos reikalingos lėšos naujos kartos bibliotekų informacinės sistemos licencijoms įsigyti, tačiau LURK nepritarė nuostatai panaudoti šį šaltinį.

Tolesnis eLABa veiklos modelio tobulinimas buvo aptartas 2019 m. birželio 28 d. posėdyje, analizuojant atvirosios prieigos modelio įgyvendinimo Lietuvoje galimybes. Mokslo komiteto pirmininkė prof. habil. dr. Vaiva Lesauskaitė pateikė komiteto poziciją, atsakydama į ŠMSM viceministro prof. habil. dr. Valdemaro Razumo raštą „Dėl LURK pozicijos eLABa informacinės sistemos klausimu“. Ji priminė, kad 2018 m. lapkričio mėnesį atlikus eLABa konsorciumo narių apklausą dėl PDB modelio, iš penkiolikos atsakiusių universitetų septyni pasisakė už decentralizuotą arba mišrų modelį. Mišrų modelį palaikė ir konsorciumo valdyba, ir LURK Mokslo komitetas.

Atsižvelgdamas į šią informaciją bei būtinybę tobulinti mokslo ir studijų institucijų mokslo valdymo sistemą, užtikrinančią mokslinės veiklos kokybės stebėseną, analizę, vertinimą ir sprendimų priėmimą remiantis moksline informacija, Mokslo komitetas pritarė mišraus modelio įteisinimui. Tokia sistema sudarytų galimybes naudotis tiek bendra eLABa talpykla, tiek atskirose

institucijose diegiamomis mokslo valdymo sistemomis, užtikrinančiomis duomenų vientisumą, korektiškumą ir saugumą, bei skatintų mokslo rezultatų sklaidą ir atvirojo mokslo idėjų įgyvendinimą. Prof. habil. dr. Vaiva Lesauskaitė pažymėjo, kad pereinant nuo centralizuoto prie mišraus PDB modelio būtina peržiūrėti eLABa nuostatus ir numatyti naują valdymo modelį. LURK inicijavo eLABa nuostatų pakeitimą.

2022 m. balandį LURK gavo eLABa konsorciumo pirmininkės priminimą, kad dar 2018 m. vasario 23 d. LURK raštu Nr. 2632 buvo kreiptasi į ŠMSM su prašymu inicijuoti eLABa nuostatų peržiūrą, atsižvelgiant į išorinio audito išvadas ir duomenų apsaugos teisės aktų pakeitimus. 2018 m. liepos 19 d. ŠMSM ministro įsakymu buvo sudaryta darbo grupė eLABa nuostatams atnaujinti; jos sudėtis buvo pakeista 2019 m. kovo 28 d. įsakymu. Į paskutinę nuostatų projekto redakciją buvo įtrauktas punktas, įteisinantis eLABa konsorciumo dalyvavimą sistemos palaikymo, plėtojimo ir finansavimo veiklose. Tačiau šis projektas nebuvo patvirtintas. Po diskusijų LURK pritarė Mokslo komiteto pirmininko doc. dr. Leono Balaševičiaus siūlymui pakartotinai kreiptis į ŠMSM raštu dėl inicijuoto eLABa nuostatų keitimo.

VALSTYBĖS KONTROLĖS DĖMESYS

2017 m. birželio mėnesį LURK posėdyje Valstybės kontrolės 5-ojo audito departamento direktoriaus pavaduotoja Rasa Kudžmienė pristatė tyrimo „Ar valstybinių universitetų turtas valdomas ir naudojamas kryptingai – mokslinei veiklai ir studijoms“ rezultatus. Rektorai palankiai įvertino pranešimo turinį bei pateiktas rekomendacijas Vyriausybei bei Švietimo ir mokslo ministerijai.

Vykdydami savo įsipareigojimus, Konferencijos nariai pradėjo diskutuoti ir derinti veiksmus, kurių turėtų imtis universitetai, mažindami studijų programų dubliavimą ir bendrą skaičių. Studijų komiteto pirmininkė Vilija Salienė parengė gaires tolesniam studijų programų mažinimo procesui.

2020 m. lapkričio 27 d. LURK posėdyje Visuomenės gerovės audito departamento direktorė (laikinai einanti pareigas) Rasa Kudžmienė pristatė valstybinio veiklos audito „Aukštojo mokslo kokybė“ tikslus, plano klausimus, terminus, vertinimo kriterijus ir numatomus preliminarinius poveikio rodiklius. Pagal šiuos rodiklius auditoriai vertins tikėtiną audito rezultatų naudą tobulinant nagrinjamą sritį.

AKADEMINĖS ETIKOS AKTUALIZACIJA

Akademinei etikai pažeidimai universitetuose nedažni ir viešai retai aptariami, dažniausiai sprendžiami universiteto profesinės ir akademinei etikai struktūrose. Todėl Konferencijos narius nustebino prof. habil. dr. Juozo Augučio pranešimas, kad 2017 m. birželio mėnesį prof. dr. Gediminas Merkys, atstovaudamas mokslininkų grupei, pateikė LURK viešą kreipimąsi dėl šiurkščių akademinės etikos pažeidimų, susijusių su LRV nutarimo projektu Nr. 17-10410 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 1 d. nutarimo Nr. 149 „Dėl Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo įgyvendinimo“ pakeitimo“. Birželio 28 d. minėtas raštas buvo persiųstas Akademinei etikai ir procedūrų kontrolieriui su prašymu išnagrinėti pažeidimus ir informuoti LURK, tačiau atsakymas nebuvo gautas. Europos universitetų asociacija (EUA) informavo gavusi iš Lietuvos pranešimą apie šiurkščius akademinės etikos

pažeidimus, pasidalijo kitų šalių patirtimi ir paragino įkurti instituciją, kuri nagrinėtų akademinės etikos ir tyrimų integralumo klausimus aukštojo mokslo sektoriuje. Po diskusijos nutarta pavesiti LURK nuolatinei teisės darbo grupei parengti pasiūlymą įsteigti tokią instituciją kaip Konferencijos padalinį.

Akademinei sąžiningumo ir etikos darbo grupės pirmininkė, ENAI tarybos narė dr. Loreta Tauginienė informavo apie pirmąją grupės susitikimą, įvykusį 2018 m. kovo 15 dieną. Jo metu buvo aptarta, kokio rezultato tikimasi iš grupės veiklos, koks turėtų būti parengto dokumento turinys, jo naudojimo tikslai, kiek LURK galėtų imtis iniciatyvos nedubliuodama Akademinei etikai ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos funkcijų, kokią juridinę galią turėtų ir kaip visa tai suderinti su universitetų autonomija. Pasiūlyta peržiūrėti Lietuvos universitetų etikos nuostatus, nustatyti prevencijos ir reagavimo mechanizmus diskriminacijos, seksualinio priekabiavimo bei priklausomybių atvejais, patobulinti publikacijų rengimo, bendraautorystės ir citavimo reglamentavimą.

2018 m. gruodžio 21 d. LURK posėdyje dr. Loreta Tauginienė pristatė darbo grupės parengtas seksualinio priekabiavimo ir priekabiavimo lyties pagrindu prevencijos gaires. Jose apibrėžtos pagrindinės sąvokos, bendrosios nuostatos, universiteto bendruomenės informavimo, švietimo, konsultavimo ir pranešimų nagrinėjimo gairės, konfidencialumo principo taikymas, sankcijų skyrimo tvarka bei apeliacijos galimybės.

Akademinei sąžiningumo ir etikai laikinoji darbo grupė parengė sutarties projektą, kuriame nustatytos LURK ir Lygių galimybių kontrolieriaus

tarnybos bendradarbiavimo sąlygos, siekiant užtikrinti nediskriminavimo ir lygių galimybių principų įgyvendinimą universitetuose. 2018 m. lapkričio 23 d. posėdyje LURK nariai bendru sutarimu pritarė šiam projektui ir jo įgyvendinimui.

2018 m. birželio 29 d. LURK posėdyje Akademinės etikos centro vadovė dr. Loreta Tauginienė pristatė Publikavimo etikos gairių projektą. Rektoriatui jam pritarė, o prezidentas pasiūlė parengti ir glaustą, 1–2 puslapių trukmės instrukciją mokslininkams; akademinės etikos centro vadovės teigimu, kiekvienas universitetas galėtų adaptuoti instrukciją pagal savo poreikius. 2019 m. vasario 8 d. LURK nariai patvirtino šias gaires ir rekomendavo jas taikyti rengiant universitetų etikos dokumentus ir tvarkas¹.

2019 m. vasario 8 d., jau eidama Akademinės etikos ir procedūrų kontrolierės pareigas, dr. Loreta Tauginienė pristatė pagrindinius savo veiklos prioritetus: akademinės bendruomenės neetiško elgesio prevencijos priemonių organizavimą, efektyvesnį galimų akademinės etikos ir procedūrų pažeidimų nagrinėjimą (sutrumpinant nagrinėjimo laiką) ir glaudesnio bendradarbiavimo su akademine bendruomene stiprinimą.

2020 m. kovo 27 d. LURK posėdyje akademinės etikos ir sąžiningumo laikinosios darbo grupės pirmininkė Viktorija Žilinskaitė pateikė gaires dėl

seksualinio priekabiavimo prevencijos ir atvejų nagrinėjimo. LURK nariai joms pritarė ir nusprendė rekomenduoti jas taikyti rengiant universitetų etikos dokumentus ir tvarkas.

DISKUSIJA DĖL LR VALSTYBINĖS KALBOS ĮSTATYMO NUOSTATŲ

2019 m. spalio 25 d. LURK posėdyje svečiavęsis Valstybinės lietuvių kalbos komisijos pirmininkas Audrys Antanaitis pristatė LR valstybinės kalbos įstatymo Nr. I-779 6 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą. Galiojęs įstatymas numatė, kad valstybės įstaigų, taip pat aukštųjų mokyklų ir mokslinių tyrimų institutų vadovai privalo mokėti valstybinę (lietuvių) kalbą. Rektorių nuomone, ši nuostata neturėtų būti taikoma aukštųjų mokyklų ir mokslinių tyrimų institutų vadovams, nes riboja aukštojo mokslo tarptautiškumo plėtrą, netiesiogiai diskriminuoja kitų Europos Sąjungos šalių piliečius ir pažeidžia darbuotojų judėjimo laisvę ES. Audrys Antanaitis patvirtino neprieštaraujantis tarptautiškumo siekiui ir pritariantis diskusijai dėl minėto straipsnio pakeitimo, tačiau iškėlė rektoriams daug klausimų bei abejonių. Diskusija tuo nesibaigė.

LURK KRITINIS VERTINIMAS DĖL UNIVERSITETŲ ĮTRAUKIMO Į VIEŠOJO SEKTORIAUS FINANSŲ APSKAITOS BENDRĄJĄ INFORMACINĘ SISTEMĄ (FVAIS)

2020 m. lapkričio pabaigoje Finansų ministerija informavo LURK apie planus plėsti bendrą viešojo sektoriaus apskaitos sistemą, įtraukiant ir universitetus. Diskusijoje su ministerijos atstovais dalyvavo Infrastruktūros ir finansų komiteto pirmininkas Justas Babarskas ir Informacinių

¹ Tauginienė, L., Cibulskienė, J., Berkmanas, T., Janutėnienė, J., Braziulienė, A., Kazlauskaitė, R., Kližentis, V., Toleikienė, R., Zamokas, G., Sipavičienė, S., Vaičiaitis, V., Marozas, V. (2019). Publikavimo etika: gairės [PDF]. Vilnius: Lietuvos universitetų rektorių konferencija. Prieiga internete: https://lurk.lt/wp-content/uploads/2024/04/5_publikavimo_etikos_gaires_2019_su_nuorodomis.doc

Keturi LURK prezidentai VDU istorinėje erdvėje. VDU istoriko dr. Egidijaus Balandžio pristymo klausosi (iš kairės): VDU rektorius prof. habil. dr. Juozas Augutis, doc. dr. Mantas Bileišis, KTU rektorius prof. dr. Eugenijus Valatka, VU rektorius prof. dr. Rimvydas Petrauskas, LSMU rektorius prof. dr. Rimantas Benetis, LURK Studijų komiteto pirmininkė doc. dr. Sonata Mačiulskytė

technologijų darbo grupės pirmininkas Ričardas Servetka. Susitikimo metu apžvelgtos planuojamos plėtros problemos, išklaustyti universitetų pasiūlymai. Atsakomajame LURK rašte, išsiųstame Lietuvos Respublikos Vyriausybei, Finansų ministerijai bei Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai, teigiama, kad įsijungti į FVAIS universitetams būtų nenaudinga – sukeltų perteklinį biurokratinį krūvį, pareikalautų papildomų darbo sąnaudų, o siūlomi terminai esą pernelyg trumpi. Finansų viceministrė Rūta Bilkštytė 2021 m. kovo 26 d. posėdyje pabrėžė, kad viešojo sektoriaus apskaitos standartai turi būti taikomi vienodai visoms institucijoms, įskaitant universitetus, ir patikino, jog žinant apie esamas problemas, bendromis pastangomis galima rasti sprendimus.

LURK Infrastruktūros ir finansų komiteto pirmininkas Justas Babarskas pranešė, kad 2021 m. kovo 2 d. bendrame Finansų ministerijos ir universitetų atstovų nuotoliniame susitikime buvo pristatyta universitetų naudojamų informacinių sistemų analizė ir kiekvienam universitetui parengtos integracinių ryšių su FVAIS schemas. Justas Babarskas išskyrė esmines nuostatas:

- FVAIS galėtų veikti kaip duomenis surinkanti ir integruojanti ataskaitų sistema, o ne pagrindinė apskaitos ir finansų valdymo sistema, nebent universitetas pats nuspręstų ją naudoti visa apimtimi;
- perduodama turėtų būti tik agreguota, nuasmeninta informacija (didžiosios knygos

Kai akademinis dialogas
susitinka su menu... VDA
rektorė prof. Ieva Skauronė,
KTU rektorius prof. dr. Euge-
nijus Valatka, VDU rektorius
prof. habil. dr. Juozas Augu-
tis, brg. gen. Almantas Leika

formato), o ne kiekvienos finansinės opera-
cijos lygio duomenys;

- FVAIS eksploatacijos pradžia turėtų sutapti su naujo apskaitos laikotarpio pradžia, kad nereikėtų suvesti duomenų už praėjusį laikotarpį;
- papildomų modulių, integracijų ir sistemų pri-
taikymo išlaidos turėtų būti finansuojamos iš
Finansų ministerijos administruojamo FVAIS
diegimo fondo;
- būtina užtikrinti nepertraukiamą sistemos
veikimą 24/7 režimu;
- reikia sudaryti bendrą darbo grupę iš Finansų
ministerijos, Švietimo, mokslo ir sporto minis-
terijos bei LURK atstovų, kuri parengtų diegi-
mo modelius, integracinių ryšių schemas ir

sutarčių projektus dėl FVAIS diegimo bei eks-
ploatacijos. LURK prezidentas ir nariai pritarė
šioms nuostatom.

2021 m. balandžio 30 d. posėdyje LURK Infrac-
truktūros ir finansų komiteto pirmininkė dr. Eve-
lina Meilienė informavo apie praėjusią savai-
tę įvykusį išplėstinį komiteto posėdį, kuriame
dalyvavo ir Finansų ministerijos atstovai, ir buvo
sudaryta darbo grupė iš LR Finansų ministeri-
jos, LR Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos bei
LURK atstovų FVAIS diegimo problemoms spręsti.
Pasak dr. Evelinos Meilienės, pagal Buhalterinės
apskaitos įstatymą rektorai atsako už apskaitos
organizavimą, o Finansų ministerija vykdo ben-
draį metodinį vadovavimą. Susitikimo metu buvo
identifikuotos kritinės problemos, kurias būtina
spręsti, ir sutarta įtraukti jas į vykdomą projektą.

Numatyta testuoti naujas funkcijas, atsirandančias dėl aukštųjų mokyklų poreikių, taip pat atlikti sistemos našumo testavimą, kaip reikalauja valstybės informacinių sistemų gyvavimo ciklo metodologija, pagal sudarytus scenarijus, naudojant realius duomenų kiekius, o rezultatus įforminti ataskaita, patvirtinančia sistemos kokybę ir tinkamumą universitetuose.

Pabrėžta, kad darbo grupė pirmiausia peržiūrės ir patvirtins testavimo scenarijus, tada pereis prie kitų FVAIS diegimo etapų. Pasak dr. Evelinos Meilienės, kai kurie universitetai jau bando naudoti FVAIS, tačiau nesėkmingai, tad įgyvendinus testavimo scenarijus kiti universitetai galėtų išvengti panašių problemų.

LR finansų viceministrė Rūta Bilkštytė pasidžiaugė konstruktyvia diskusija, nors sistema jau turėjo būti praktiškai įdiegta. Sėkmingu FVAIS diegimu laikoma situacija, kai universitetuose vyksta diegimo ir duomenų perkėlimo darbai, o kilusias problemas specialistai sprendžia bendradarbiaudami su darbo grupe.

2021 m. gegužės 28 d. dr. Evelina Meilienė informavo, kad darbo grupė dėl FVAIS diegimo jau pradėjo veiklą ir surengė du intensyviuos posėdžius, kuriuose aptarti techniniai klausimai ir politinis lygmuo. Sutarta sprendimus priimti tik raštu, vengiant žodinių susitarimų su Finansų ministerija ar atskirais universitetais. Toks procesas gali užtrukti ilgiau, tačiau padės išvengti skirtingų sprendimų ir nesusipratimų. Padėkojęs už pristatymą prof. dr. Eugenijus Valatka pabrėžė, kad šis klausimas dėl savo kompleksiško dar ne kartą bus svarstomas LURK posėdžiuose.

2025 m. vasario 25 d. LURK vėl svarstė FVAIS diegimą universitetuose. Po diskusijų parengtame rašte Nr. 3254 pažymima, jog Lietuvos universitetai, valdydami ir naudodami įvairų turtą, vadovaujasi LR Mokslo ir studijų įstatymu, kitais nacionaliniais teisės aktais, universitetų statutais ir vidaus teisės aktais. Šiuose dokumentuose nustatyta pareiga turtą, įskaitant lėšas, naudoti efektyviai ir racionaliai, tinkamai jį apskaityti bei laiku teikti reikiamą informaciją valstybės institucijoms. Taip pat pabrėžiama, kad įvairūs finansinės informacijos pjūviai yra būtini universitetų autonomiškai, efektyviai ir racionaliai veiklai, jos stebėsenai ir valdymui.

Konferencija pažymėjo, kad iš dvylikos LURK aukštųjų mokyklų tik trys – Lietuvos sveikatos mokslų universitetas, Vilniaus dailės akademija ir Vytauto Didžiojo universitetas – finansinei apskaitai tvarkyti pradėjo naudoti FVAIS, tiksliau, jo dalį – FABIS. Tačiau net ir po kelerių FABIS naudojimo metų dėl ribotų sistemos galimybių tenka naudoti kitas informacines sistemas arba įsigyti naujų ir integruoti jas su FABIS. Kai kuriais atvejais tos pačios ūkinės-finansinės operacijos registruojamos tiek FABIS, tiek kitose sistemose.

Esama situacija lemia nevienalytę informacinę infrastruktūrą, kurią sudaro daug tarpusavyje brangiomis ir nestabiliomis integracijomis susaistytų informacinių sistemų. Dėl to didėja daugybinio duomenų įvedimo į skirtingas sistemas apimtis ir kaštai. Toks modelis riboja galimybes naudoti išsamią ir konsoliduotą finansinę informaciją, reikalingą efektyviam ir racionaliam universitetų valdymui. Klaipėdos universitetas ir Lietuvos muzikos ir teatro akademija pradėjo

naudoti FABIS, bet vėliau dėl minėtų priežasčių atsisakė. Kiti universitetai – Kauno technologijos, Lietuvos sporto, Mykolo Romerio, VILNIUS TECH ir Vilniaus – šiuo metu naudoja pažangesnes informacines sistemas, kurios leidžia ne tik tvarkyti finansinę apskaitą, bet ir valdyti finansus bei kitus veiklos procesus, diegiant specializuotus modulius. 2022 m. gruodžio 29 d. LR Vyriausybė priėmė nutarimo Nr. 1320 pakeitimą, kuriame nustatyta, kad keturi universitetai – Kauno technologijos, Lietuvos sporto, VILNIUS TECH ir Vilniaus – nuo 2025 m. sausio 1 d. privalo naudoti FABIS kaip vienintelę finansų apskaitos sistemą.

Dar 2022 m. liepos 15 d. keturi universitetai Finansų ministerijai pateikė tarpinę išvadą, kurioje įvardijo esminius FABIS trūkumus ir kliūtis jam diegti bei eksploatuoti. Paprašė sustabdyti FABIS testavimą ir inicijuoti sprendimą atsisakyti jį diegti aukštosiose mokyklose. Tačiau nutarimo pakeitimas vis tiek buvo priimtas, papildytas 3.4 papunkčiu, kuriame numatyta iki 2023 m. rugsėjo 1 d. užtikrinti FABIS funkcines galimybes ir iki 2024 m. birželio 30 d. suderinti jo sąsajas su universitetų sistemomis, reikalingomis finansinei apskaitai tvarkyti.

Nutarimo 3.4 papunkčio reikalavimai nebuvo įgyvendinti – nebuvo atliktas galimybių pereiti prie FABIS vertinimas ir nebuvo užtikrintos jo sąsajos su universitetų sistemomis, tad LURK pakartotinai prašo: 1) pakeisti nutarimą ir suteikti universitetams galimybę naudoti esamas informacines sistemas ir nediegti FABIS be jų pritarimo; 2) nedelsiant, o ne iki 2027 m., užtikrinti FABIS funkcionalumą tiems universitetams, kurie jį jau naudoja (įskaitant integracijas su VSAKIS ir SABIS, teisingą PVM ir GPM deklaracijų formavimą, kasos

duomenų integraciją realiu laiku, pacientų maitinimo bei sandėlių apskaitą ir kt.).

SVARBIAUSI 18-OSIOS LIETUVOS VYRIAUSYBĖS PAŽADAI UNIVERSITETAMS

Savo programoje Vyriausybė numatė ir aukštojo mokslo pertvarką. Ją pristatydama Švietimo, mokslo ir sporto ministrė doc. dr. Jurgita Šiugždienienė 2021 m. sausio 21 d. Konferencijos posėdyje kreipėsi į LURK narius, ragindama glaudžiai bendradarbiauti sprendžiant aukštojo mokslo klausimus. Siūlė aptarti bendradarbiavimo organizavimo būdus, kad procesas būtų savalaikis ir užtikrintų greitesnį sprendimų priėmimą. Informavo, jog vyksta biudžeto peržiūra ir tvirtinimas, planuojami darbo užmokesčio skaičiavimo sistemos pokyčiai, įstatymu numatoma patvirtinti Mokslo veiklos vertinimo metodiką. Ministrė pakvietė LURK narius teikti siūlymus Nacionaliniam susitarimui dėl švietimo.

LRS Švietimo ir mokslo komiteto pirmininkas prof. habil. dr. Artūras Žukauskas padėkojo už kvietimą dalyvauti posėdyje ir išreiškė siekį glaudžiai bendradarbiauti ateityje. Jis pastebėjo, kad sprendimų priėmimas Seime vyksta lėtai dėl daugybės procedūrinių etapų: registravimo, svarstymų, balsavimų, išvadų rengimo ir grąžinimo. Tad reikšmingų biudžeto pokyčių tikėtis sudėtinga, nes dabartinis Seimas „paveldi“ biudžetą iš ankstesniojo ir pakeitimai bus minimalūs. Vis dėlto, numatoma 5 mln. eurų padidinti jaunųjų mokslininkų atlyginimų fondą bei rengti siūlymus dėl papildomo mokslo ir studijų kokybės finansavimo.

Profesorius pabrėžė, kad vienas svarbiausių universitetų veiklos tikslų – užtikrinti studijų kokybę.

LR Seimo Švietimo ir mokslo komiteto pirmininko prof. habil. dr. Artūro Žukausko pranešimas baigus Vilniaus universiteto rektoriaus kadenciją

Dėl to Seimo komitete planuojama įgyvendinti studijų ir mokslo finansavimo reformą, kuri apims einamos veiklos finansavimą, premijas už pasiektus rodiklius, skatinimą už studijų kokybę ir plėtrą. Taip pat siekiama suvienodinti dėstytojų ir mokslininkų karjeros modelį pagal Europos universitetų praktiką, siekiant pasiruošti didesniai tarptautiniam mobilumui. Prof. habil. dr. Artūro Žukausko teigimu, kartu su Statistikos departamentu siekiama, jog asignavimai mokslo ir studijų išlaidoms, taip pat atlyginimams, būtų skaičiuojami pagal *Frascati* vadovo metodiką. Jis taip pat priminė, kad Vyriausybės programoje numatyta didinti MTEP finansavimą ir peržiūrėti valstybės finansuojamų bei nefinansuojamų studijų kainas.

LR švietimo, mokslo ir sporto viceministras Gintautas Jakštas 2021 m. kovo 26 d. posėdyje pristatė savo požiūrį į tikslines stipendijas, valstybės

finansuojamų vietų paskirstymą ir finansavimo modelio pertvarkos darbo grupės veiklos eigą. Jis informavo, jog liksianti galioti ankstesnė tvarka – Žemės ūkio, Ekonomikos ir inovacijų bei Finansų ministerijos galės prisidėti skirdamos tikslines stipendijas, tačiau suabejojo, ar tikslinės stipendijos yra veiksmingiausia priemonė gerinant įsidarbinimo rodiklius.

Diskusijoje dėl valstybės finansuojamų vietų paskirstymo iškeltas siūlymas didinti rezidentūros vietų skaičių. Viceministras paprašė universitetų vadovų pateikti pagrįstą informaciją, kiek ir kokių rezidentūros vietų reikėtų. Taip pat aptarta doktorantūros vietų plėtra. Viceministro teigimu, klausimas įtrauktas į Vyriausybės veiksmų planą, numatoma peržiūrėti doktorantūros vietų skaičių ir nustatyti priežastis, dėl kurių dalis doktorantų neįgyja mokslo laipsnių.

Aptartas ir universitetų darbuotojų atlyginimų didinimas. Paminėta situacija, kai padidinus asistentų atlyginimus, jų darbo užmokestis susilygino su docento. Gintauto Jakšto teigimu, atlyginimų diferencijavimas turėtų būti universitetų autonomijos klausimas, tad planuojama peržiūrėti finansavimo modelį, siekiant ateityje išvengti panašių situacijų.

Viceministras pristatė rengiamą mokslo ir studijų institucijų finansavimo schemą. Ji apima: tęstinės veiklos finansavimą (daugiau nei 70 proc. nuo I ir II dalių), į kurį įeina administravimas, ūkio ir infrastruktūros priežiūra, MTEP, menas ir studijų veikla; skatinimą už veiklos pasiekimus (mažiau nei 20 proc. nuo I ir II dalių) – už MTEP, meno ir studijų rezultatus; bei valstybės strateginių sutarčių su valstybinėmis mokslo ir studijų institucijomis finansavimą.

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Studijų skyriaus vedėja Giedrė Pačėsienė 2021 m. gegužės 28 d. pristatė ministerijos planuojamus studijų politikos pakeitimus, o Mokslo skyriaus vedėjas Tadas Juknevičius – mokslo finansavimo pokyčius, susijusius su mokslo vertinimu, kuriems Vyriausybėje jau pritarta. Parengti Mokslo ir studijų įstatymo bei Švietimo įstatymo pakeitimų projektai.

Įstatymo projektuose numatytos keturios pagrindinės dalys. Pirmoji – vienodų reikalavimų taikymas visiems stojantiesiems, nepriklausomai nuo pasirinkto studijų finansavimo būdo. Šiuo metu norint stoti į mokamas studijas pakanka išlaikyti vieną valstybinį brandos egzaminą, o stojant į valstybės finansuojamas vietas būtini trys egzaminai ir atsižvelgiama į metinių pažymių vidurkį. Naujajame projekte numatoma, kad stojantieji

į universitetus privalės laikyti tris valstybinius brandos egzaminus: lietuvių kalbos ir literatūros, matematikos bei trečią – laisvai pasirenkamą. Egzaminų vidurkis turės būti ne žemesnis nei pagrindinis lygis, nustatytas Švietimo įstatymu. Kaip atrankos kriterijaus atsisakoma metinių pažymių vidurkio. Pakeitimus planuojama taikyti nuo 2024 m., kad bendrojo ugdymo ir aukštosios mokyklos galėtų pasirengti, o dešimtokai – pasirinkti tinkamas programas. Išlieka bendro finansavimo paskirstymo modelis, tačiau universitetai galės patys nustatyti minimalų konkursinį balą ir taikyti motyvacijos vertinimo procedūras.

Antroji dalis – strateginės sutartys su universitetais, kuriose būtų numatyti konkretūs tikslai, pavyzdžiui, pedagogų rengimo centrų stiprinimas ar tam tikri optimizavimo procesai. Už šių tikslų įgyvendinimą būtų skiriamas papildomas finansavimas.

Trečioji dalis – galimybė universitetams gauti iki 20 proc. papildomą finansavimą už įstatyme nustatytus kriterijus: tarptautiškumą, socialinę dimensiją ir lėšų pritraukimą studijoms. Konkretūs rodikliai būtų apibrėžiami poįstatyminiais aktais.

Ketvirtoji dalis – stojančiųjų priėmimo planavimo korekcijos. Numatyta galimybė pedagogines studijas planuoti ne tik pagal programas, bet ir pagal specializacijas, kad būtų galima geriau patenkinti konkrečių dalykų mokytojų poreikį. Taip pat siūloma pavėlinti norminės studijų kainos skaičiavimo ir patvirtinimo datą iki sausio 30 dienos.

ŠMSM Mokslo skyriaus vedėjas Tadas Juknevičius pristatė Seimui pateiktą Vyriausybės Mokslo ir studijų įstatymo pakeitimą, atitinkantį Konstitucinio Teismo išvadą dėl teisėtų lūkesčių ir kriterijų įtvirtinimo įstatyme. Pagal jo aptartą

MTEP finansavimo schemą, bazinis finansavimas paskirstomas mokslo sritims: humanitariniams mokslams – 14 proc., socialiniams – 11 proc., gamtos – 35 proc., žemės ūkio – 6 proc., medicinos ir sveikatos – 9 proc., technologijos – 21 proc., meno veiklai – 4 proc. Nuo palyginamojo ekspertinio MTEP veiklos vertinimo rezultatų priklausytų 60 proc. finansavimo, o 40 proc. – nuo kasmetinio mokslo darbų vertinimo. Taip pat numatyti saugikliai, užtikrinantys, kad visoms sritims finansavimas nebūtų mažesnis nei ankstesniais metais.

LIETUVOS UNIVERSITETŲ SIEKIS AKTYVIAU DALYVAUTI VALSTYBĖS PLĖTROJE

2020 m. lapkričio 27 d. LURK priėmė komunikatą „Dėl Lietuvos universitetų didesnės įtraukties į valstybės plėtrą“ (2 priedas), skirtą naujai išrinktam Lietuvos Respublikos Seimui ir būsimai Vyriausybei. Jo svarbą ir turinį palaikė bei nuomonę išsakė LURK prezidentas prof. dr. Eugenijus Valatka, Mokslo komiteto pirmininkas prof. habil. dr. Antanas Čenys, Studijų komiteto pirmininkė doc. dr. Sonata Mačiulskytė, Infrastruktūros ir finansų komiteto pirmininkas Justas Babarskas ir Lietuvos studentų sąjungos (LSS) prezidentas Eigirdas Sarkanas. Universitetai ne tik sveikino politinius pokyčius, bet ir kvietė valdžios institucijas brandaus partnerystės dialogo, grįsto pagarba akademinėi laisvei ir universitetų autonomijai.

Komunikate pabrėžta, kad universitetai savo misiją – ugdyti visuomenę, plėtoti mokslą ir technologijas, tarnauti kultūros, demokratijos bei socialinio teisingumo vertybėms – gali sėkmingai vykdyti tik tuomet, kai valstybės institucijos užtikrina skaidrią ir stabilią aukštojo mokslo politiką,

vengia perteklinio kišimosi į vidaus procesus ir sudaro tvarias finansines bei teisineis sąlygas.

Akcentuoti trys prioritetai:

- Partnerystė – valstybės poreikiai turėtų būti sprendžiami bendradarbiavimo, o ne vien administracinio reguliavimo principu.
- Investicijos – būtinas nuoseklus MTEP finansavimo augimas, tyrėjų atlyginimų konkurencingumas, infrastruktūros ir studentų sąlygų gerinimas.
- Tarptautiškumas ir inovacijos – siekis plėsti tarptautinę bendradarbiavimą, talentų pritraukimą, stiprinti Europos universitetų iniciatyvas bei skaitmenizavimą.

Visas komunikato tekstas pateiktas šios knygos 2 priede.

KAM NAUDINGAS MOKYMOSI VISĄ GYVENIMĄ REFORMOS PROJEKTAS?

2021 m. lapkričio 26 d. LURK posėdyje ŠMSM vice-ministrė dr. Agnė Kudarauskienė pristatė „Mokymosi visą gyvenimą reformos projektą“. Ji informavo, kad nuo 2022 m. pabaigos suaugusieji galės mokytis ir tobulinti kvalifikaciją naudodamiesi vieno langelio principu veikiančia elektronine platforma. Sistemoje kiekvienas besimokantysis ar įmonė, atsakinga už darbuotojų mokymą, turės individualią paskyrą, galės formuoti mokymosi krepšelį ir gauti nuotolinių karjeros konsultacijų.

Tyrimų duomenimis, 40 proc. šalies gyventojų pripažįsta, jog jų gebėjimai neatitinka darbo rinkos poreikių. Tad ministerija siekia, kad mokymasis visą gyvenimą taptų įprasta praktika, o informacija apie valstybės finansavimą būtų lengvai

prieinama per vieną interneto svetainę. Šiuo metu suaugusiųjų mokymasis yra fragmentuotas, organizuojamas per skirtingas ministerijas, be bendros informacinės bazės. Platforma leistų paprasčiau surasti mokymosi kursus ir programas, užtikrintų kryptingesnes investicijas į svarbiausių kompetencijų ugdymą. Būtų galima tobulinti ne tik profesinius įgūdžius, bet ir bendrąsias kompetencijas – skaitmeninį raštingumą, kalbų mokėjimą, bendrąjį raštingumą ir kt.

Viceministrė akcentavo, kad bendra sistema sumažintų administracinę naštą ir būtų naudinga besimokantiejiems bei programų teikėjams. O programos galėtų teikti aukštosios mokyklos, profesinio mokymo įstaigos, NVO ir privatių teikėjų, laikydami nustatytą kokybės kriterijų. Tačiau Konferencijos nariai nebuvo tokie optimistiški.

Dr. Agnė Kudarauskienė svarstė galimybę į sistemos veiklą įtraukti LAMA BPO ir paprašė LURK narių nuomonės – jie tam neprieštaravo. Informuodamas apie būsimą LAMA BPO veiklą, prof. dr. Pranas Žiliukas akcentavo, kad norintys dalyvauti projekte universitetai turės laiku pateikti programas Ministerijos nustatytais formatais. Viceministrės teigimu, dalis kursų bus finansuojami valstybės lėšomis, planuojama skatinti verslo investicijas į darbuotojų mokymą, bus nustatytos prioritetinės grupės, kurių mokymąsi finansuos valstybė. Projektą, rengiamą ŠMSM kartu su Ekonomikos ir inovacijų bei Socialinės apsaugos ir darbo ministerijomis, planuojama baigti kitų metų pradžioje, o sistemą pradėti naudoti nuo 2022 m. IV ketvirčio, pasitelkus ir Ekonomikos gaivinimo plano investicijas.

EK skatina kurti individualias mokymosi paskyras ir rekomenduoja bendrą interneto sistemą karjeros

Nuo studijų komiteto iki ministerijos. Studijų komiteto pirmininkė, dabar ŠMSM viceministrė prof. dr. Regina Valutytė, perdavusi pirminkavimą doc. dr. Kristinai Ukvalbergienei

Universitetų rektorių, komitetų pirmininkų ir svečių diskusija prie ovaliojo stalo VDU Rektorato posėdžių salėje

konsultacijoms, mokymo priemonių finansavimui ir įgytų kvalifikacijų pripažinimui.

Viceministrė apgailestavo, kad, 2020 m. Eurostatu duomenimis, tik 7,2 proc. Lietuvos 25–64 m. gyventojų dalyvavo mokymosi veiklose (ES vidurkis – 9,2 proc.); pirmauja Švedija (28,6 proc.), Šveicarija (27,6 proc.) ir Suomija (27,3 proc.). Tad pasiūlė kituose posėdžiuose pristatyti Užimtumo tarnybos pertvarką. LURK nariai pritarė projektui ir LAMA BPO įtraukimui.

2019 m. balandžio 26 d. LURK inicijavo bendrų su ŠMSM darbo grupių sudarymą: dėl visą gyvenimą trunkančių studijų statuso ir finansavimo įtvirtinimo teisės aktuose bei dėl bendro mokslo ir studijų klasifikatoriaus, įgyvendinančio tarpdalykiškumą. LURK delegavo 7 atstovus.

2025 m. sausio 31 d. LURK vėl svarstė individualių mokymosi paskyrų (IMP) sistemos įgyvendinimą.

Įvertinusi įgyvendinimo eigą ir LURK narių patirtį dirbant su www.kursuok.lt sistema, Konferencija pabrėžė mokymo kokybės trūkumus ir nepalančias sąlygas universitetams. Raštu „Dėl individualių mokymosi paskyrų sistemos įgyvendinimo“ ŠMSM ir Prezidentūrai pateikti siūlymai dėl programų kokybės, kainodaros, finansavimo, IMP sistemos vystymo ir administravimo (3 priedas).

Konferencijai nerimą kelia planai atsisakyti LAMA BPO paslaugų, o IMP sistemos kūrimo ir eksploatacijos funkcijas bei lėšas perduoti VšĮ *Mokausi Lietuvoje*. Tai gali eliminuoti aukštąjį mokslą iš mokymosi visą gyvenimą sistemos kūrimo. LURK nuomone, būtina aiškiai nustatyti prioritetus ir strateginius tikslus, kad valstybės lėšos būtų panaudotos efektyviai ir nukreiptos į aukštos pridėtinės vertės kompetencijų ugdymą.

Rašto pabaigoje LURK pareiškė pasirengusi dalyvauti diskusijose ir iniciatyvose, stiprinančiose

suaugusiųjų švietimą. Pabrėžė, kad tik aiškūs prioritetai, nuosekli politika ir strateginės investicijos užtikrins ilgalaikį šalies konkurencingumą ir sėkmę tarptautinėje rinkoje.

Visas aptariamo rašto tekstas pateiktas šios knygos 3 priede.

LURK SIŪLYMAI DĖL UNIVERSITETŲ SUTARČIŲ SU ŠMSM TURINIO

LURK jau kelerius metus stebi universitetų sutarčių su ŠMSM klausimą, kuris ne kartą buvo minėtas ministerijos planuose, po to kuriam laikui pamirštas. LURK taip pat nerodė didelio entuziazmo toms sutartims. 2020 m. sausio 31 d. posėdyje parengė raštą ŠMSM viceministrui prof. habil. dr. Valdemarui Razumui dėl sutarties rodiklių siūlymų. Jame numatytos sutarčių su valstybinėmis aukštosiomis mokyklomis sudarymo sąlygos bei apibrėžtas rengimo ir derinimo procesas.

LURK prezidentas prof. dr. Eugenijus Valatka pabrėžė, kad aukštojo mokslo sistemoje jau dabar vykdoma daug vertinimų – nuo išorinio institucijų vertinimo iki studijų kryptių ir doktorantūros programų vertinimo – taikant įvairius kriterijus. Todėl kurti naujus rodiklius ir už juos skirti 5 proc. papildomų lėšų nebūtų racionalu. Verčiau apsisvarstyti tik iš anksto suderintus, objektyvius ir tarp institucijų palyginamus kriterijus. Atsižvelgiant į nedidelę skatinamojo finansavimo dalį, jų turėtų būti ne daugiau kaip trys, atspindintys aukštosios mokyklos veiklos tobulinimo kryptis.

2024 m. vasario 23 d. LURK posėdyje Studijų komiteto pirmininkė prof. dr. Regina Valutytė pristatė siūlymus pakeisti studijų veiklos pasiekimų vertinimo ir skatinamojo finansavimo paskirstymo

tvarkos projektą. Kalbėta apie keturis rodiklius: studijų rezultatyvumą, tarptautiškumą, absolventų karjeros sėkmingumą bei užsakymus studijoms iš ūkio subjektų, NVO ir fizinių asmenų.

Studijų komitetas prašė netaikyti absolventų karjeros rodiklio, kol nebus užtikrinti objektyvūs duomenys apie jų įsidarbinimą. Pasak prof. dr. Reginos Valutytės, šiuo metu ŠVIS remiasi „Sodros“ duomenimis, todėl rodiklis gali būti netikslus. Jos nuomone, Aprašo 3.1 punkto formuluotė neatspindi realaus aukštųjų mokyklų bendradarbiavimo su privačiu sektoriumi. Universitetai skatinami tik už trišales sutartis, sudarytas iki studijų pradžios, neįskaitant lėšų pritraukimo jau studijuojantiems. Rašytinės sutarties reikalavimas laikomas nepagrįstu, o ne visos finansavimo sutartys gali būti skirtos konkrečiam studentui.

LURK nariai nutarė pateikti ŠMSM raštu Studijų komiteto pirmininkės siūlymus.

UNIVERSITETŲ RENGIMASIS DALYVAUTI ES EKONOMIKOS GAIVINIMO IR ATSPARUMO DIDINIMO PRIEMONĖJE

2021 m. balandžio 30 d. LURK posėdyje Mokslo komiteto pirmininkas prof. Antanas Čenys pristatė planą „Naujos kartos Lietuva“ (2021–2026 m.), finansuojamą pagal RRF priemonę. Aukštasis mokslas įtrauktas į 5-ąjį komponentą „Aukštasis mokslas, nuosekli mokslo ir inovacijų skatinimo sistema ir aukštos pridėtinės vertės verslas“, apimančį tris reformas: aukštojo mokslo kokybės stiprinimą, inovacijų politikos įgyvendinimą ir bendras mokslo bei inovacijų misijas sumanios specializacijos srityse.

Šiuo komponentu siekiama stiprinti tyrėjų karjerą, skatinti konkurencingą mokslo produkciją,

Konferencijos dalyvių diskusijos Gotikinėje salėje:
LAMA BPO prezidento
prof. dr. Prano Žiliuko
pranešimas

atnaujinti studijas, diegti technologines ir pedagogines inovacijas, gerinti tarptautiškumą bei studentų mobilumą.

Universitetams numatyta 14 mln. eurų, tačiau skirstymo tvarka dar neaiški. Pasak prof. habil. dr. Antano Čenio, tikėtina, lėšas bus galima gauti tik konkurso būdu, bendradarbiaujant bent dviem aukštosiomis mokykloms ir verslo įmonei. Jis ragino įvertinti, ar projekte įvardytos problemos yra aktualiausios, ir siūlė daugiau dėmesio skirti realioms iššūkiams identifikuoti bei išspręsti.

Į LURK prezidento prof. habil. dr. Artūro Žukausko klausimą, ar pastabos galėtų paveikti EK teikiamą galutinį dokumentą, ŠMSM atstovė Giedrė Pačėsienė atsakė, kad Vyriausybės plane numatytos dvi prioritetinės kryptys – tarptautiškumo

skatinimas ir efektyvi aukštojo mokslo sistema. RRF lėšos bus skiriamos tarptautinių tinklų dalyviams bei užsienio studentų pritraukimo strategijai. Dėl sistemos kūrimo dirba ministrės sudaryta darbo grupė su universitetų ir kolegijų atstovais. Taip pat informavo, kad iš struktūrinių fondų numatyta 10 mln. eurų specialiųjų poreikių asmenų integracijai į aukštąjį mokslą. Dr. Albertas Žalys pastebėjo, kad be RRF egzistuoja dar du svarbūs finansavimo šaltiniai – struktūriniai fondai ir valstybės biudžetas.

Prof. habil. dr. Artūras Žukauskas kritikavo struktūrinių fondų biurokratiją ir informavo apie planuojamą auditą Seimo komitete. Jo teigimu, RRF projektą realiai kontroliuoja EK, o Lietuvoje pagrindinė problema – perpus mažesnis finansavimas vienam studentui, nei reikalinga.

Ministrė doc. dr. Jurgita Šiugždinienė pabrėžė, kad EK finansavimą skiria tik už aiškius rezultatus – išteklių konsolidaciją, prioritetų koncentraciją ir verslo bendradarbiavimo stiprinimą. Pastarąjį komponentą koordinuoja Ekonomikos ir inovacijų ministerija, o ŠMSM atsakinga už švietimo ir skaitmeninių technologijų sritis.

AKADEMINIO BENDRADARBIAVIMO SU SKVC IŠŠŪKIAI

Universitetai išreiškė SKVC priekaištų dėl ilgo programų vertinimo, nelanksčios jų įregistravimo sistemos ir kitų trūkumų bei paragino ministeriją tobulinti centro veiklą.

2017 m. liepos 28 d. universitetai gavo ŠMM raštą dėl krypčių vertinimo ir akreditacijos. Susikauptus gausiai pastabų, nuspręsta klausimą nagrinėti bendroje darbo grupėje su LURK komitetais, ministerijos ir SKVC atstovais.

2018 m. vasario 2 d. LURK posėdyje, remiantis prof. dr. Ingos Žalėnienės pastabomis, iškelta abejonių dėl signalinio vertinimo, akreditacijos pabaigos, galimos finansinės rizikos bei „krypties kokybės nuotraukos“ taikymo. Nuspręsta, kad iki vasario 15 d. LURK komitetai parengs krypčių kokybės kriterijus, jų taikymo metodiką ir galimas SKVC sankcijas.

2018 m. kovo 13 d. LURK atstovu SKVC taryboje tapo LSMU studijų prorektorius prof. dr. Kęstutis Petrikonis.

ŠMM ministrė Jurgita Petrauskienė informavo apie naują laikinojo akreditavimo tvarką, įsigaliojusią nuo 2018 m. kovo 1 d. – aukštosios mokyklos gali vykdyti tik akredituotų krypčių studijas. Taip

pat nurodė, kad pavasarį bus parengta nuolatinė krypčių vertinimo tvarka.

2018 m. birželio 21 d. ministerijoje aptartas Konstitucinio Teismo išaiškinimas. Liepos 4 d. planuotas bendras LURK ir LAMA BPO posėdis dėl nuolatinės krypčių vertinimo tvarkos principų ir terminų.

2019 m. rugsėjo 27 d. LURK posėdyje nutarta siūlyti SKVC keisti vertinimo tvarkos rodiklius, leisti rengti vieną savianalizę abiejų pakopų programoms bei informuoti universitetus apie vertinimą bent prieš šešis mėnesius.

2020 m. sausio 6 d. SKVC pranešė apie naują vertinimo metodiką ir 2020–2025 m. planą, kuriuo remiantis vykdomos kryptys ir naujos programos bus vertinamos bei akredituojamos pagal atnaujintas taisykles.

Šie epizodai rodo priežastis, kodėl kai kurias programas apėmė stagnacija.

LIETUVOS UNIVERSITETŲ EKONOMINĖ NAUDA VALSTYBEI

Kai kurie politikai universitetų indėlį vertina primityviai ir menkina jų veiklą, esą ji pernelyg brangi.

Tai nėra vien Lietuvos problema – daugelyje Europos šalių universitetų asociacijos rengė metodikas universitetų veiklos ekonominės naudos valstybei įvertinti. Tyrimai rodo, kad investicijos į universitetus duoda didžiausią ekonominę grąžą, stiprina valstybės saugumą ir socialinę gerovę.

Prieš kelerius metus LURK pradėjo diskusiją, kaip įvertinti Lietuvos universitetų kuriamą ekonominę naudą šaliai. Tam buvo suburta darbo grupė, tačiau dėl specifinių kompetencijų ir resursų, ypač

Universitetų vadovų praktinės patirtys Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijoje. Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos viršininkas, brg. gen. Almantas Leika, LSU rektorė prof. dr. Diana Rėklaitienė ir kt.

žmogiškųjų išteklių, stokos užduoties įgyvendinti nepavyko. Europoje veikia šios specializacijos įmonių, tačiau jų paslaugos brangios.

LURK prezidentas prof. habil. dr. Artūras Žukauskas, remdamasis Suomijos pavyzdžiu (1 euras, investuotas į aukštąjį mokslą, grąžina 7,8 euro), siūlė į tyrimus įtraukti MOSTA, kuri galėtų atlikti tokias analizes: darbo grupė, bendradarbiaudama su MOSTA, parengtų užduotį tyrimui. Ministrė Jurgita Petrauskienė pritarė idėjai ir priminė Europos Tarybos prašymą pateikti rodiklius, atspindinčius struktūrinių reformų poveikį aukštojo mokslo grąžai. Tačiau tyrimas nebuvo atliktas. Tik pasikeitus ministerijos vadovybei atsirado viltis jį vėl pradėti.

2019 m. gruodžio 20 d. ŠMSM viceministras prof. habil. dr. Valdemaras Razumas pranešė, kad

kitų metų pradžioje startuos projektas dėl aukštojo mokslo socioekonominio efektyvumo, planuojami vieši pirkimai ir tarptautinių įmonių dalyvavimas.

Tačiau, regis, biurokratija sustabdė šią iniciatyvą.

LAMA BPO VEIKLOS PLĖTRA IR KOMPROMISAI

LAMA BPO nuolat tobulino priėmimo į aukštąjį mokslą sistemą – ji tapo patogesnė studentams, priėmimo procesas visiškai kompiuterizuotas ir apsaugotas nuo korupcijos. Organizacija ne tik vykdė studentų priėmimą į aukštąsias, vėliau ir į profesines mokyklas, bet ir sistemškai kaupė duomenis apie stojimą, plėtojo prognozavimo galimybes, analizavo vidurinių mokyklų potencialą studijoms universitetuose, rengė studijų

muges Vilniuje ir Kaune. ŠMM naudojosi šiomis galimybėmis vykdydama savo uždavinius. Tačiau LAMA BPO finansavimui nuolat trūko stabilumo, lėšų organizacijos veiklai. Todėl rektorių nenustebino LURK prezidento pranešimas, jog ministrė Jurgita Petrauskienė pasiūlė išplėsti LAMA BPO veiklą: įtraukti priėmimą į profesines mokyklas ir skirti tam papildomą ŠMM finansavimą. LURK nariai šiai idėjai pritarė.

2019 m. lapkričio 29 d. LAMA BPO prezidentas prof. dr. Pranas Žiliukas pristatė preliminarį Vilniaus studijų mugės kainodarą „Siemens“ arenoje ir palygino ją su LITEXPO parodos „Studijos 2020“ įkainiais. Paaiškėjo, kad renginį „Siemens“ arenoje organizuojant pagal Kauno mugės formatą išlaidos sumažėtų apie 10 proc., o dar daugiau sutaupyti galima sumažinus ekspozicijų plotus. Rektoriai nusprendė nuo 2021 m. patys rengti parodas „Siemens“ arenoje, organizavimą patikėję LAMA BPO.

Net ir sėkmingai veikdama LAMA BPO susidūrė su grėsme tęsti darbą. 2022 m. birželio 17 d. prof. dr. Pranas Žiliukas informavo LURK apie ŠMSM keliamas naujas veiklos sąlygas ir finansavimo ribojimus. Ministrė doc. dr. Jurgita Šiugždienienė atsisakė skirti daugiau ES struktūrinių lėšų ir pasiūlė du variantus: išsilaikyti apmokestinant priėmimo paslaugas arba prašyti valstybės biudžeto finansavimo. Nuspręsta surengti LAMA BPO valdybos ir ministerijos atstovų susitikimą, o prireikus – papildomą LURK posėdį.

2022 m. spalio 14 d. posėdyje prof. dr. Rimvydas Petrauskas priminė, kad LAMA BPO statuso klausimas jau buvo svarstytas keliuose LURK posėdžiuose. Pasibaigus ES projekto finansavimui

atsirado būtinybė užtikrinti organizacijos biudžetą. Po ilgų derybų su ŠMSM sutarta keisti LAMA BPO statusą iš asociacijos į viešąją įstaigą, išlaikyti atpažįstamą LAMA BPO pavadinimą ir susitarti dėl valstybės kaip dalininkės galimybės.

MINISTERIJOS SIŪLYMŲ ANALIZĖ IR ALTERNATYVOS?

Prof. dr. Regina Valutytė pristatė LURK nariams derybų eigą ir Ministerijos siūlymus, aptarė jų privalumus ir trūkumus. Pirmasis siūlymas – jei universitetai nesutiktų, kad valstybė dalyvautų viešosios įstaigos veikloje kaip dalininkė, būtų pasirinkta kliento finansuojama sistema. Tokiu atveju studento, gavusio valstybės finansuojamą vietą, stojimo mokestis būtų įtraukiamas į jo krepšelį. Antrasis siūlymas – perleisti valstybei 50 proc. viešąją įstaigą pertvarkytos LAMA BPO dalių, ministerija tiesiogiai neprisideda prie valdymo. Tai sudarytų galimybę skirti finansavimą ir įtvirtinti LAMA BPO kaip bendro priėmimo instituciją, tačiau išsiskyrus nuomonėms tarp universitetų ir ministerijos, gali būti sunku priimti sprendimus, todėl universitetų pozicija turėtų būti vieninga.

Aptarus siūlymus darbo grupėje, bendru sutarimu pasirinkta trečioji derybinė pozicija – perleisti valstybei 30 proc. į viešąją įstaigą reorganizuotos LAMA BPO dalių. Tai atlieptų valstybės siekį tapti LAMA BPO dalininke. Kaip ir ankstesniame variante, toks sprendimas sudarytų galimybę gauti valstybės finansavimą, tačiau jo negarantuotų, be to, išliktų rizika, kad pasikeitus politinei valiai galėtų keistis ir LAMA BPO statusas. Rizikai sumažinti siūlyta papildyti Mokslo ir studijų įstatymo 73 straipsnį nuostata, numatančia, kad centralizuotą priėmimą

Konferencijos dalyvių ir valstybės institucijų dialogas. Posėdyje reikalus aptaria LR Prezidentūros patarėjas švietimo, mokslo ir kultūros grupėje dr. Saulius Olenčevičius (pirmas iš kairės), LURK generalinis sekretorius prof. habil. dr. Kęstutis Kriščiūnas (centre kairėje), LURK viceprezidentė prof. dr. Inga Žalėnienė (centre viduryje), LR Seimo Švietimo ir mokslo komiteto pirmininkė Vaida Aleknavičienė (centre dešinėje) bei kiti LURK nariai

vykdančiai institucijai finansavimas būtų skiriamas iš valstybės biudžeto.

LURK nariai patvirtino alternatyvią Derybinės grupės poziciją: steigama viešoji įstaiga, 30 proc. į ją pertvarkytos LAMA BPO dalių perleidžiamos valstybei, išlaikomas gerai atpažįstamas „LAMA BPO“ pavadinimas. Ministerija įsipareigoję užtikrinti tolesnį šios įstaigos finansavimą iš valstybės biudžeto, o Lietuvos Respublikos Seimui būtų siūloma Mokslo ir studijų įstatymo 73 straipsnį papildyti nuostata, numatančia, kad centralizuotą priėmimą vykdančiai institucijai finansavimas būtų skiriamas iš valstybės biudžeto. 2022 m. gruodžio 16 d. posėdyje buvo suformuluota Konferencijos pozicija dėl LAMA BPO ateities ir pritarta jos pertvarkymui į viešąją įstaigą laikantis šių sąlygų:

- Dabartinių LAMA BPO narių dalis perduodama LURK;
- Pertvarkius LAMA BPO į viešąją įstaigą ir LURK tapus vienintele jos dalininke, priimamas sprendimas dėl naujo dalininko – valstybės, atstovaujamos LR ŠMSM – priėmimo, abiem dalininkėms turint vienodą balsų skaičių;
- Ilgalaikis naujosios viešosios įstaigos finansavimas siejamas su Mokslo ir studijų įstatymu įtvirtintomis valstybinio finansavimo garantijomis;
- Naujosios viešosios įstaigos valdybos sudėtis formuojama pariteto principu, atsižvelgiant

į aukštųjų mokyklų patirties svarbą veiklos tęstinumui;

- Naujųjų įstatų nuostata turi užtikrinti dalininko, atstovaujančio Lietuvos universitetų interesams, veto teisę sprendimams, darantiems įtaką universitetų autonomijos garantijoms;
- Įpareigoti LAMA BPO prezidentą prof. dr. Praną Žiliuką pateikti LURK teisinių priemonių planą, teisių perdavimo ir pertvarkymo į viešąją įstaigą dokumentų projektus, reikalingus šiam nutarimui įgyvendinti.

Konferencija nuosekliai gynė LURK narių sukurtą ir išpuoselėtą LAMA BPO, kurios intelektinė ir turtinė vertė priklauso visiems ją kūrusiems universitetams. Ministerijos atstovai ieškojo būdų ir priemonių, kaip „nacionalizuoti“ šį efektyviai veikiantį akademinį darinį. Mėginta jį suskaldyti ir „privatizuoti“ dalimis. Vienas iš žingsnių – atskirti Bendrojo priėmimo informacinę sistemą (BPIS).

2023 m. rugsėjo 29 d. LURK posėdyje viceministras Justas Nugaras pasiūlė atmesti LAMA BPO nusavinimo sutarties BPIS projektą ir pradėti derybas iš naujo. Jis priminė, kad *Mokausi Lietuvoje* sistemos kūrimą reglamentuoja trys dokumentai: Švietimo įstatymas, LR Mokslo ir studijų įstatymas ir Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymas, numatantis, jog sistemos valdytoja gali būti tik ministerija arba kita valstybės institucija.

Viceministras pasiūlė sukurti bendrą *Mokausi Lietuvoje* sistemą, o LAMA BPO valdybą arba LURK deleguotus atstovus integruoti į Valdymo komitetą, valdantį autonominę posistemę bendroje VšĮ *Mokausi Lietuvoje* sistemoje. Pagal tokį siūlymą,

būtų išsaugotos visos dabartinės universitetų teisės: gauti informaciją, nustatyti konkursinį balą, formuluoti priėmimo sąlygas ir susitarti dėl priėmimo organizavimo. Valstybinė viešoji įstaiga užtikrintų informacinės dalies priežiūrą, programavimą, išteklių sutelkimą ir techninę koordinaciją. Politiniai sprendimai būtų priimami kaip ir dabar, išlaikius LAMA BPO kaip asociaciją arba delegavus atstovus iš universitetų vadovybės. Valdymo komitetas galėtų deleguoti vieną narį į *Mokausi Lietuvoje* valdybą techniniams klausimams spręsti.

Justas Nugaras paaiškino, kad naujoje kuriamoje sistemoje numatyti šeši posistemiai: ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo, pradinio, pagrindinio, vidurinio, neformalaus švietimo ir aukštojo mokslo. Pastarasis būtų išskaidytas į atskirus kolegijų ir universitetų posistemius, siekiant užtikrinti jų autonomiją. Universitetų autonomija būtų įgyvendinama per savarankišką posistemį arba per atskirą valdymo komitetą.

Rektoriai aptarė kelis probleminius aspektus: kam priklausys sistema, kaip ji bus valdoma ir finansuojama, ar bus užtikrintas patogus duomenų valdymas bei išsaugota universitetų autonomija. Išreikšta abejonė dėl universitetų jungimosi į vieną bendrą sistemą naudos: tokia sistema galinti būti neefektyvi, o rizika – didelė.

Apibendrindama diskusiją, LURK viceprezidentė prof. dr. Diana Rėklaitienė pavedė Studijų komitetui, bendradarbiaujant su Teisės ir Informacinių technologijų nuolatinėmis darbo grupėmis, per dvi savaites parengti naują LAMA BPO reorganizavimo sutarties projektą ir pateikti jį ŠMSM.

2023 m. gruodžio 15 d. LURK posėdyje dar kartą svarstytas nuolat aktualus klausimas dėl LAMA

BPO situacijos ir tolesnių veiksmų. Viceministras Justas Nugaras pranešė, kad *Mokausi Lietuvoje* dariniui vadovaus Paulius Nomgaudas, iki tol ėjęs LURK informacinių technologijų NDG pirmininko pareigas. Ši aplinkybė turėjo įtakos tolesniems ŠMSM atstovų pasisakymams.

Infrastruktūros ir finansų komiteto pirmininkė Laima Matusevičienė pristatė LAMA BPO finansavimo poreikio ir galimybių 2024 m. analizę. Ji pažymėjo, kad iš viso LAMA BPO veiklai reikalinga 1 411 140 eurų per metus, iš kurių aukštojo mokslo skyriaus poreikis sudaro tik 241 800 eurų.

Komiteto siūlymas – išlaikyti BPIS turtines teises LAMA BPO žinioje, tęsti įprastą veiklą, vykdyti turto vertės nustatymą ir nuostatų atnaujinimą, tačiau nepriimti sprendimų dėl sistemos atsiskyrimo ar perdavimo tol, kol visa reikalinga informacija nebus pateikta įstatuose numatytiems sprendimus priimančioms organams ir LURK.

Viceministras atkreipė dėmesį, kad LAMA BPO įstatų keitimas šiuo metu galėtų sutrikdyti sklandžią sistemos veiklą, sukeltų teisinių neatitikimų, ir pasiūlė išlaikyti dabartinę situaciją – LAMA BPO liktų sistemos valdytoja ir tvarkytoja, atsakinga už jos veikimą ir saugumą. Taip pat rekomendavo užtikrinti lygiavertį kolegijų dalyvavimą, sukūrus koordinacinį organą, kuriame universitetai ir kolegijos kartu spręstų priėmimo klausimus.

Prof. dr. Pranas Žiliukas, pritardamas viceministro pastaboms dėl patikimumo, informavo, kad šiuo metu naudojami penkiolikos registrų duomenys, nuomojami šeši serveriai (įskaitant rezervinius), duomenų kopijos saugomos debesijoje, kasmet

atliekami sistemos atstatymo pratybų testai ir dalyvaujama nacionalinio kibernetinio saugumo centro organizuojamose pratybose.

Viceministro teigimu, ministerija yra pasirengusi apmokėti profesinio mokymo dalį, įsigijusi paslaugas iš LAMA BPO per *Mokausi Lietuvoje*. Tai apimtų ne tik IT paslaugas, bet ir konsultacijas bei administravimą, o tokia priemonė, jo nuomone, galėtų prisidėti prie LAMA BPO finansinio tvarumo. Studentų įmokos neturėtų didėti dėl galiojančių ES projektų sąlygų.

LURK prezidentas prof. dr. Rimvydas Petrauskas pasiūlė LAMA BPO prezidentui nedelsiant sušaukti visuotinį narių susirinkimą ir į jį pakviesti LURK Infrastruktūros ir finansų komitetą, kad atsakingi LAMA BPO organai aptartų pristatytus klausimus ir priimtų sprendimus.

Laima Matusevičienė pabrėžė, jog pateikti skaičiai yra preliminarūs ir gali keistis. LURK prezidentas siūlė sprendimą dėl alternatyvų priimti vėliau, dabar paprašė išsakyti bendrą poziciją dėl Aukštojo mokslo skyriaus finansavimo 2024 metais. Visi LURK nariai tam pritarė vieningai.

Apibendrinamas diskusiją, LURK prezidentas nurodė, kad bendras LAMA BPO finansavimo poreikis yra 1 411 140 eurų per metus. Ministerija už *Mokausi Lietuvoje* dalį sumoka 400 000 eurų, dar 500 000 eurų skiria ministerija, o likusią sumą – universitetai kartu su kolegijomis. Viceministras ir LURK nariai pasiūlymui pritarė ir pabrėžė, jog būtina susitarti su kolegijomis dalytis finansavimu. Infrastruktūros ir finansų komiteto pirmininkė pateikė keturias galimas pasidalijimo alternatyvas.

Primygtninis ministerijos raginimas paskatino pradėti derybas su Kolegijų konferencija dėl bendro Universitetų ir kolegijų konsultacinio komiteto steigimo, susijusio su LAMA BPO plėtra. 2024 m. gegužės 24 d. LURK posėdyje Studijų komiteto pirmininkė prof. dr. Regina Valutytė pristatė tokio komiteto steigimo galimybę. Po kelių bendrų susitikimų su kolegijų atstovais buvo suderinta abiem pusėms priimtina organizacinė struktūra. 2024 m. rugsėjo 27 d. posėdyje LAMA BPO prezidentas prof. dr. Pranas Žiliukas informavo apie pasirašytą LURK, LKDK ir LAMA BPO bendradarbiavimo sutartį. Minėti pokyčiai pareikalavo naujos LAMA BPO įstatų redakcijos. Pristatydama siūlomus pakeitimus, prof. dr. Regina Valutytė pabrėžė būtinybę išlaikyti pagrindinę LAMA BPO

misiją – vykdyti priėmimą į aukštąsias mokyklas ir atstovauti narių interesams. Todėl naujoje įstatų redakcijoje buvo aiškiau suformuluoti asociacijos tikslai, nustatyti narystės kriterijai bei įvesta asocijuotųjų narių kategorija. Asocijuotieji nariai nemoka stojamojo įnašo, negali balsuoti ir nedalyvauja valdymo procese, tačiau gali dalyvauti posėdžiuose bei teikti pasiūlymus. Taip pat numatyta atskirti valdybos pirmininko ir prezidento pareigas, įsteigti konsultacinius komitetus. Daugiausia diskusijų sukėlė klausimas, ar valdybos pirmininku turėtų būti vienas iš LAMA BPO valdybos narių, ar LURK Studijų komiteto pirmininkas. Paskutiniame 2024 m. LURK posėdyje galima buvo įžvelgti ir palankų ŠMSM požiūrį į LAMA BPO darbų aprėptį ir finansavimą.

3. KŪRYBINĖS DISKUSIJOS DĖL STOJANČIŲJŲ KORPUSO FORMAVIMO

Stojimo į universitetus sąlygos, regis, aiškiai įrašytos Mokslo ir studijų įstatyme. Tačiau jame palikta plati, ne iki galo apibrėžta erdvė, kurioje susitinka ministerijos ir universitetų sprendimai, interesai, nuostatos. Ši erdvė – lyg nepažymėta teritorija – kėlė klausimų ir abejonių, ar ministerijos priimami sprendimai, lemiantys stojimo tvarką, nepersveria universiteto autonomijos? Ne kartą dėl to kreiptasi į Konstitucinį Teismą. Nors ir protokoliškai atrodo to meto dokumentai, jie svarbūs, nes išryškina, kaip buvo formuojamos stojimo į universitetus sąlygos, kaip jos kito per keletą metų, kokių būdu šie pokyčiai galiausiai susipynė su priimtųjų studentų poveikslu.

Tas poveikslas – *Bendrojo priėmimo į Lietuvos aukštąsias mokyklas rezultatai* – kiekvieną rugsėjį nagrinėjamas LURK posėdyje, pristatomas LAMA BPO prezidentui prof. dr. Pranui Žiliukui arba kitam atstovui, dalyvaujant suinteresuotiems svečiams. Ieškomos / stebimos tendencijos, stojimo skaičių sąsajos su stojimo sąlygomis, regionų sėkmė. Daromos įžvalgos, kaip tobulinti priėmimo į universitetus sąlygas, kaip skatinti abiturientus mokytis gimnazijoje. Tolesniame tekste, nors ir fragmentiškai, pristatomi stojimo rezultatai bei tikrai kūrybiniai ginčai dėl konkursinių dalykų sąrašo ir kitų stojimo sąlygų. Galima įžvelgti, kaip sudėtinga surasti kompromisą tarp

abiturientų, jų tėvelių, gimnazijų, universitetų ir ŠMSM vadovybės ar atstovų interesų.

BENDROJO PRIĖMIMO Į LIETUVOS AUKŠTAŠIAS MOKYKLAS 2017 M. REZULTATAI

2017-ieji buvo savotiško lūžio metai. Rugsėjo mėnesį, tradiciškai aptariant bendrojo priėmimo rezultatus, stebėta, kaip veikė naujovė – slenkstiniai reikalavimai, tapę stojimo sąlyga. LAMA BPO prezidentas prof. dr. Pranas Žiliukas, pristatydamas duomenis, fiksavo aiškią tendenciją.

Dėl padidėjusių reikalavimų į universitetus priimtųjų sumažėjo daugiau nei 14 procentų. Bene labiausiai nukentėjo mokantieji už studijas – jų skaičius krito net trečdaliu. Kolegijose pokytis buvo kuklesnis – tik kiek daugiau nei 3 proc., nors jose liko ir nepanaudotų valstybės finansuojamų vietų. Visi universitetai, išskyrus Balstogės filialą Vilniuje, laikėsi nustatyto minimalaus balo. Kolegijų tvarka buvo kiek liberalesnė – trys iš jų reikalavimų nesilaikė.

Šie rezultatai atspindėjo ir kitą kryptį: dalis jaunimo, nesurinkusi stojimui būtinų balų, pasuko į profesines mokyklas. Tų pačių metų LAMA BPO gavo pavedimą organizuoti priėmimą ir į profesinio mokymo įstaigas – septyniasdešimt valstybinių

bei tris privačias. Prof. dr. Pranas Žiliukas atkreipė dėmesį ir į kitą jautrų aspektą – studijų programų rentabilumą. Iš 768 veikusių programų ekonomiškai pagrįstomis buvo laikomos 603. Jo žodžiais, net ir šis skaičius ateityje atrodys per didelis.

Žvelgdamas į priekį, profesorius pateikė ir prognozių – modeliuojant 2018 ir 2019 metų priėmimą, skaičiai rodė, kad universitetuose studentų skaičius toliau mažės. Tai buvo grėsminga išvada: absolventų mažėjimas ėmė lenkti net pačios šalies gyventojų mažėjimo tempą. Tokia perspektyva, pasak jo, pražūtinga valstybei. Diskusijoje gimė sutarimas – būtina kurti darbo grupę, kuri ne tik nagrinėtų stojimo klausimus, bet ir matytų juos plačiau – valstybės strategijos, ateities perspektyvos kontekste.

Diskusija dėl 2018 m. stojimo sąlygų prasidėjo LURK posėdyje, turėjusiame atlaikyti ne tik skaičių, bet ir nuotaikų našą. ASU rektorius prof. dr. Antanas Maziliauskas priminė, kaip per kelerius metus dvigubai pakeltas minimalus stojamasis balas – nuo 2 iki 4 – lyg akmuo užgulė mažesnius universitetus. Lyginimas su verslu nuskambėjo įtaigiai: koks verslas atlaikytų kasmet 30 proc. augančius reikalavimus? Skaičiai kalbėjo patys už save: 2014 m. priimta beveik tūkstantis studentų, o 2017 m. – vos daugiau nei du šimtai. Rektorius kalbėjo ramiai, bet su nerimu – jeigu kartelė dar kartą pakiltų, ASU netektų apie pusės savo studentų. Jo siūlymai buvo paprasti ir konkretūs: arba palikti 2017 m. lygį, arba didinti nuosaičiai – iki 3,4.

Į diskusiją įsitraukė ir kitų universitetų vadovai. Vilniaus universiteto rektorius prof. habil. dr. Artūras Žukauskas ragino nebeužstrigti ties balo

kartelėmis – jo akimis, svarbiau susieti finansavimą su rezultatais: ką universitetas priima ir ką išleidžia. Klaipėdos universiteto rektorius prof. habil. dr. Eimutis Juzeliūnas siūlė kokybės klausimus glaudžiai sieti su finansavimu. Laikinoji KTU rektorė doc. dr. Jurgita Šiugždinienė kvietė nepamiršti kolegijų ir ragino nustatyti vienodą minimalų balą visiems universitetams. VILNIUS TECH rektorius prof. dr. Alfonsas Daniūnas siūlė diferencijuoti reikalavimus – atskirai valstybės finansuojamoms, atskirai mokamoms vietoms.

Diskusijoje dalyvavęs Seimo Švietimo ir mokslo komiteto pirmininkas prof. dr. Eugenijus Jovaiša priminė netrukus laukiančius esminius pokyčius – nemokamo bakalauro įvedimą ir naują sutartinę finansavimo sistemą. Todėl stojimo sąlygos turinčios būti liberalesnės, o nemokamas mokslas įmanomas tik peržengus minimalią kartelę. Profesorius ypač akcentavo mokytojų rengimą – jų pereinamasis balas, anot jo, turįs būti kuo aukštesnis, jokių būdu nemažinamas.

Studentų sąjungos atstovas pasisakė griežtai – parėmė idėją dėl vienodo minimalaus balo „4“ ir priminė, kad universitete ketvertas dažnai reiškia nepasiektą lygį, o ne išlaikytą egzaminą.

LURK prezidentas prof. habil. dr. Juozas Augustis įsiterpė į diskusiją pastebėjęs, kad studentų atstovas klaidingai suprantąs balo reikšmę: konkursinis balas „4“ nėra tas pats, kas ketvertas už egzaminą – tai veikiau apytikslis vidurkis, atspindintis bendrą mokyklinių rezultatų lygį.

ASU Studentų sąjungos prezidentė kalbėjo kitaip nei kolegos – pasisakė už mažesnę stojimo kartelę, matydama joje daugiau galimybių platesniam stojančiųjų ratui.

Dvi lyderystės kryp-
tys: mokslas ir studijos.
Mokslo komiteto pirmi-
ninkė prof. habil. dr. Vaiva
Lesauskaitė ir LSMU kanclerė
prof. dr. Daiva Rastenytė

ISM rektorius prof. dr. Alfredas Chmieliauskas pastebėjo, kad minimalūs reikalavimai negali per-
nelyg skirtis mokamoms ir nemokamoms studijų
vietoms. Antraip susidarytų įspūdis, jog blogesni
rezultatai gali būti kompensuojami pinigais – pras-
tesnės žinios tampa perkama galimybe studijuoti.

Apibendrinamas diskusiją posėdžio pirmininkas
dar kartą paragino įsiklausyti į prof. dr. Antano
Maziliausko siūlymus. Vis dėlto, dauguma rektorių
jų nepalaikė.

Dar siūlyta apsvarstyti tarpinį, laikiną sprendi-
mą – kol bus įdiegta nauja finansavimo sistema.
Tada būtų galima prie klausimo grįžti sistemškai
ir nuosekliai.

Galų gale LURK prezidentas prof. habil. dr. Juo-
zas Augutis baigė ginčą lakoniškai: lieka tas pats
siūlymas – minimalus konkursinis balas stojant į
universitetus turi būti „4“.

Toliau kalbėjusi švietimo ir mokslo ministrė Jurgi-
ta Petrauskienė posėdyje pristatė bendrojo ugdy-
mo vertinimo ir egzaminų sistemos kaitą, kurią
netrukus turėjo pajusti būsimi abiturientai.

Ministrė išdėstė naujus reikalavimus stojantie-
siems į aukštąsias mokyklas: nuo 2018 m. į uni-
versitetus galėjo pretenduoti tik išlaikiusieji tris
valstybinius brandos egzaminus – lietuvių kalbos
ir literatūros, užsienio kalbos (anglų, prancūzų ar
vokiečių) ir matematikos. Pastarasis turėjo ypa-
tingą svorį – net 36 balus. Dėl planuojamų įsaky-
mo pakeitimų matematikos egzaminas turėjo įgyti
dar daugiau reikšmės. Biomedicinos, fizinių, tech-
nologijos bei socialinių mokslų kryptyse buvo siū-
loma taikyti 25 balų ribą, o humanitarinių mokslų
stojantiesiems – 16 balų. Menų sričiai ši tvarka
netaikyta.

Apibendrinama ministrė pabrėžė, jog
2018 m. stojantieji į universitetus valstybės

Konferencijos dalyvių diskusija Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijoje. Iš kairės: VU rektorius prof. dr. Rimvydas Petrauskas, VILNIUS TECH rektorius prof. dr. Romualdas Kliukas, LSU rektorė prof. dr. Diana Rėklaitienė, Studijų komiteto pirmininkė prof. dr. Regina Valutytė, VDU Studijų prorektorė doc. dr. Simona Pilkienė, VDA rektorė prof. Ieva Skauronė, LMA prezidentas prof. habil. dr. Jūras Banys, dr. Mantas Bileišis, KU rektorius prof. dr. Artūras Razbadauskas. Antroje eilėje – Tarpautinių ryšių NDG pirmininkas dr. Alvidas Šarlauskas

finansuojamose vietose turėsią įveikti minimalų 4 balų, o stojantieji į kolegijas – 2 balų barjerą. Konkursinis balas, anot jos, bus skaičiuojamas pagal jau galiojusią „geriausiai vidurinio ugdymo programą baigusiujų eilės“ sudarymo tvarką. Taip pat atkreipė dėmesį į dažną diskusiją dėl papildomų balų už įvairias veiklas – tam nesą teisinio pagrindo. Vis dėlto aukštosios mokyklos turėjo teisę pačios nusistatyti minimalų stojamąjį balą į mokamas studijų vietas.

Kalbėdama apie galimus 2018 m. priėmimo rezultatus, Jurgita Petrauskienė atkreipė dėmesį, jog stojančiųjų pasiekimai, vertinant pagal jų mokyklos vietovę, beveik nesiskiria – miesto ir kaimo abiturientų konkursinio balo vidurkiai iš esmės yra panašūs.

Pabrėžė, kad ministerijoje jau atlikta detali jautriausių sričių – žemės ūkio, pedagogų rengimo ir kt. – analizė; visus, ieškančius išsamesnės informacijos, kvietė kreiptis tiesiogiai į ministeriją.

Ministrė aptarė ir dar vieną naujovę – pirmą kartą į stojamojo balo skaičiavimą įtrauktą brandos darbą. Mokyklos jį rengė jau kelerius metus, tačiau tik dabar jis įgijo oficialią reikšmę. O šiais metais planuojama formuoti naują vertinimo „portfolio“, kuris būtų sudarytas iš trijų dalių: valstybinių egzaminų, mokyklinių pažymių vidurkio ir brandos darbo. Anot ministrės, brandos darbas turėjo tapti priemone matuoti ne tik žinias, bet ir gebėjimus, sunkiai telpančius į standartizuotų egzaminų rėmus.

Nuo teorijos prie praktikos: transporto inžinerijos simulatorių pristatymas. Iš kairės: VDU rektorius prof. habil. dr. Juozas Augutis, LURK prezidentas, LSMU rektorius prof. dr. Rimas Benetis, LMTA rektorė doc. dr. Judita Žukienė, Tarptautinių ryšių NDG pirmininkas dr. Alvidas Šarlauskas; simulatorių valdo VILNIUS TECH studentas Kristupas Liudas Žukauskas

Kalbėdama apie mokyklinius pažymių vidurkius, ministrė pabrėžė – būtina sukurti mechanizmus, kurie užtikrintų balansą tarp skirtingų mokyklų. Akcentavo bendrosios ugdymo grandies stiprinimą, sisteminio požiūrio ir darnos būtinybę visoje egzaminų sistemoje.

VU rektorius prof. habil. dr. Artūras Žukauskas, kalbėdamas apie brandos darbą, neslėpė nuogąstavimų ir retoriškai klausė – ar tai nebūsiąs darbas, kurį galima nusipirkti?

Ministrė ramino, kad artėjančioje Rektorių konferencijoje, siekiant išsklaidyti abejones, bus pristatytas brandos darbo rengimo projektas, jo sąlygos ir vertinimo kriterijai.

ASU rektorius prof. dr. Antanas Maziliauskas pasinaudojo proga priminti išskirtinius žemės ūkio

sektorius poreikius ir teiravosi, ar ministerija pasirengusi tęsti dialogą šia tema.

Atsakydama ministrė pabrėžė, kad svarbiausias aukštojo mokslo tikslas – kokybė. Todėl supaprastintos priėmimo sąlygos atskiroms sritims prieštarautų šiam tikslui. Jos nuomone, kur kas labiau reikėtų diskutuoti apie finansavimo perskirstymą tarp kolegijų ir universitetų, apie pasirengiamąsias studijas ar tam tikrų specialybių populiarinimą, bet jokių būdų ne apie stojimo reikalavimų mažinimą. Kalbėdama apie žemės ūkio specialistų rengimą, pridūrė – būtina, kad pats sektorius prisidėtų prie jo populiarinimo. Jaunuoliai, anot ministrės, rinksis šią kryptį tik tada, kai matys darbo perspektyvą ir patrauklų atlyginimą.

VILNIUS TECH rektorius prof. dr. Alfonsas Daniūnas atkreipė dėmesį į didėjantį skirtumą tarp

minimalių stojimo balų universitetuose ir kolegijose. Toks atotrūkis nesąs geras – juk kolegijos taip pat yra aukštojo mokslo dalis. Priminė, kad praėjusiais metais universitetai, kurie laikėsi nustatyto minimalaus balo ir dėl to prarado dalį studentų, rudenį sulaukė finansinių kompensacijų.

Ministrė patvirtino, jog ši galimybė svarstoma, ir informavo: 2018 m. biudžete nemokamam bakalaurui numatyta 1,9 mln. eurų.

Klaipėdos universiteto rektorius prof. habil. dr. Eugenijus Juzeliūnas teiravosi, ar į stojimo skaičiuoklę, priimant užsienio studentus, būtų galima įtraukti ir motyvacinį pokalbį.

Ministrė atsakė, kad universitetai turi padėti tiksliai suvesti stojamuosius balus, kurie bus konvertuojami iš kitų šalių sistemų, o pagalbą šiuo klausimu gali suteikti ir SKVC. Svarbiausia užtikrinti vienodas sąlygas tiek Lietuvos, tiek užsienio stojantiejiems. Ir pakartojo – baziniai reikalavimai vienodi visiems, o papildomas priėmimo sąlygas kiekviena aukštoji mokykla gali nusistatyti pati.

ISM rektorius prof. dr. Alfredas Chmieliauskas pabrėžė, kad minimalūs stojimo reikalavimai negali smarkiai skirtis tarp valstybės finansuojamų ir nefinansuojamų vietų.

Ministrė pritarė tokiai nuomonei ir paragino aukštąsias mokyklas pačias siekti vienodesnių stojimo sąlygų.

MRU rektorius doc. dr. Algirdas Monkevičius klausė, ar planuojama sukurti nacionalinę programą, kuri padėtų abiturientams geriau pasirengti studijoms universitete.

Ministrė atsakė, kad tokios iniciatyvos jau egzistuojančios – kai kurios aukštosios mokyklos rengia vasaros stovyklas ar kitas priemones, padedančias kryptingai pasirengti studijoms.

Seimo Švietimo ir mokslo komiteto pirmininkas prof. dr. Eugenijus Jovaiša pabrėžė, jog būtina nedelsiant tikslinti priėmimo sąlygas Mokslo ir studijų įstatyme. Mat priėmimas į aukštąsias mokyklas turi kisti jau 2019–2020 m., o nuo 2018 m. kovo įsigalioja nauji studijų vertinimo reikalavimai. Be to, Vyriausybė jau priėmė sprendimą dėl aukštųjų mokyklų tinklo pertvarkos.

Komiteto pirmininkas, pristatydamas Mokslo ir studijų įstatymo 59 straipsnį, išskyrė esmines problemas: nuolat kintantį reglamentavimą ir pernelyg unifikuotus priėmimo reikalavimus, kurie riboja abiturientų pasirinkimo galimybes. Jis atkreipė dėmesį, kad pagal dabar galiojantį įstatymą kiekviena aukštoji mokykla gali kasmet keisti konkursinius mokomuosius dalykus, balo sudarymo principus, minimalų stojamąjį balą. Tai, anot jo, kelia begalinę sumaištį universitetų vadovams, administracijai, mokiniams, studentams bei jų tėvams.

Prof. dr. Eugenijus Jovaiša taip pat pastebėjo, kad dabartinė sistema nepakankamai vertina savišią, neformaliuoju būdu įgytas kompetencijas, motyvaciją rinktis studijų kryptį ar aukštosios mokyklos kultūrą. Jo manymu, Vyriausybės programoje teisingai atspindėta dėmė tarp bendrojo ugdymo baigimo ir priėmimo į aukštąją mokyklą. Pirmininkas pristatė planuojamus įstatymo pokyčių tikslus, pateikė siūlymus ir paragino universitetų atstovus siųsti Komitetui savo pastabas bei rekomendacijas.

Ne visi klausimai paprastai. Konferencijos posėdžio dalyviai diskutuoja LSMU Emanuelio Levino centre

Prof. dr. Antanas Maziliauskas, reaguodamas į diskusijoje nuskambėjusias mintis, priminė, jog kartu su numatomu universitetų konsolidacijos projektu būtų prasminga iš karto pradėti ir sutartinį aukštųjų mokyklų finansavimo modelį. Jo manymu, pirmosios bandomosios sutartys, pasirašytos jau 2018 m., leistų realiai išbandyti mechanizmą: aptarti, patikslinti, o prireikus – pakoreguoti taip, kad 2019-aisiais jis veiktų jau kaip patikrinta sistema.

Ministrė Jurgita Petrauskienė šiam pasiūlymui pritarė, tačiau pabrėžė sąlygos vienodumą – bandomosios sutartys negali tapti privilegija tik vienai ar kelioms aukštosios mokykloms. Pokytis turi būti sisteminis, apimantis ne tik tinklo pertvarką, bet ir naują finansavimo modelį bei vienodai visoms institucijoms taikomas bazines stojimo sąlygas. Diskriminacijos ar išskirtinių sąlygų, anot jos, negalima toleruoti.

LEU rektorius prof. habil. dr. Algirdas Gaižutis į pokalbį įnešė dar vieną temą – kolegijų ateitį. Ją pratęsė prof. dr. Eugenijus Jovaiša, išsakęs viziją apie naują pakopą Lietuvos aukštojo mokslo sistemoje, septintąją pagal ISCED klasifikaciją – profesinį magistrą. Ši pakopa, anot jo, natūraliai sujungtų kolegijas su universitetais. Jis priminė, kad Seime jau registruotas penktosios pakopos – savarankiško profesinio bakalauro – projektas, Lietuvoje iki šiol neegzistavęs, nors tarptautinėje praktikoje seniai įprastas. Septintoji pakopa be universitetų, anot prof. dr. Eugenijaus Jovaišos, yra neįsivaizduojama, todėl kolegijos turėtų rinktis universitetus partnerius, su kuriais susiejusios savo programas sudarytų galimybę jaunuoliams kryptingai ir nuosekliai siekti profesijos per visas studijų pakopas.

Ministrė Jurgita Petrauskienė priminė, kad 2017 m. atlikta kolegijų potencialo analizė ir

pradėti kryptių vertinimai leis tiksliau įvertinti skirtumus tarp kolegijų ir universitetų bei matyti studentų skaičiaus pokyčius. Pagrindinis tikslas – prognozuoti situaciją kryptių lygmeniu, įvertinti pasiūlą ir perėjimo galimybes tarp pakopų. Ministrė taip pat informavo apie planuojamą tikslinį kolegijų vertinimą, numatytą artimiausiam pusmečiui, pabrėžė, kad kolegijų tinklas dar labiau nei universitetų yra regioninio pobūdžio.

2018 m. vasario pradžioje LURK posėdyje vėl imtasi diskusijos dėl stojimo kartelės. Ministrė Jurgita Petrauskienė pristatė ministerijos teisininkų vertinimą, kuriame pastebėta, kad skirtingų sąlygų taikymas abiturientams – vieniems, baigusiems iki 2018-ųjų, kitiems, baigusiems po 2017-ųjų – kuria diskriminacijos šešėlį. Teisininkai siūlė vienodinti reikalavimus. Ministrė pridūrė, kad nuo 2019 m. planuojama keisti stojamojo balo skaičiavimo metodiką, o naujoji kartelė turėtų siekti 36 balus.

Diskusijoje naujai nuskambėjo ir ASU rektoriaus prof. dr. Antano Maziliausko balsas. Jis priminė, kad išskirtinių žemės ūkio sektoriaus poreikių klausimas tebėra atviras. Rektorius pasiūlė sudaryti sąrašą tų programų, kurios, nors ir ne tokios populiarios, valstybei yra reikalingos. Siūlymui ministrė pritarė ir pavedė Studijų komitetui per savaitę parengti konkretų „unikalių programų“ sąrašą.

Rektoriai išdėstė universitetų Senatų nuomones – dėl priėmimo į valstybės finansuojamas (VF) ir valstybės nefinansuojamas (VNF) vietas jos nesutapo. Diskusijos užsitęsė, todėl LURK prezidentas pasielgė neįprastai šio forumo

praktikoje – pakvietė balsuoti. Laimėjo ketvirtasis variantas, kurio sprendimas buvo išdėstytas dar anksčiau ministerijai siųstame LURK rašte.

Kiek vėliau, 2018 m. kovo pabaigoje, ministrė Jurgita Petrauskienė paskelbė sprendimą: visiems stojantiesiems į universitetus taikyti vienodą 3,6 balo kartelę, tiek į VF, tiek į VNF vietas, nesvarbu, kada įgytas vidurinis išsilavinimas. Kolegijoms nustatyta minimali 2 balų riba.

2018 m. rugsėjo pradžioje LURK posėdyje buvo svarstomi ŠMM parengti Mokslo ir studijų įstatymo 59 straipsnio pakeitimai bei Vyriausybės nutarimo projektas dėl jų pateikimo Seimui. Studijų komiteto pirmininkė doc. dr. Laima Taparauskienė informavo, kad projektu siūloma atsisakyti perteklinio reguliavimo – iš 59 straipsnio išbraukti nuostatą apie privalomą bent vieno valstybinio brandos egzamino išlaikymą.

Ji paaiškino, kad pagal dabar galiojančio įstatymo nuostatas ministras negali nustatyti tokių papildomų reikalavimų, kurie prieštarautų įstatymui. Kitaip tariant, negalima sukurti taisyklės, paneigiančios principą, jog į pirmosios pakopos ir vientisąsias studijas priimami visi, kurie yra išlaikę bent vieną valstybinį brandos egzaminą. Taip pat pabrėžė, kad projektas kelia riziką suteikti per daug galių ministrui – visos stojimo sąlygos būtų jo reguliavimo sritis. Tai, anot jos, nesuderinama su Konstitucija, kuri numato, kad pagrindinės žmogaus teisės ir aukštųjų mokyklų autonomija turi būti ginamos įstatymu, o ne ministro sprendimais.

Po diskusijų sutarta, kad ministerija parengs naują, labiau subalansuotą 59 straipsnio pakeitimo projektą.

2018 M. STOJIMO Į UNIVERSITETUS REZULTATAI

2018 m. rugsėjo 28 d. LURK posėdyje LAMA BPO prezidentas prof. dr. Pranas Žiliukas pristatė stojimo į universitetus rezultatus. Jis nurodė, kad bendrojo ugdymo mokyklų abiturientų skaičius per metus sumažėjo 0,6 proc., o profesinių mokyklų absolventų, gavusių brandos atestatus, padaugėjo 9 proc., tačiau jų pasirengimas universitetinėms studijoms išliko labai ribotas – studijuoti įstojo tik 57 asmenys.

Pasak prof. dr. Prano Žiliuko, ŠMM nustatytus minimalius reikalavimus tenkinančių stojančiųjų sumažėjo 5 proc., o valstybės finansuojamoms vietoms keliamus kriterijus atitiko 18 proc. mažiau abiturientų nei praėjusiais metais. Nors regionų ir didmiesčių skirtumai kiek sumažėjo, išryškėjo kita problema – metiniai pažymiai dažnai ne Koreliuoja su brandos egzaminų rezultatais, todėl kai kuriose mokyklose abiturientų konkursiniai balai skiriasi kelis kartus.

2018 m. stojantiesiems buvo pasiūlytos 683 studijų programos, iš jų 40 vėliau atšaukta, o realiai priėmimas vyko į 582 programas. Dėl pakeltų reikalavimų priimtųjų į universitetus sumažėjo 5 proc., kolegijų priėmimo skaičiai išliko tokie patys. Tačiau liko neužpildytos 830 universitetų ir 4 500 kolegijų valstybės finansuojamų vietų.

Žvelgdamas į ateitį, prof. dr. Pranas Žiliukas prognozavo: jei 2019 m. nesikeis nei reikalavimai, nei finansavimo sistema, apie 30 proc. abiturientų praras teisę stoti į aukštąsias mokyklas. Jis taip pat pateikė populiariausių programų sąrašą: daugiausia valstybės finansuojamų vietų pritraukė KTU Programų sistemos, VU Teisė, Politikos

mokslai ir Medicina, VGTU Programų inžinerija. Populiariausia programa, kaip ir ankstesniais metais, išliko Medicina Vilniaus bei Lietuvos sveikatos mokslų universitetuose.

LURK prezidentas prof. habil. dr. Artūras Žukauskas atkreipė dėmesį, jog ne visi universitetai laikėsi sutarto minimalaus stojamojo balo reikalavimo. Jo nuomone, būtina skaidriai informuoti Konferenciją apie pasikeitusius sprendimus ir jų priežastis, antraip susidaro įspūdis, kad rektoriai balsuoja vienaip, o realybėje elgiasi kitaip.

2018 m. gruodžio 21 d. LURK posėdyje rektoriai nutarė, kad 2019 m. stojantiesiems į pirmosios pakopos ir vientisąsias studijas minimalus konkursinis balas turi siekti 5,4 (arba 3,6 pagal iki tol galiojusią skalę). Buvo sutarta į šį rodiklį neįskaičiuoti universitetų nusistatytų papildomų balų – taip siekta užtikrinti vienodą konkurenciją visiems.

Toks pat sprendimas po diskusijų buvo patvirtintas ir dėl 2020 m. bei 2021 m. priėmimų.

Aptardamas 2019 m. priėmimą, prof. dr. Pranas Žiliukas pateikė išsamią analizę: nuo valstybinių brandos egzaminų pasirinkimų per penkerius metus iki stojančiųjų konkursinių balų pasiskirstymo pagal mokyklų vietas, nuo pirmųjų pageidavimų iki priimtųjų struktūros pagal studijų sritis. Jis taip pat nagrinėjo metinių pažymių ir egzaminų neatitiktis, finansavimo skirtumus bei populiariausių programų dinamiką. Apibendrindamas atkreipė dėmesį: bendrojo ugdymo mokyklų abiturientų sumažėjo 7 proc., profesinių mokyklų – net 12 procentų. Pastarųjų parengtis studijoms išlieka menka – į universitetus įstojo vos 1 proc. absolventų. Abiturientų dalyvavo kiek daugiau

nei pernai ir jiems sekėsi, tačiau daug problemų išlieka: pažymiai dažnai nesutampa su egzaminų rezultatais, regioninių skirtumų nemažėja, o nemaža dalis profesinių ir suaugusiųjų mokyklų absolventų nepajėgia atitikti minimalių reikalavimų. Taigi esminiai pokyčiai neišvengiami.

Valstybės finansuojamų vietų planavimas, anot prof. dr. Prano Žiliuko, buvęs netikslus – reikalavimus atitiko daugiau nei 20 tūkst. stojančiųjų, tačiau vis tiek liko apie 1,6 tūkst. laisvų vietų. Be to, beveik pusė įstojusiųjų rinkosi valstybės nefinansuojamas vietas.

LURK nariai sutiko, kad problemą būtina nagrinėti plačiau. Prof. habil dr. Artūro Žukausko nuomone, valstybės gerovę galiausiai kuria ne statistiniai rodikliai, bet absolventų kuriama ekonominė, kultūrinė ir socialinė vertė.

2021 m. kovą LURK prezidentas prof. dr. Eugenijus Valatka pranešė apie ŠMSM persiūtą VDU rektoriaus prof. habil. dr. Juozo Augučio siūlymą priskirti žemės ūkio studijų kryptių programas prie valstybės prioritetinių. Tokiu atveju studentams būtų skiriamos tikslinės stipendijos iš Žemės ūkio ir Aplinkos ministerijų lėšų, o į mokamas vietas priimtiems bei turintiems aukštą motyvacijos balą studentams būtų kompensuojamos studijų išlaidos.

Prof. dr. Alfonsas Daniūnas suabejojo minimalaus balo pagrįstumu, nes moksliškai jis nėra aiškiai argumentuotas. Jo nuomone, neteisinga būtų išskirti vien tik žemės ūkio sritį, ignoruojant kitas.

VU rektorius prof. dr. Rimvydas Petrauskas pridūrė, kad universitetai ir dabar gali rengti motyvacinius

pokalbius, tačiau minimalūs reikalavimai privalo būti taikomi vienodai visiems. Žemės ūkio sritį siūlė matyti plačiau – įtraukti biologijos, aplinkotyros, aplinkosaugos studijas.

Diskusijai baigiantis buvo sutarta, kad prioritetinių kryptių klausimas turi būti svarstomas išsamiau, bet šiuo metu dauguma pritarė taikyti vienodus stojamuosius reikalavimus visoms studijų kryptims. Išskirti tik vieną sritį būtų neteisinga kitų atžvilgiu.

2021 m. gegužės 28 d. prof. dr. Eugenijus Valatka pristatė nutarimo projektą, siūlantį 2021 m. stojantiejiems nustatyti minimalų 5,4 konkursinį balą tiek į valstybės finansuojamas, tiek į mokamas vietas. LURK nariai šiam siūlymui pritarė.

LYGINAMIEJI 2020–2023 M. STOJANČIŲJŲ PRIĖMIMO DUOMENYS IR PERSPEKTYVOS

2023 m. rugsėjo 29 d. LURK posėdyje prof. dr. Pranas Žiliukas pristatė naujausius priėmimo rezultatus: stojančiųjų prioritetus, skaičiaus pokyčius, universitetų ir kolegijų rezultatus pagal sritis bei abiturientų aktyvumą. Taip pat pateikė apibendrinančias įžvalgas.

2023 m. į valstybės finansuojamas vietas buvo priimti 12 339 stojantieji (96,6 proc. plano). Iš visų abiturientų į aukštąsias mokyklas įstojo 41 proc. – daugiau nei 2022 m. (36 proc.). Kadangi reikalavimus atitinkančių abiturientų buvo beveik 2 tūkst. daugiau, priėmimas išaugo daugelyje kryptių, o prioritetinėse teko net du kartus persikirstyti finansavimą. Universitetuose į valstybės finansuojamas vietas pateko 76 proc. visų priimtųjų, kolegijose – 40,6 procentų.

Abiturientų aktyvumas labai skyrėsi: nuo 28,4 proc. Alytaus rajone iki 81,5 proc. Klaipėdos rajone. VF reikalavimus atitiko nuo 43,4 proc. Kalvarijoje iki 85,5 proc. Kaišiadorių savivaldybėje.

Kolegijose į nefinansuojamas vietas, daugiausia sveikatos, socialinės gerovės, teisės ir švietimo kryptyse, buvo priimta 2 880 stojančiųjų, kurių balas nesiekė 4,3. Tai sudarė daugiau nei pusę priimtųjų į mokamas vietas.

Trumpųjų studijų populiarumas išliko menkas – priimti tik 37 studentai (2022 m. – 11); jie mokysis keliuose kolegijų centruose.

Metinių pažymių ir valstybinių brandos egzaminų (VBE) rezultatų atitiktis gerėja, tačiau vis dar lėtai.

Apibendrinamas prof. dr. Pranas Žiliukas pateikė šias įžvalgas:

- 2023 m. taikyta trijų etapų priėmimo schema pasiteisino – leido efektyviau panaudoti finansavimą ir priimti studentus iki rugpjūčio pabaigos. Profesorius siūlė ją taikyti ir 2024 metais.
- Prognozuojama, kad 2024 m. daugiau abiturientų atitiks VF reikalavimus, bet daug ką lems pačių aukštųjų nustatytas minimalus konkursinis balas.
- Nuo 2024 m. minimalus balas teoriškai gali siekti 4,32 universitetuose ir 3,2 kolegijose, tačiau dar neaišku, ar išliks dabartinės ribos (5,4 ir 4,3). Sprendimai turėtų būti priimami kolegialiai, remiantis šių metų duomenų modeliavimu.
- 2025 m. situaciją galėtų pagerinti nauja VBE skalė, didinanti vidutinių abiturientų balus.

Tačiau svarbiausias veiksnys liks išplėstinius kursus pasirinkusiųjų skaičius.

Didžiausios diskusijos kilo dėl minimalaus balo taikymo nuo 2024 metų. Nepavykus pasiekti sutarimo, prof. dr. Diana Rėklaitienė pasiūlė klausimą aptarti kitame posėdyje, išanalizavus detalius priėmimo rezultatus.

LURK taip pat pateikė komentarus dėl 2025 m. ŠMSM preliminarų finansuojamų vietų projektų:

- Siūloma suteikti daugiau lankstumo perkirstant laisvas vietas iš mažiau populiarių kryptų į prioritėtines (inžinerija, informatika, pedagogika).
- Rekomenduojama padidinti vietų skaičių matematikos ir fizikos studijoms bei nemažinti muzikos krypties, nes specialistų poreikis didėja.
- Pažymėta, kad edukologijos kryptyje nenumatyta valstybės finansuojamų vietų, nors 2024 m. registruota nauja programa „Edukacinės sistemos“.
- Siūloma didinti finansuojamų pedagogikos profesinių studijų vietų skaičių, nes jų poreikis auga, o nuo 2025 m. programos trukmė ilginama iki 120 kreditų.
- Atkreiptas dėmesys į veterinarijos rezidentūros finansavimo pokyčius: vietų skaičius sumažėjo nuo 14 iki 10, neliko finansavimo keturioms specializuotoms programoms (smulkiųjų gyvūnų chirurgija, terapija, diagnostika ir gerovė). LURK prašo tarpininkauti, kad 2025 m. kiekvienai jų būtų skirta bent po vieną papildomą vietą.

LURK NUOSTATOS DĖL STUDENTŲ PRIĖMIMO Į MAGISTRANTŪROS IR DOKTORANTŪROS STUDIJAS

2020 m. pradžioje Lietuvos universitetų rektorių konferencija nagrinėjo magistrantūros ir doktorantūros studijų situaciją. Sausio 31 d. vice-ministrui prof. habil. dr. Valdemarui Razumui adresuotame rašte buvo aiškiai pasakyta: profesinės magistrantūros steigimui pritarti nevalia. Argumentas – tokia naujovė keistų visą aukštojo mokslo sistemą, todėl prieš priimant sprendimus būtina atlikti nuodugnią analizę: įvertinti poreikį, galimą poveikį, pažvelgti į užsienio šalių patirtį. Tik tada, išsamiai aptarus su visomis suinteresuotomis šalimis, būtų galima kalbėti apie pokyčius.

Vasario 26 d. ministrui doc. dr. Algirdui Monkevičiui nusiųstame laiške LURK informavo, kad vasario 21 d. Mokslo ir Studijų komitetai vėl svarstė priėmimo į magistrantūros ir doktorantūros studijas klausimą. Diskusijoje dalyvavo ir ministerijos Studijų skyriaus vedėja Giedrė Pačėsienė, ir LAMA BPO prezidentas prof. dr. Pranas Žiliukas.

Konstatuota, kad ilgai trukęs apsikeitimas raštais rezultatų neatnešė: nei aiškos metodikos, nei skaidraus vietų apskaičiavimo principo ministerija taip ir nepateikė.

Universitetai bandė savarankiškai suskaičiuoti valstybės finansuojamų vietų poreikį, tačiau susidūrė su kliūtimi – stigo patikimų duomenų, o ministerijos pateikta informacija buvo nepakankamai tiksli.

Todėl LURK pasiūlė telkti bendrą darbo grupę – ministerijos ir universitetų atstovus. Tik kartu, jų manymu, būtų įmanoma sukurti patikimą

metodiką, kuri leistų aiškiai ir pagrįstai apskaičiuoti valstybės finansuojamas magistrantūros ir doktorantūros vietas.

PASIŪLYMAI DĖL DOKTORANTŪROS TOBULINIMO

2024 m. lapkričio 29 d. vykusiam LURK posėdyje Mokslo komiteto pirmininkė prof. habil. dr. Vaiva Lesauskaitė dar kartą pristatė įžvalgas dėl doktorantūros tobulinimo. Ji pabrėžė, kad Lietuvos universitetai siūlo inicijuoti platesnę diskusiją tarp suinteresuotų institucijų dėl nacionalinės doktorantūros sistemos kokybinės pertvarkos. Šios pertvarkos tikslas – padaryti doktorantūrą patrauklesnę, lankstesnę ir labiau orientuotą į šiuolaikinius mokslo bei visuomenės poreikius.

Siūloma plėtoti programomis grįstą doktorantūros modelį, kuris šalia tradicinės, pagal atskiras mokslo kryptis veikiančios sistemos, leistų vykdyti studijas ir pagal tarpkryptines programas ar specialiose doktorantūros mokyklose. Taip pat akcentuota industrinės (pramoninės) doktorantūros plėtros svarba – universitetams bendradarbiaujant su įmonėmis ar organizacijomis, doktorantūra būtų tiesiogiai orientuota į realius verslo ir viešojo sektoriaus poreikius. Tokiu būdu doktorantų disertacijų temos taptų aktualesnės, augtų jų motyvacija, o moksliniai tyrimai labiau sietųsi su praktika. Šį procesą paskatintų mokesčių lengvatos įmonėms, įdarbinančioms doktorantus, arba papildomas finansavimas viešajam sektoriui.

Dar viena kryptis – tarptautiškumo stiprinimas, plečiant *co-tutelle* tipo bendradarbiavimą, arba vystant jungtines doktorantūros programas su

užsienio universitetais. Kartu siūloma peržiūrėti doktorantūros finansavimo modelį: finansavimą sieti ne su konkrečiu studentu, o su studijų laikotarpiu, kad nutraukus studijas pirmaisiais metais likęs finansavimas galėtų būti skirtas kitam kandidatui.

Svarbi tema – socialinės doktorantų garantijos. Nors stipendijos padidėjo, tačiau doktorantams, neturintiems darbo santykių, šiuo metu nėra

užtikrinamos tokios garantijos kaip ligos, motinystės ar tėvystės išmokos, taip pat nėra galimybės kaupti darbo stažą ar pensiją. Todėl siūloma svarstyti suteikti doktorantams darbuotojo statusą.

Galiausiai, prof. habil. dr. Vaiva Lesauskaitė pabrėžė būtinybę peržiūrėti visą doktorantūros procesą ir jį įvertinti, kad būtų galima nuosekliai didinti studijų kokybę ir kurti palankesnę tyrimų aplinką. LURK nariai pritarė šioms įžvalgoms.

4. KONFERENCIJOS DĒMESYS APLINKOS IŠŠŪKIAMS

4.1. GLOBALŪS IŠŠŪKIAI IR STRATEGINIAI ATSAKAI

LURK ŽINGSNIAI KLIMATO KAITOS MAŽINIMO LINK

Universitetai, kaip žinių ir inovacijų židiniai, ėmėsi atsakomybės ne tik ugdymo ar mokslo srityse, bet ir globaliųjų iššūkių akivaizdoje. Klimato kaitos klausimas tapo svarbia Konferencijos darbotvarkės tema. Diskusijose akcentuota, kad universitetai, kaip mokslo potencialą telkianti erdvė, privalo būti aktyvūs ir ieškoti būdų prisidėti prie darnaus vystymosi. Iš šių diskusijų gimė Lietuvos universitetų susitarimas dėl klimato kaitos, kuris įtvirtino aiškų įsipareigojimą: kurti klimato veiksmų planus, siekti anglies neutralumo, įtraukti šias temas į studijų programas bei bendruomenių gyvenimą. Tai buvo tarsi pažadas, kad universitetai taps krypties rodikliais visuomenei kelyje į atsakingą ateitį.

2019 m. rudenį LURK posėdyje dar kartą iškilo pasaulyje aktualus klausimas – universitetų vaidmuo mažinant klimato kaitą. Prof. habil. dr. Artūras Žukauskas kvietė kolegas rektorius priimti atsakomybę: universitetai, kaip mokslo ir žinių židiniai, negali būti pasyvūs stebėtojai. Jie turi būti aktyvūs veikėjai, ieškoti būdų, kaip mokslu

ir bendruomenės pavyzdžiu prisidėti prie globalių iššūkių sprendimo. Diskusijoje skambėjo įvairios įžvalgos: KTU Aplinkos inžinerijos instituto mokslo vadovas prof. Jurgis Kazimieras Staniškis priminė, kad klimato klausimai visada turi būti matomi darnaus vystymosi kontekste; prof. Inga Dailidienė dalijosi Klaipėdos universiteto patirtimis, kaip galima kurti tvaresnius sprendimus; savo žodį tarė ir mokslininkas Paulius Rapolis. Šios mintys nulėmė sprendimą sudaryti darbo grupę ir patikėti jai parengti universitetų paktą dėl klimato kaitos mažinimo. Grupėje dirbti pakviesti prof. Jurgis Kazimieras Staniškis, prof. Arūnas Bukantis, prof. Inga Dailidienė, prof. dr. Antanas Maziliauskas ir doc. Raimondas Grubliauskas. Pirmininkauti siūlyta prof. Jurgiui Kazimierui Staniškiui, bet jo prašymu vadovavimą prisiėmė prof. Arūnas Bukantis. 2020 m. pradžioje buvo patvirtintas galutinis „Lietuvos universitetų susitarimas dėl klimato kaitos“ (4 priedas), kuriuo universitetai įsipareigojo ne tik žodžiais, bet ir darbais:

- rengti klimato veiksmų planus, skaičiuoti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas ir ieškoti būdų jas mažinti;
- stiprinti bendruomenių atsparumą klimato kaitai;

- plėtoti tarpdisciplininius tyrimus, integruoti klimato tematiką į studijų programas;
- ugdyti visuomenę, brandžią klimato iššūkių akivaizdoje.

Pirmą kartą universitetai bendru vardu prisiekė tarnauti ne tik žinioms, bet ir ateities darnai. Susitarimo tekstas, išplatintas valstybės institucijoms, tapo aiškiu ženklu – Lietuvos universitetai pasiryžę būti lyderiais sprendžiant klimato kaitos iššūkius.

KONFERENCIJOS SIEKIS PATOBULINTI NACIONALINĖS PAŽANGOS PROGRAMĄ

Nacionalinės pažangos programos kūrimas natūraliai vedė prie platesnio konteksto – prie valstybės vizijos ir jos prioritetų. Svarstymai atskleidė, kad mokslo vaidmuo kartais lieka tik priedašu strateginiuose dokumentuose. Universitetai priminė, jog be aukštojo mokslo, be tyrimais grįsto

pažinimo, neįmanoma kalbėti nei apie inovacijomis grįstą ekonomiką, nei apie darnią visuomenės raidą. Konferencijos diskusijos tapo bandymu įrašyti universitetus į valstybės ateities planą ne kaip foną, o kaip vieną iš pagrindinių atramų.

Pirmasis Vyriausybės komisijos pasitarimas, skirtas Nacionalinio pažangos plano strateginiams tikslams, Konferenciją nuvylė. Iš 13 pateiktų tikslų, buvo pasiūlyta paskutinį „Plėtoti mokslą, skatinti darnią šalies raidą ir tarptautinį konkurencingumą“ naikinti kaip atskirą ir įtraukti į pirmąjį „Pereiti prie aukštą pridėtinę vertę ir inovacijas kuriančios ekonomikos augimo“. Toks sprendimas sukėlė nerimą – tarsi pats mokslas būtų vertinamas tik kaip priemonė, bet ne kaip strateginis valstybės ateities pagrindas.

LURK neketino susitaikyti su formaliu mokslo sumenkinimu. Į 2019 m. lapkričio 29 d. posėdį

Kavos pertraukėlė: Infrastuktūros ir finansų komiteto pirmininkės Laimos Matusevičienės bei Mokslo komiteto pirmininko doc. dr. Leono Balaševičiaus pokalbis

Komitetų pirmininkų diskusija tarp posėdžių. Infrastruktūros ir finansų komiteto pirmininkė dr. Evelina Meilienė, Teisės nuolatinės darbo grupės pirmininkas dr. Saulius Valasevičius ir Studijų komiteto pirmininkė doc. dr. Sonata Mačiulskytė

pakviestas Vyriausybės vicekancleris Deividas Matulionis plačiau pristatė programos rengimo principus ir aptarė, kokį vaidmenį joje turėtų universitetai. Jo kalba paskatino gyvą diskusiją: buvo akcentuota aukštos pridėtinės vertės kūrimo svarba, priminta apie naujų kompetencijų – emocinio intelekto, kūrybiškumo – ugdymo stoką, taip pat apie kliūtis universitetams aktyviai dalyvauti europiniuose projektuose. Vicekancleris padėkojo už pastabas ir pripažino jų svarbą.

Nutarta veikti drauge: visi rektoriai iki gruodžio 16 d. pateikė savo pasiūlymus, jie buvo apibendrinti ir 2019 m. gruodžio 20 d. išsiųsti raštu „Dėl LURK siūlymų NPP tikslų, uždavinių ir poveikio rodiklių sąrašui“. Pasiūlymuose universitetai pabrėžė būtinybę aiškiau įtvirtinti mokslo vaidmenį kaip savarankišką prioritetą, atskirai išskyrus investicijas į fundamentinius tyrimus,

doktorantūros plėtrą, tarptautiškumo didinimą ir tarpdisciplininius projektus. Taip pat siūlyta vertinimo rodiklius grįsti ne vien kiekybiniais, bet ir kokybiniais aspektais – mokslo įtaka visuomenei, inovacijų perkėlimu, kompetencijų ugdymu. Taip universitetai dar kartą patvirtino – jų balsas turi būti girdimas, kai kalbama apie valstybės pažangos viziją.

LURK TARPDALYKIŠKUMO DIEGIMO INICIATYVOS RANDA PARAMĄ EUROPOJE

EUA 2019 m. metinėje konferencijoje *Driving innovation in Europe's universities* daug kartų skambėjo mintis: tikrosios inovacijos gimsta tarpdalykiniuose susitikimuose. Sėkmės lydimi universitetai geba kurti ne vienos krypties, o kelių disciplinų sankirtoje – čia atsiveria ir mokslinių tyrimų, ir studijų perspektyvos. Lietuvoje

LURK posėdžio dalyviai jūrų miesto horizonte

tuo metu galiojo du tarpusavyje nederinti klasifikatoriai: vienas – mokslo, kitas – studijų. Šis neatitikimas trukdė sistemingai plėtoti mokslu grindžiamas studijas, nes sudarė kliūtį formuoti tarpdalykines programas. LURK nariai siūlė šį nelogiškumą ištaisyti – parengti vieną Mokslo ir studijų klasifikatorių, kuriame aiškiai būtų įteisintos tarpdalykinės ir multidalykinės kryptys. Šiuo metu galiojantis teisinis reguliavimas tokią galimybę numatė tik fragmentiškai. Todėl nutarta kreiptis į ministeriją ir pasiūlyti sudaryti bendrą darbo grupę, kuri šį klasifikatorių parengtų. Į ją buvo numatyta deleguoti net vienuolika rektorių ar prorektorių. Taip pat, reaguodama į

Ekonomikos ir inovacijų ministerijos kvietimą, LURK nusprendė į kuriamą Mokslo, technologijų ir inovacijų tarybą deleguoti prezidentą prof. habil. dr. Artūrą Žukauską, o jam pasitraukus – naują prezidentą.

LURK LYDERYSTĖ FORMUOJANT PIRMAJĄ BENDRĄ POZICIJĄ DĖL GENERATYVINIO DIRBTINIO INTELEKTO NAUDOJIMO UNIVERSITETUOSE.

Generatyvinis dirbtinis intelektas (GDI) tampa neatsiejama šiuolaikinio mokslo ir studijų aplinkos dalimi, atveria naujų galimybių, bet kartu kelia ir atsakomybės klausimų. 2025 m. kovo 28 d.

Lietuvos universitetų rektorių konferencija priėmė deklaraciją „Dėl generatyvinio dirbtinio intelekto panaudojimo studijose“ (5 priedas). Šis dokumentas tapo pirmąja bendra aukštojo mokslo sektoriaus pozicija Lietuvoje, atliepiančia sparčiai besikeičiančius technologinius pokyčius ir jų poveikį studijų ir mokslo procesui bei visam universiteto funkcionavimui.

Deklaracijoje pabrėžiama, jog GDI negrįžtamai keičia mokslo, studijų ir socialinį gyvenimą, todėl universitetams būtina užtikrinti skaidrią ir atsakingą GDI integraciją į studijas, stiprinti dėstytojų ir studentų kompetencijas, plėtoti kritinį ir etinį raštingumą, garantuoti vienodas prieigos galimybes visai akademinei bendruomenei, bendradarbiauti tarpusavyje, taip pat su tarptautiniais partneriais, verslu ir viešuoju sektoriumi. Ši iniciatyva rodo universitetų siekį ne tik reaguoti į

globalius technologinius iššūkius, bet ir patiems imtis lyderystės formuojant atsakingą ir tvarią GDI naudojimo kultūrą.

4.2. ŠVIETIMO SISTEMOS STIPRINIMAS IR SAUGUMAS

KONFERENCIJOS RŪPESTIS PEDAGOGŲ RENGIMU

Grįždama prie konkrečių sprendimų švietimo lauke, Konferencija išsakė savo poziciją dėl pedagogikos studijų trukmės. LURK pabrėžė, kad būtina laikytis aiškių, teisiškai pagrįstų taisyklių – atskiros programos turėtų būti aiškiai apibrėžtos, o ne dirbtinai sujungtos į vieną. Tai buvo kalbėjimas apie skaidrumą, aiškumą ir studentų pasitikėjimą, apie kokybės garantiją būsimiems pedagogams ir visai visuomenei.

Nuo pranešimo prie sprendimų: DI vaidmuo universitetuose. Pranešėjo, *Dėl dirbtinio intelekto panaudojimo galimybių universitetų veikloje* NDG pirmininko prof. dr. Gvido Urbono, klausosi prof. dr. Pranas Žiliukas, Informacinių technologijų nuolatinės darbo grupės pirmininkas dr. Justinas Rastenis, Infrastruktūros ir finansų komiteto pirmininkė Laima Matusevičienė

Akademiniis dialogas:
tarp susimastymo ir
nuostabos. VDU rektori-
us prof. habil. dr. Juozas
Augutis, VU rektori-
us prof. dr. Rimvydas Petrauskas

2025 m. kovo 28 d. posėdyje Konferencija svarstė Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos sprendimą visas pedagogikos profesines studijas automatiškai priskirti prie 120 kreditų programų. Rektoriai šį sumanymą įvardijo kaip ydingą: formaliai visi studentai būtų priimami į vieną studijų programą, bet rinktųsi skirtingą jos apimtį – pusę arba visą. Toks modelis, jų akimis, iškreiptų teisinį aiškumą ir sumenkintų studijų kokybės principą. LURK pabrėžė, jog būtina laikytis įstatymo logikos – registruoti dvi atskiras programas, 60 ir 120 kreditų, kiekvienai užtikrinus savarankišką priėmimą ir aiškias studijų sutartis.

LURK siūlymas buvo aiškus: Pedagogų rengimo reglamente turi būti įtvirtinta galimybė įgyti kvalifikaciją baigus tiek 60, tiek 120 kreditų pedagogikos studijas. Toks sprendimas leistų išlaikyti skaidrumą ir pritaikyti studijas skirtingiems poreikiams. Kad pokyčiai nevirstų ilgu laukimu,

Konferencija ragino Studijų kokybės vertinimo centrą naujasias 120 kreditų programas vertinti pagreitinta tvarka. Tai suteiktų universitetams galimybę priimti studentus jau nuo 2025 m., o kartu užtikrintų, jog pedagogų rengimo sistema neprarastų nei kokybės, nei tempo.

KONFERENCIJOS PASTANGOS TOBULINTI ŠAUKIMO SISTEMĄ IR STIPRINTI KARO SPECIALISTŲ RENGIMĄ

Konferencija nuosekliai įsitraukė į valstybės pastangas tobulinti šaukimo sistemą ir stiprinti karo specialistų rengimą. Atsakydama į Krašto apsaugos ministerijos kvietimą, LURK delegavo savo atstovus į darbo grupę – iš įvairių universitetų ir Studentų sąjungos. 2024 m. sausio 26 d. posėdyje prezidentas prof. dr. Rimantas Benetis ragino narius aktyviai dalyvauti Seimo Švietimo ir mokslo komiteto diskusijose. Tai buvo pirmieji

žingsniai, daugiausia orientuoti į šaukimo sistemos tobulinimą, dar be platesnio karo specialistų rengimo vizijos.

2024 m. gegužę, jau ryškėjant geopolitinėms įtampoms, diskusijos sugrįžo – šįkart apie universitetų vaidmenį rengiant karininkus ir apie naują Karo prievolės įstatymo projektą. Nariai pripažino aiškumo trūkumą: nebuvo pakankamai detalios informacijos, kokia kryptimi bus pertvarkoma sistema. Nerimas augo kartu su nežinomybe.

2025 m. sausį, kai saugumo grėsmės jau nebeatrodė hipotetinės, Konferencija vėl grįžo prie šios temos. Buvo svarstoma, kaip bakalauro ir magistro studijose sustiprinti absolventų pasirengimą – ne tik karybos srityje, bet ir gebėjimų padėti karo bei stichinių nelaimių paliestiems žmonėms. Priminta, jog dar 2023 m. universitetai siūlė panašią iniciatyvą, bet tuometė situacija atrodė ramesnė, ne tokia grėsminga. Laikams keičiantis keitėsi ir akcentai.

Šiandienė įtampa suponavo naują LURK iniciatyvą – telkti universitetus visuomenės ir kariuomenės pasirengimui stiprinti. Pripažįstama Karo akademijos patirtis, o kiti universitetai, rengiantys bakalaurus ir magistrus, kol kas neturi aiškių įstatymais grįstų galimybių ugdyti karo ar ekstremalioms situacijoms pasirengusių specialistų. Nacionalinė sveikatos taryba taip pat atkreipė dėmesį į būtinybę integruoti karo medicinos mokymą į studijų programas.

LURK įsitikinimu, universitetų programos pagal kiekvieno universiteto profilį galėtų būti papildytos specialiais segmentais ar net atskiromis studijomis, susijusiomis su karyba ar civiline sauga. Medicinos fakultetai galėtų rengti karo medikus,

technologiniai universitetai – karo inžinierius. Tokie absolventai būtų pasirengę ne tik stoti į gynybą, bet ir pritaikyti savo žinias realiuose dalynuose, nebūdami vien silpnąja grandimi.

Universitetai pareiškė pasirengimą papildyti savo tradicinę veiklą – plėsti programas karo ir civilinės saugos kryptimis. Tam siūlyta suburti mišrią darbo grupę, kurioje dalyvautų ne tik LURK, bet ir Prezidentūra, Ministerijos, Seimo komitetai bei Studentų sąjunga. Tokia grupė galėtų parengti gaires, kurios leistų universitetams numatyti tiek studijų turinį, tiek reikiamą finansavimą ir infrastruktūrą. Tai būtų sisteminis žingsnis į priekį.

2025 m. vasario 25 d. Konferencija parengė raštą „Dėl karo specialistų rengimo universitetuose“, adresuotą aukščiausiems valstybės vadovams (6 priedas), kuriame išdėstė universitetų siūlymus dėl karo specialistų rengimo. Kovo 13 d. sulaukta Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto atsakymo: Vyriausybei pavesta kartu su ministerijomis įvertinti LURK pasiūlymus ir pateikti išvadas. Tik tada bus sprendžiama dėl tolesnių veiksmų. Laukimas tapo lyg natūralia proceso dalimi – sprendimai brendo institucijų tylos ir diskusijų fone.

LURK RŪPESTIS DĖL PRIEDANGŲ / SLĖPTUVIŲ ĮRENGIMO UNIVERSITETUOSE

2024 m. kovo 29 d. posėdyje LURK nariai aptarė tarptautinės situacijos keliamus iššūkius universitetams ir jų bendruomenėms. Prof. dr. Rimantas Benetis išreiškė susirūpinimą dėl priedangų ir slėptuvių poreikio bei siūlė ieškoti papildomo finansavimo joms įrengti, kad krizės ar karo atveju būtų užtikrintas akademinės bendruomenės saugumas. Jis kreipėsi į ŠMSM viceministrą Justą Nugarą,

klausdamas apie galimybes gauti reikiamų lėšų. Viceministras siūlė pirmiausia įsivertinti jau turimas patalpas, kurias būtų galima pritaikyti šiam tikslui. Atsakydama į tai, Infrastruktūros ir finansų komiteto pirmininkė Laima Matusevičienė pranešė, kad komitetas parengs išsamią apžvalgą ir pateiks ją ministerijai. Darbas buvo atliktas nedelsiant. Inicatyva atskleidė universitetų atsakomybę rūpintis ne tik mokslo ir studijų kokybe, bet ir bendruomenės saugumu.

4.3. AKADEMINĖS BENDRUOMENĖS DARBO SĄLYGOS

KONFERENCIJOS SIEKIS TOBULINTI DĖSTYTOJŲ IR MOKSLO DARBUOTOJŲ PRIĖMIMĄ Į PAREIGAS

2018 m. birželio 8 d. jungtiniame Studijų ir Mokslo komitetų posėdyje buvo svarstytas Mokslo ir studijų įstatymo 72 straipsnis, reglamentuojantis dėstytojų ir mokslo darbuotojų priėmimo tvarką. Nutarta siūlomus pakeitimus perduoti universitetų akademinėi bendruomenei ir profsąjungoms. Mokslo komiteto pirmininkė prof. habil. dr. Vaiva Lesauskaitė pristatė užsienio šalių praktiką, kurioje vyrauja vienos kadencijos principas – po pirmųjų penkerių metų sutarties darbuotojo veikla įvertinama, o toliau sudaroma neterminuota darbo sutartis. Lietuvoje siūlyta atsisakyti dviejų konkursų iš eilės reikalavimo, dažnai buvusio tik formalumu: pakartotiniuose konkursuose į tas pačias pareigas beveik visada dalyvaudavo vienintelis pretendentas – jau dirbantis dėstytojas. Toks modelis neskatino tikros konkurencijos, kėlė nesaugumo jausmą akademinės karjeros

siekiantiems žmonėms, dešimtmečius privertiems dirbti pagal terminuotas sutartis, ir sudarė prielaidas akademinės laisvės silpnėjimui. Pakeitimai turėjo padėti sukurti stabilesnę ir skaidresnę sistemą, kurioje darbuotojo kompetencija patvirtinama įsidarbinant, o vėliau reguliariai vertinama per akademinės veiklos peržiūras ir atestacijas. Toks principas, kaip pabrėžė prof. habil. dr. Vaiva Lesauskaitė, atitinka daugelio Vakarų universitetų praktiką. Be to, rečiau organizuojami konkursai ilgainiui taptų prasmingesni, skatintų tikrą konkurenciją ir padėtų taupyti žmogiškuosius bei finansinius išteklius. Diskusijoje buvo keliama ir platesni klausimai. LURK prezidentas prof. habil. dr. Artūras Žukauskas atkreipė dėmesį į dėstytojų darbo krūvio problemą. Apklausos rodė, kad dalis akademikų dirba net keliuose universitetuose ar kolegijose vienu metu, kartais net keturiais etatais, dėl to programos dubliuojamos ir neigiamai veikiama studijų bei mokslinių tyrimų kokybė. Prof. habil. dr. Artūras Žukauskas kėlė klausimą, kaip pasiekti, jog universitete dirbantys dėstytojai ir mokslininkai dirbtų tik vienu ar vienu su puse etato, ir siūlė svarstyti nacionalinio dėstytojų registro sukūrimą. Viceministro doc. dr. Giedriaus Viliūno teigimu, toks registras formaliai egzistuoja, tačiau jo duomenys nėra tikslūs ir patikimai pildomi, todėl kol kas negali užtikrinti realios kontrolės.

LURK svarstymuose dėl Mokslo ir studijų įstatymo 72 straipsnio pakeitimų buvo siūloma atsisakyti praktikos, kai dėstytojas ar mokslo darbuotojas turi du kartus iš eilės laimėti konkursą toms pačioms pareigoms eiti, kad galėtų sudaryti neterminuotą sutartį. Pasiūlyta nustatyti lankstesnį modelį – pirmą kartą laimėjus konkursą būtų

Inovacijų infrastruktūra universitetiniame aukštajame moksle. KTU rektorius prof. dr. Eugenijus Valatka LURK nariams pristato naują, unikalų Kauno technologijos universiteto tarpdisciplininį prototipavimo laboratorijų centrą „M-Lab“. Iš kairės: viceministras Justas Nugaras, KTU mokslo prorektorius doc. dr. Leonas Balaševičius, ISM rektorius dr. Dalius Misiūnas, VU rektorius prof. dr. Rimvydas Petrauskas, LSMU rektorius prof. dr. Riman-tas Benetis, LMTA rektorė doc. dr. Judita Žukienė

sudaroma penkerių metų terminuota sutartis, o jos pabaigoje organizuojama akademinės veiklos peržiūra. Jei įvertinimas teigiamas, darbuotojui suteikiama teisė dirbti pagal neterminuotą sutartį, jei ne – darbo santykiai nutraukiami.

Akademinės veiklos peržiūros tikslas – nustatyti, ar dėstytojo / mokslo darbuotojo paskutiniųjų penkerių metų akademinė veikla pateisina konkurso metu jam keltus lūkesčius.

Toks pakeitimas leistų universitetams atsisakyti formalių pakartotinių konkursų, dažnai tik imitacinių, nes juose paprastai dalyvaudavo vienintelis tas pats kandidatas. Būtų stiprinama akademinės veiklos kokybės priežiūra ir užtikrinamas didesnis profesinis saugumas dėstytojams bei mokslininkams.

Be to, siūlyti pakeitimai priartintų Lietuvos universitetų praktiką prie daugelio Europos šalių modelio. Pavyzdžiui, Vokietijoje, Austrijoje, Šveicarijoje ar Skandinavijos valstybėse įprastai galioja vienos kadencijos principas – dėstytojas ar tyrėjas pirmiausia įsidarbina terminuotam laikotarpiui, o po teigiamos veiklos peržiūros įgyja teisę dirbti pagal neterminuotą sutartį. Toks modelis skatina akademinę laisvę, mažina administracinę naštą ir užtikrina didesnę darbo stabilumą, kartu išlaikomi aukšti kokybės standartai.

TYRĖJŲ DARBO APMOKĖJIMO KLAUSIMAS LMT PROJEKTUOSE TAPO ITIN AKTUALUS

2025 m. vasario 18 d. kreipimusi į Lietuvos mokslo tarybą (LMT) LURK padėkojo už iniciatyvą

peržiūrėti atlygio principus, bet pabrėžė, kad siūlymas priverstinai taikyti valstybinių institutų atlygio modelį ir universitetams iš esmės pažeistų aukštųjų mokyklų autonomiją, todėl toks sprendimas laikytinas nepriimtiniu. Pirma, Mokslo ir studijų įstatymo 72.1 straipsnis tiesiogiai taikomas tik valstybiniams tyrimų institutams, o universitetams yra tik rekomendacinio pobūdžio. Privalomai taikomas jis pažeistų aukštųjų mokyklų autonomiją, nes daugelyje jų vidaus tvarkose jau dabar numatytos palankesnės darbo sąlygos. Antra, įstatyme įtvirtintos atlygio koeficientų ribos dubliuoja skirtingas pareigybes ir neatskleidžia karjeros logikos – toks reguliavimas iš esmės iškreiptų atlygio sistemą. Trečia, tarptautiniams projektams numatyta galimybė taikyti didesnius atlygius galioja tik tuomet, kai jie finansuojami iš tarptautinių organizacijų lėšų. Jei projektai vykdomi su tarptautiniais partneriais, bet finansuojami valstybės biudžeto, tyrėjai lieka diskriminuojami, nes negali gauti konkurencingo atlygio. Todėl LURK siūlė spręsti problemą sistemaiškai: indeksuoti Tarybos nustatytus valandinius įkainius pagal infliaciją ir kitus ekonominius rodiklius bei įtvirtinti periodišką jų peržiūrą. Tik tokios priemonės galėtų užtikrinti tyrėjų motyvaciją ir sąžiningą apmokėjimą.

ATLYGINIMŲ KLAUSIMAS DARBUOTOJAMS TAMPA EGZISTENCINIŲ UNIVERSITETUI

Dar 2017 m. gruodį Konferencija parengė ir aukščiausiems valstybės vadovams – LR Prezidentei Daliai Grybauskaitei, Seimo Pirmininkui prof. dr. Viktorui Pranckiečiui ir Ministrui Pirmininkui Sauliui Skverneliui – įteikė raštą „Dėl

investicijų į universitetus ir dėstytojų bei tyrėjų atlyginimų didinimo“; kopija buvo nusiųsta ir LR švietimo ir mokslo ministrei Jurgitai Petrauskienei. Rašte buvo priminta, kad valstybės investicijos į universitetinį sektorių yra ne tik nepakankamos, bet ir pavojingai menkos, palyginti su kitomis Europos šalimis. „Stabilių, tęstinių ir pakankamų Valstybės investicijų nebuvimas pakerta universitetų galimybes kurti inovacijas šalies ekonomikai, pritraukti jaunus žmones, išlaikyti akademinį personalą. Vidutinis dėstytojo atlyginimas jau dešimtmetį nesikeičia, nors BVP ir infliacija auga. 2016 m. jis siekė vos 619 eurų, kai šalies vidurkis buvo beveik 772 eurai“, – išsiųstame rašte pabrėžė LURK nariai. Taip pat siūlyta nedelsiant pradėti stabilias investicijas į universitetus ir pakelti atlyginimus bent 50 procentų. Konferencijos diskusijose nuolat iškildavo ir viešosios įstaigos (VŠĮ) statuso klausimas. Valdžios institucijos mėgo kartoti, kad šis statusas suteikia universitetams lankstumo patiems spręsti dėl atlyginimų. Tačiau nutylėdavo, jog valstybės subsidijos apskaičiuojamos pagal valdžios nustatytus atlyginimų dydžius, gerokai mažesnius ir nekonkurencingus. 2019 m. rudenį rektoriai vėl grįžo prie šio klausimo. Konferencijos prezidentas prof. habil. dr. Artūras Žukauskas konstatavo, kad akademiniai atlyginimai tapo visiškai nekonkurencingi tiek tarptautiniu, tiek vietos mastu. Dėstytojai priversti imtis papildomų darbų, dėl to nukenčia kokybė, o perspektyvūs darbuotojai traukiasi į kitus sektorius. Jauni mokslininkai ir doktorantai nebesirenka akademinės karjeros, universitetai praranda savo potencialą reitinguose. Rektorių nerimą didino ir tai, kad prarandami ne tik mokslininkai, bet ir neakademiniai darbuotojai, nes jų atlyginimams

didinti universitetai neturi lėšų. Tai ėmė kelti grėsmę institucijų tvarumui. Apibendrinamas diskusiją, prezidentas siūlė kreiptis į ministerijas ir Seimo komitetus, reikalaudami subalansuoti universitetų atlyginimus pagal EBPO standartus bei padidinti asignavimus neakademiniam personalui. LURK nariai šiai nuostatai pritarė vienbalsiai.

4.4. SVEIKATA, GEROVĖ IR BENDRUOMENĖS ATSPARUMAS

KONFERENCIJOS INICIATYVA ĮTRAUKTI AKADEMINĘ BENDRUOMENĘ Į PIRMOSIOS PAGALBOS TINKLĄ

Iš gamtos tvarumo klausimų Konferencijos žvilgsnis persikėlė prie žmogaus gyvybės – trapios, bet brangios. Pristatyti pirmosios pagalbos teikėjų tinklo principai ir praktinės galimybės atvėrė bendruomenėms naują veikimo lauką. Universitetai buvo pakviesti tapti ne tik žinių, bet ir gyvybės saugojimo erdvėmis – mokyti bendruomenę gaivinimo įgūdžių, jungtis į nacionalinį pagalbos tinklą. Šis sprendimas atliepė universalią atsakomybę – būti kartu tada, kai minutė gali nulemti žmogaus likimą.

Iniciatyva įtraukti akademinę bendruomenę į pirmosios pagalbos tinklą gimė iš supratimo, kad gyvybei išgelbėti svarbi kiekviena minutė. 2019 m. gruodžio 20 d. posėdyje pakviestas ekspertas LSMU lektorius dr. Paulius Dobožinskas pristatė tarptautinius dokumentus – Europos gaivinimo tarybos gaires, Tarptautinio gaivinimo komiteto rekomendacijas, Europos Komisijos direktyvą. Juose skamba aiški mintis: privalomi gaivinimo mokymai turėtų prasidėti nuo dvylikos

metų ir lydėti žmogų visą gyvenimą, nes praktiniai įgūdžiai laikosi tik nuolat atnaujinami. Dr. Paulius Dobožinskas kalbėjo įtaigiai – širdžiai sustojus, svarbi kiekviena minutė. Keturi iš penkių tokių atvejų įvyksta šalia kitų žmonių – jei šie nedelsdami iškvieštų pagalbą ir pradėtų gaivinimą, šansai išgyventi išaugtų keturis kartus. Įvardijo ir esminį klausimą: kaip visuomenę paversti sąjungininke. Nes būtent paprastas, rankomis atliekamas krūtinės paspaudimas ir kuo anksčiau defibriliacija tampa tiltu tarp mirties ir gyvenimo. Atpažintas ir nedelsiant sustabdytas kraujavimas – galimybė užkirsti kelią dar vienai, dažniausiai neišvengiamai mirčiai. Todėl ekspertas ragino universitetų rektorius ir jų bendruomenes prisijungti prie pagalbos tinklo. Kartu siūlė kitame LURK posėdyje priimti sprendimą pradėti pirmosios pagalbos mokymus, kad žinojimas ir įgūdžiai plistų akademinėje bendruomenėje.

Argumentai buvo paremti skaičiais. Ten, kur Lietuvoje taikomas dispečerio vadovaujamas gaivinimas, išgyvenamumas siekia 8–9 proc., panašiai kaip Jungtinėje Karalystėje. Tačiau kitur dvigubai mažiau. Danijoje, Olandijoje, Šveicarijoje rodiklis kyla iki 50–55 proc., nes į pagalbos tinklą įtraukiama visuomenė. Lietuva turi galimybę žengti šiuo keliu – jau veikia mobili programėlė AED ALERT, sujungta su greitosios pagalbos dispečerinėmis.

Apibendrinamas ekspertas ragino skleisti informaciją bendruomenėse, kviesti jungtis prie pagalbos tinklo, kad kritinėmis akimirkomis šalia visada atsirastų bent vienas žmogus, mokantis gaivinti.

2020 m. sausio 31 d. LURK patvirtino dr. Pauliaus Dobožinsko parengtą susitarimą „Dėl gaivinimo

LURK veikla COVID-19 pandemijos sąlygomis: posėdis LMTA

įgūdžių mokymosi“ (7 priedas). Universitetai įsipareigojo suteikti studentams galimybę įgyti pirmosios pagalbos įgūdžių, o LSMU ėmėsi metodinės paramos.

Tą pačią dieną LSMU lektorė Asta Krikščionaitienė kartu su rezidentu Luku Neimanu LURK nariams bei svečiams vedė praktinius mokymus – kaip teikti pagalbą žmogui, ištiktam staigios mirties.

KAIP UNIVERSITETAI 2022 M. KOVOJO SU IŠAUGUSIOMIS ENERGETINIŲ IŠTEKLIŲ KAINOMIS?

Tie metai universitetams atnešė iššūkį, kurio niekas nebuvo numatęs – energijos kainos šalyje šoktelėjo drastiškai, kartu išaugo ir mokslo institucijų išlaidos. Raktorių konferencija konstatavo, kad tokia situacija kelia realią grėsmę universitetų

finansiniam stabilumui. Todėl Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai parengtame rašte prašyta peržiūrėti valstybės biudžeto rodiklius ir skirti papildomus asignavimus, kurie kompensuotų išaugusias energijos išteklių kainas. Tai buvo siekis užtikrinti, kad studijų ir mokslo procesai nenukentėtų dėl aplinkos sąlygų, kurių nei universitetai, nei valstybė negalėjo prognozuoti.

KONFERENCIJOS SPRENDIMAI DĖL KORONAVIRUSO (COVID-19) SUKELTOS EKSTREMALIOS SITUACIJOS

Pandemija užklupo netikėtai ir iš esmės pakeitė šalies gyvenimą. Per trumpą laiką teko priimti daugybę nepatogių, bet neišvengiamų sprendimų – tiek universitetuose, tiek valstybės mastu. Konferencija taip pat prisitaikė: posėdžiai

Dialogas ekranuose.
LURK posėdis nuotoliniu
būdu COVID-19 pandemi-
jos laikotarpiu

persikėlė į nuotolį ir šis formatas, iš pradžių atrodęs neįprastas, ilgainiui tapo savaime suprantamu net ir pasibaigus pandemijai. 2020 m. kovo 27 d. posėdyje švietimo, mokslo ir sporto ministras doc. dr. Algirdas Monkevičius pristatė sprendimus, turėjusius užtikrinti nenutrūkstamą ugdymą nuo darželių iki universitetų. Padėkojęs aukštosioms mokykloms už pagalbą rengiant pedagogus nuotoliniam darbui, jis pabrėžė būtinybę aprūpinti vaikus kompiuteriais, interneto ryšiu, o mokytojus, mokinius ir jų tėvus – reikiamomis IT žiniomis. Ministras pasidžiaugė universitetų lyderyste ir informavo, kad netrukus bus sudaryta darbo grupė, turinti apsvarstyti ugdymo, egzaminų ir priėmimo į aukštąsias mokyklas scenarijus. Tuo pat metu finansiniai klausimai tapo tokie pat svarbūs kaip ir ugdymo tęstinumas. Infrastruktūros ir finansų komiteto pirmininkas Justas Babarskas pranešė, jog universitetai gavo Finansų ministerijos raštą, raginantį sparčiau naudoti biudžeto asignavimus. Jo

nuomone, toks nurodymas prieštaravo finansinės drausmės logikai – sunkmečiu reikėjo taupyti ir planuoti atsakingai. Todėl LURK nusprendė parengti atsakomąjį raštą, pabrėžusi būtinybę suderinti ekonomikos skatinimo tikslus su universitetų socialine atsakomybe ir finansinėmis galimybėmis.

2020 m. balandžio pradžioje universitetus pasiekė ministerijos raštas – šįkart dėl studentų paskolų. Karantinas sustabdė įprastus gyvenimo srautus: užsidarė bankų padaliniai, sumažėjo galimybių fiziškai pasirašyti sutartis. Ministerija prašė skubos tvarka pavėlinti terminus, kad studentai spėtų sudaryti sutartis, o universitetai – kantriai palaukti, atidėti mokėjimus tiems, kurie paskolas gaus vėliau. Tai buvo sprendimas iš solidarumo logikos, kad niekas neliktų užribyje, kad jaunam žmogui būtų lengviau ištvirti neapibrėžtą laiką. Tuo pat metu Konferenciją pasiekė ir kitų organizacijų balsai: Lietuvos studentų sąjungos prašymas pavėlinti baigiamųjų darbų

Studentų ir komitetų vadovų pokalbis neformalioje aplinkoje. Infrastruktūros ir finansų komiteto pirmininkė Laima Matusevičienė ir LSS prezidentas Paulius Vaitiekus

rengimą ir gynimą, ministerijos raštas dėl studentų praktikų. Į prašymus nutarta atsižvelgti – universitetai suprato, kad šios išimtys – ne silpnumo ženklas, o būtinas kompromisas su gyvenimo aplinkybėmis. Ir štai – šviesos blyksnis nerimo laike. Balandžio 24-ąją viceministras prof. habil. dr. Valdemaras Razumas pristatė didžiausią Europoje kada nors vykusį hakatoną, kurį inicijavo Europos Komisija. Įvairių šalių komandos, suburtos į bendrą kūrėjų tinklą, ieškojo sprendimų, kaip įveikti pandemijos sukeltus iššūkius. Šešios temos – sveikata, socialinė sanglauda, nuotolinis mokymasis, finansai

ir kitos – tapo kūrybos lauku. Iš Lietuvos prie šio iššūkio prisijungė daugiau nei šimtas dalyvių, o visoje Europoje jų skaičius siekė šešiasdešimt tūkstančių. Tai buvo ženklas, kad net krizės akivaizdoje kūryba, bendradarbiavimas ir idėjų paieška gali išlikti stipriausia atrama. Tą pačią savaitę priminta ir apie kitą svarbų įvykį – gegužės pradžioje planuojamą tarptautinę konferenciją dėl vakcinų kūrimo ir gamybos finansavimo, organizuojamą Europos Komisijos kartu su Pasaulio sveikatos organizacija. Su šia žinia LURK nariai aptarė ir artimiausius klausimus – brandos egzaminų tvarką, priėmimą į

Dialogas tarp teisės ir sporto. Teisės nuolatinės darbo grupės pirmininkas dr. Saulius Valasevičius ir Sveikatos ir sporto nuolatinės darbo grupės pirmininkas Justas Jankauskas

universitetus. Net ir didžiausios krizės akivaizdoje sprendimai gimė ne tik iš baimės, bet ir iš atsakomybės – bendros, dalijamos.

Kiekvienas universitetas per karantiną kaupė savąją patirtį, neretai skausmingą, bet kartu kūrybingą. Rektoriai dalijosi šiais atradimais, tarsi naujais keliais, išmėgintais ekstremaliomis sąlygomis. Iš šio dalijimosi gimė mintis telktis dar labiau – sukurti nuolatinę Universitetų tvarumo darbo grupę. Jos paskirtis – tapti vieta, kurioje patirtys nebūtų pavienės, o susilietų į bendrą srovę: padėtų rasti būdus, kaip gerinti studijų kokybę, stiprinti mokslą, didinti Lietuvos aukštojo mokslo sistemos efektyvumą ir konkurencingumą ne tik mūsų šalyje, bet ir pasaulyje. 2020 m. gegužės pabaigoje vykusiame posėdyje buvo aptartos pirmosios šios grupės veiklos gairės – žingsniai į ateitį, dar nežinomą, bet būtiną.

Tuo pačiu metu EUA ėmėsi telkti bendrąją patirtį – lyg mozaiką, sudėliotą iš narių atsakų į pandemijos iššūkius. Ji rinko gerąsias praktikas, stebėjo politinius sprendimus Europos mastu, bet svarbiausia – kūrė erdvę dalijimuisi. Tai buvo bandymas išsklaidyti nežinios tamsą, kad universitetai jaustųsi ne vieni, o priklausą bendresnei, stipresnei visumai. Atsiliepdami į šį kvietimą, LURK prezidento paraginti, Lietuvos rektoriai ėmėsi rinkti savo universitetų patirtis: ne tik žodžiu aprašytas, bet ir vaizdais – nuotraukomis – liudijamas. Jos buvo siunčiamos LURK sekretariatui, kad rastų kelią į platesnį, europinį pasakojimą apie tai, kaip universitetai išmoko gyventi su krize.

2020 m. rudens pradžioje, kai šalis dar gyveno neapibrėžtumo ritmu, LURK posėdyje pasisakė Sveikatos ir sporto darbo grupės pirmininkė Ramunė Žilinskienė. Ji kalbėjo apie tai, kaip pandemijos sąlygomis organizuojamos studijos,

LURK posėdis Lietuvos sporto universitete rektorių portretų fone. Iš kairės: LSS prezidentas Paulius Vaitiekus, Informacinių technologijų NDG pirmininkas Paulius Nomgaudas, VDA rektorė prof. Ieva Skauronė, LSMU rektorius prof. dr. Rimantas Benetis, LSU rektorė prof. dr. Diana Rėklaitienė, MRU rektorė prof. dr. Inga Žalėnienė

apie studentų kūną ir dvasią – psichinę bei fizinę jų sveikatą. Į diskusiją buvo įtrauktas ir VU mokslininkų atliktas tyrimas, 2020-ųjų gegužę atskleidęs nuotolinio studijų organizavimo realybę, išryškinęs rekomendacijas. Įsiklausyta ir į kitą svarbią patirtį – kaip studentai patys randa (ar neranda) psichologinę pagalbą savo universitetų interneto svetainėse. Tai buvo bandymas pažvelgti į pandemijos studijų veidą ne tik statistikos, bet ir žmogaus akimis.

Tame pačiame posėdyje rektoriai kalbėjo apie platesnį atsakomybės lauką – apie tai, kaip paremti Baltarusijos jaunimą, ieškančį galimybių studijuoti Lietuvoje. Buvo aptarta ir valstybės inicijuota Ateities ekonomikos DNR programa, kurios lėšų pasiskirstymas kėlė klausimų bei neaiškumų. Galiausiai – skaudi tema: universitetų patirti nuostoliai dėl pandemijos. Finansinės netektys

buvo ryškios, universitetai prašė valstybės paramos. Ministras, išklauses rektorius, pažadėjo paramą, bet kartu paprašė argumentuoto pagrindimo – tarsi dar vieno įrodymo, kad nuostoliai yra ne tik skaičiai, bet ir reali grėsmė akademiniam gyvenimui.

Pandemijai slūgstant, išryškėjo nauja užduotis – grįžimas į auditorijas. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija kreipėsi į LURK, prašydama įvertinti universitetų galimybes sklandžiai atnaujinti kontaktines studijas nuo 2021-ųjų rudens. Ministerijai rūpėjo ne tik techninis pasirengimas, bet ir tai, kokios administracinės pagalbos universitetai tikisi, ar reikia keisti teisės aktus, kad naujas semestras prasidėtų be trikdžių.

2021 m. gegužės pabaigoje posėdyje buvo pabrėžta, kad vien universitetų pastangų nepakaks – sėkmingam grįžimui į auditorijas būtinos

valstybės institucijų garantijos. Studijų komiteto pirmininkė doc. dr. Sonata Mačiulskytė ir Teisės darbo grupės vadovas Saulius Valasevičius išdėstė sąlygas, be kurių kontaktinės ar mišrios studijos būtų sunkiai įsivaizduojamos: visi studentai ir dėstytojai turėjo turėti galimybę pasiskiepyti iki rugpjūčio pradžios, universitetai – iš anksto gauti aiškias rekomendacijas dėl prevencijos priemonių, turėti patikslintą galimybių paso naudojimo tvarką, valstybės paramą testavimui visus mokslo metus ir prioritetą pakartotinei vakcinacijai. Šias nuostatas LURK apibendrino atsakomajame rašte ministerijai pabrėždama, kad tik tokiomis sąlygomis rudens semestras galėsias prasidėti be trikdžių.

LURK RŪPESTIS PSICHIKOS SVEIKATOS TAUSOJIMU UNIVERSITETUOSE

Be fizinės sveikatos, akademinės bendruomenės atsigręžė į vidinį, dažnai nematomą pasaulį – psichikos sveikatą. Psichikos sveikatos klausimas į LURK darbotvarkę įžengė kaip būtinybė, kaip žinojimas, kad šalia akademinės kokybės ir mokslo pasiekimų svarbu ir jauno žmogaus vidinė būseną. 2021 m. kovo 26 d. Ramunė Žilinskienė pristatė bendrą iniciatyvą, parengtą drauge su Lietuvos studentų sąjunga, Vilniaus universiteto Studentų atstovybe ir Kolegijų direktorių konferencija. Diskusijose išryškėjo, kad pagalbos poreikis yra didžiulis, konsultacijos laukimo eilės ilgos, o prevencija turi būti nuolatinė, ne epizodinė. Universitetai kartu su valstybės institucijomis ir studentų

atstovais ieškojo būdų, kaip suteikti daugiau nemokamų konsultacijų, pasitelkti visuomenės sveikatos biurus, telkti ekspertų komandas. Tai buvo dar vienas žingsnis į priekį, rodantis, kad rūpinimasis žmogaus vidine būsena yra neatskiriama akademinės aplinkos dalis.

Buvo pritarta projektui dėl psichikos sveikatos stiprinimo aukštosiose mokyklose. Susitarime universitetai įsipareigojo rūpintis prevencija, užtikrinti psichologinės pagalbos prieinamumą, nuolat stiprinti bendruomenės sąmoningumą ir kurti aplinką, kurioje yra normalu ir būtina ieškoti pagalbos. Diskusijoje kalbėta ir apie nemokamų konsultacijų apimtį, pasitelkta psichologų ekspertizė, naudotasi kitų šalių gerąja patirtimi. Pasiektas susitarimas išsiųstas ministerijoms, Seimui, Psichologų sąjungai.

Po metų, 2022 m. sausio 28 d., Ramunė Žilinskienė pristatė, kaip susitarimas įgyvendinamas. Studentų sąjunga pateikė savo vertinimą: psichologų trūksta, pagalbos poreikis gerokai viršija specialistų galimybes. Laukimo eilės ilgos, o prevencija – pernelyg fragmentiška, vykdoma tik epizodiškai. Studentų siūlymu, psichologai turėtų koncentruotis tik į konsultacijas, o ne dėstyti kitus dalykus. Vis dėlto buvo matyti ir šviesesnė pusė: studentai gali rinktis konsultacijos kalbą, bendrauti gyvai ar nuotoliniu būdu, į studijas įtraukiami psichologijos moduliai, užtikrinamas susitarime numatytas nemokamų konsultacijų skaičius. Universitetai ėmėsi ir naujų iniciatyvų.

5. LURK INDĒLIS Ī TARPTAUTINĒS INICIATYVAS

Lietuvos universitetų rektorių konferencija, aktyviai dalyvaudama Europos universitetų asociacijos veikloje, tapo tarpininke tarp tarptautinių idėjų ir jų įgyvendinimo šalies mastu. Kartu su informacija apie Europos universitetų plėtros kryptis, į Lietuvą atkeliavo ir naujos iniciatyvos, išryškinančios aktualiausias akademinės bendruomenės problemas. Viena jų – akademinės etikos ir sąžiningumo politika, reikalavusi ne tik deklaracijų, bet ir aiškių veiksmų. Posėdžiuose buvo konstatuota, kad etikos pažeidimai – nuo duomenų falsifikavimo ar netinkamos citavimo praktikos iki plagijato ar interesų konfliktų – žeidžia mokslo pagrindą. Ne mažiau svarbi problema – tyrimų su žmonėmis ir gyvūnais interpretacijų įvairovė bei etikos mokymų trūkumas studijų programose. Visa tai skatino universitetus ieškoti tarptautiniais standartais grįstų sprendimų, kad akademinis sąžiningumas taptų ne pavienės iniciatyvos, o bendros kultūros dalimi. 2018 m. pradžioje buvo sudaryta laikinoji Akademinio sąžiningumo ir etikos darbo grupė, kuriai pavesta parengti Universitetų veiklos etikos kodeksą ir veiklos planą. Šis darbas turėjo apimti ir citavimo taisykles, ir etikos nuostatų sklaidą bendruomenėse. 2018 m. vasarą Mykolo Romerio universiteto Akademinės etikos centro vadovė, Europos akademinio sąžiningumo tinklo (ENAI) tarybos narė dr. Loreta Taugnienė pristatė Publikavimo etikos gairių projektą.

Taip akademinė etika tapo nebe vien tarptautinių organizacijų rekomendacija, bet palaipsniui įsitvirtino kaip Lietuvos universitetų vidaus gyvenimo dalis.

EUA PROJEKTAS *UNIVERSITIES FOR STRATEGIC, EFFICIENT AND AUTONOMOUS MANAGEMENT* (USTREAM)

Kita svarbi Europos universitetų asociacijos iniciatyva buvo EUA projektas *Universities for Strategic, Efficient and Autonomous Management* (USTREAM), prie kurio LURK prisijungė kaip aktyvi narė. Jo tikslas – dalijantis patirtimi ir rekomendacijomis stiprinti universitetų valdymo efektyvumą, skatinti lyderių dialogą bei diskusijas apie sėkmingą aukštojo mokslo institucijų raidą. Vienas iš projekto renginių 2018 m. birželio 15 d. vyko Kaune, Vytauto Didžiojo universitete. Į šį susitikimą buvo pakviesti Lietuvos universitetų politikos formuotojų ir finansuotojų atstovai. Diskusijose daugiausia dėmesio skirta klausimui, kaip investicijos, stipresnis bendradarbiavimas tarp universitetų, valdžios institucijų ir socialinių partnerių galėtų padėti užtikrinti didesnę veiklos efektyvumą. Ne kartą akcentuota, kad tikrasis tvarumas neįmanomas be pakankamos universitetų autonomijos. Pagrindinis

Europos aukštojo mokslo ekspertų susitikimas dėl universitetų efektyvumo – USTREAM diskusija. Pranešėjas – Europos universitetų asociacijos (EUA) valdymo, finansavimo ir viešosios politikos plėtros direktorius Tomas Estermanas, susitikimą moderuoja Studijų komiteto pirmininkė doc. dr. Laima Taparauskienė, EUA politikos ir projektų pareigūnė Veronika Kuprianova, Dublino universitetinio koldžo akademinės reikalų prorektorė prof. Eithne Guilfoyle, Graco universiteto (Austrija) finansų ir plėtros prorektorius dr. Peter Riedler

renginio rezultatas – dalyvių pasikeitimas patirtimi, aptartos priemonės, kaip universitetų veiklos rezultatus panaudoti socialinei, ekonominei ir kultūrinei pažangai.

EUA (EK) INICIATYVA *LEARNING AND TEACHING*

2019 m. vasario 8 d. LURK posėdyje švietimo, mokslo ir sporto ministras doc. dr. Algirdas Monkevičius, viceministras prof. habil. dr. Valdemaras Razumas ir patarėjas Andrius Zalitis pristatė ministerijos prioritetus, tarp jų – ir Europos Komisijos remiamą EUA iniciatyvą *Learning and Teaching*, kurios praktiniai veiksmai turėjo prisidėti prie studijų kokybės stiprinimo. Posėdyje taip pat aptartos artėjančio *Brexit* pasekmės aukštajam mokslui. Ministras informavo, jog Vyriausybė

jau priėmė sprendimus, užtikrinančius, kad iki 2018 m. studijas pradėję užsienio studentai galės jas sėkmingai tęsti, o Lietuva stengsis, kad naujai atvykstantiems kliūčių būtų kuo mažiau.

2019 m. gegužės 31 d. LURK prisijungė prie svarbios tarptautinės deklaracijos *Akademine laisvė ir institucinė autonomija: pasižadėjimus turi sekti veiksmai*, kurią kartu parengė ALLEA (*All European Academies*), EUA ir *Science Europe*. Šiuo žingsniu LURK patvirtino savo įsipareigojimą ne tik deklaruoti, bet ir veiksmais remti akademinės laisvės bei universitetų autonomijos principus (8 priedas).

Europos atvirosios prieigos prie mokslo publikacijų klausimas ilgą laiką buvo LURK akiratyje. 2019 m. kovo 29 d. Konferencija kreipėsi į Švietimo,

mokslo ir sporto ministeriją, Lietuvos mokslo tarybą bei MOSTA, ragindama užtikrinti aiškią ir nuoseklią šios politikos įgyvendinimo kryptį Lietuvoje. Tai buvo pirmasis signalas, kad universitetai suvokia ne tik mokslo žinių atvirumo svarbą, bet ir būtinybę nacionaliniu lygmeniu sutelkti pastangas šiai kryptiai įtvirtinti.

Klausimas dėl finansavimo elektroninėms mokslo duomenų bazėms vėl iškilo 2020 m. gegužės 29 d. LURK posėdyje. Mokslo komiteto pirmininkė prof. habil. dr. Vaiva Lesauskaitė įspėjo apie nerimą keliančią žinią iš ministerijos: nuo 2021 m. balandžio galėjo nutrūkti prieiga prie tarptautinių duomenų bazių, kurios aprūpina mokslininkus naujausia informacija. Ši situacija būtų ne tik apribojusi akademinės bendruomenės galimybes, bet ir smarkiai susilpninusi Lietuvos pozicijas Europos mokslo ir aukštojo mokslo erdvėje.

Profesorės teigimu, grėsmė būtų turėjusi plačių pasekmių: mažėjantį Lietuvos patrauklumą tarptautinėje mokslo erdvėje, silpnėjantį konkurencingumą inovacijų srityje ir negebėjimą įgyvendinti pačių valstybės išsikeltų strateginių tikslų. Be patikimos prieigos prie duomenų bazių, mokslo infrastruktūra negalėtų veikti tvariai.

LURK nutarė, kad problema negali būti palikta tik akademinėi bendruomenei – apie ją raštu informuotos svarbiausios šalies politinės ir valstybinės institucijos: Seimo komitetai, Vyriausybė, Prezidentūra, Finansų ministerija. Siekta bendro sprendimo. Svarbą pabrėžė ir tai, kad dokumentą pasirašė ne tik LURK prezidentas, bet ir LMA prezidentas prof. habil. dr. Jūras Banys, valstybinių mokslinių tyrimų institutų vadovų atstovas dr. Sigitas Rimkevičius bei LMT pirmininkas

prof. dr. Romas Baronas. Tai buvo aiškus ženklas, jog akademinė bendruomenė kalba vienu balsu.

Netrukus, 2020 m. birželio 26 d., viceministras prof. habil. dr. Valdemaras Razumas patikino, jog prieigos prie elektroninių bazių finansavimas jau įtrauktas į Ateities ekonomikos DNR planą. Šis sprendimas suteikė vilties, kad svarbiausias mokslo pagrindas – galimybė naudotis naujausia informacija – bus išsaugotas.

LURK – ŠIAURĖS IR BALTIJOS UNIVERSITETŲ REKTORIŲ KONFERENCIJOS NARĖ

2021 m., Suomijai pirmininkaujant Šiaurės šalių Rektorių konferencijai, gimė idėja stiprinti regioninį universitetų dialogą – pradėti rengti jungtines Šiaurės ir Baltijos šalių konferencijas. Generaliniai sekretoriai buvo įpareigoti suorganizuoti pirmąjį posėdį ir po kelių diskusijų darbotvarkė buvo suderinta.

LURK generalinis sekretorius prof. habil. dr. Kęstutis Kriščiūnas 2021 m. kovo 26 d. posėdyje pranešė, kad gegužės 12-ąją įvyks pirmoji nuotolinė jungtinė konferencija. Jos ašimi tapusi tema *The role of Nordic / Baltic institutions of higher education in sustainable development* kvietė kalbėti apie universitetų vaidmenį darnios ir tvarios plėtros keliuose. Šalys turėjo pristatyti savo patirtį bei pavyzdžius.

Numatyta užduotis kiekvienai valstybei parengti po dviejų minučių vaizdo įrašą – simbolinį liudijimą, kaip universitetai įsipareigoja prisidėti prie tvarios plėtros. Į anglų kalbą išversti ir konferencijos svetainėje viešai prieinami įrašai turėjo simbolinį atspalvį ir tapo bendros vizijos liudijimu. Lietuvos universitetai pasirinko pristatyti

susitarimą *Dėl gaivinimo įgūdžių mokymosi*, pavaidiniu *Hands saving lives*, pabrėždami gyvybės, kaip aukščiausios vertybės, svarbą tvarumo kontekste. Trumpas vaizdo siužetas, kurio sukūrimą finansavo LURK, turėjo parodyti universitetų solidarumą su pasaulinėmis darnios plėtros idėjomis.

Prof. habil. dr. Kęstučio Kriščiūno teigimu, konferencijos medžiaga būsianti perduota ir Europos universitetų asociacijai, tikintis platesnio idėjų atgarsio bei galimybių gauti finansavimą joms įgyvendinti. Jis priminė, kad Europos Komisija jau remia panašų projektą *New European Bauhaus*, sujungiantį kūrybą, mokslą ir darną.

Siekiant produktyvių diskusijų, rektoriai buvo raginami registruotis iš anksto, kad būtų galima sudaryti temines darbo grupes. Taip užtikrintas gyvas, tikslus idėjų keitimasis.

2021 m. gegužės 12 d. įvykusi pirmoji jungtinė konferencija subūrė daugiau nei aštuoniasdešimt rektorių ir jų atstovų. Virtualus susitikimas tapo platforma stiprinti Šiaurės ir Baltijos universitetų bendradarbiavimą tvarios plėtros klausimais. Renginį organizavo Suomijos universitetų konferencija UNIFI, tuo metu pirmininkavusi Šiaurės šalių asociacijai.

Konferencijos diskusijos natūraliai įsiliejo į Jungtinių Tautų darnaus vystymosi darbotvarkę. Buvo pristatyti konkretūs universitetų darbai, rodantys, kaip Šiaurės ir Baltijos šalys žengia šiuo keliu.

Diskusijos mažose grupėse tapo erdve atvirai pasidalyti patirtimis: kaip universitetai integruoja tvarios plėtros idėjas į kasdienę savo veiklą ir kaip jas gali perkelti į visuomenės gyvenimą. Skambėjo leitmotyvas – tvari plėtra turi tapti bendru regiono

tikslu, o universitetai – jo varomąją jėgą, jungdami tyrimus, studijas ir visuomenės švietimą. Ypač akcentuota tarpdisciplininių tyrimų svarba.

Konferencijos pabaigoje buvo apibendrintos diskusijų grupių išvalgos. Pirmininkė, Turku universiteto rektorė prof. Moira von Wright džiaugėsi pirmą kartą kartu matydama ir Baltijos šalių rektorius. Susitikimas dar kartą priminė – universitetai gali vesti visuomenės tvarios plėtros link.

LURK PRISIJUNGIMAS PRIE MOKSLINIŲ TYRIMŲ VERTINIMO PAŽANGOS KOALICIJOS SUSITARIMO

2022 m. spalio 20 d., Europos Komisijai ir Europos universitetų asociacijai sutelkus pastangas, daugiau nei 350 institucijų iš 40-ies šalių paskelbė Susitarimą dėl mokslinių tyrimų vertinimo reformos. Tai buvo žingsnis, žymintis esminius pokyčius, kaip organizuojami, vertinami ir finansuojami tyrimai. Europos mokslo ir studijų institucijos bei jų finansuotojai buvo pakviesti jungtis prie šio dokumento bei priimti įsipareigojimą per penkerius metus įgyvendinti jo nuostatas.

Viena svarbiausių susitarimo gairių – platesnis tyrimų rezultatų suvokimas.

Reformos gairėse pabrėžiama būtinybė pripažinti mokslo įvairovę – disciplinų, tyrimų tipų, sektorių. Tai skatina tarpdisciplininius tyrimus ir įvairių karjeros etapų pripažinimą: nuo jaunųjų tyrėjų iki patyrusių mokslininkų.

Susitarimas grindžiamas keliais kertiniais principais: tyrimų etika ir sąžiningumas turi išlikti aukščiausia vertybe; būtina saugoti tyrimų laisvę ir institucijų autonomiją; užtikrinti nepriklausomą, skaidrų duomenų, algoritmų bei kriterijų naudojimą.

Esminė sąlyga – kad mokslininkų bendruomenė pati valdytų svarbiausias vertinimo priemones ir infrastruktūras, o kiekvienas vertinamasis turėtų galimybę susipažinti su kriterijais ir analize.

LURK prezidentas pabrėžė tris atramines sąvokas – įvairovę, įtrauktį ir bendradarbiavimą. Vertinimas turės atspindėti ne tik mokslines publikacijas, bet ir duomenis, metodus, programinę įrangą, net parodas ar indėlį į politiką. Jis turės įvertinti mokytojo ir mentoriaus vaidmenį, doktorantų priežiūrą, mokslo komunikaciją, komandinį darbą, verslumą. Bus pripažįstami įvairūs karjeros etapai ir mokslinių tyrimų tipai, skatinama tarpdisciplininė sąveika. Itin svarbu užtikrinti lyčių lygybę, įtrauktį, įvairių visuomenės grupių atstovavimą.

Mokslo komiteto pirmininkas doc. Leonas Balaševičius priminė, kad susitarimo šalys įsipareigojo iki 2023 m. pabaigos, arba per metus nuo prisijungimo, pasidalyti savo patirtimi, kaip pradėjo peržiūrėti kriterijus ir procesus, kokius etapus numatė įgyvendinti.

2022 m. lapkričio 25 d. posėdyje LURK prezidentas prof. dr. Rimvydas Petrauskas apibendrino diskusijas – siekiant paremti pokyčius, būtina pasirašyti susitarimą. Konferencijos nariai vienas kitiems tam pritarė.

KLAUSIMAS DĖL TOLESNIO TARPINSTITUCINIO BENDRADARBIAVIMO SU BALTARUSIJOS, RUSIJOS IR KINIJOS UNIVERSITETAIS

2021 m. gegužės 28 d. posėdyje LURK svarstė sudėtingą ir jautrą klausimą – kaip toliau plėtoti bendradarbiavimą su Baltarusijos, Rusijos ir

Kinijos universitetams. Tarptautinių ryšių nuolatinės darbo grupės pirmininkė Ilona Kazlauskaitė pristatė politinio konteksto aplinkybes: sudėtinga padėtis Baltarusijoje, Valstybės saugumo departamento ataskaitoje akcentuojamos grėsmės, susijusios su Rusija ir Kinija bei Lietuvos pasitraukimas iš 17+1 bendradarbiavimo formato. Visa tai vertė tarptautinių ryšių specialistus kelti praktinius klausimus, ar tikslinga tęsti partnerystes, pasirašyti naujas sutartis su šių šalių universitetais, dalyvauti jų rengiamuose projektuose ir konferencijose. ŠMSM atstovė Giedrė Pačėsienė informavo, kad paramos Baltarusijos studentams iniciatyva bus tęsiama. Pirmosios pakopos studijoms ir toliau skiriama iki 110 vietų, finansuojamų Europos Komisijos lėšomis. Kuriamas 4 mln. eurų vertės paramos fondas, kuriuo galės naudotis ne tik Lietuva, bet ir dar kelios Europos šalys. Šios lėšos, kaip pabrėžė Giedrė Pačėsienė, nebūtų skirtos kvotoms didinti, tačiau galėtų kompensuoti pragyvenimo ar kelionės išlaidas Baltarusijos piliečiams, pirmiausia tiems, kurie nukentėjo nuo režimo. Taip pat pažymėjo, kad Švietimo mainų paramos fondas Baltarusijos studentams padidino magistrantūros studijų kvotą iki 20 vietų.

LURK VEIKSMAI DĖL UNIVERSITETŲ IR ŠMSM TEIKIAMOS PARAMOS UKRAINOS PABĖGĖLIAMS – STUDENTAMS, TYRĖJAMS, PROFESORIAMS

2022 m. pavasarį, vos prasidėjus karui Ukrainoje, Lietuvos universitetai reagavo nedvejojami ir netrukus išplatino Lietuvos aukštųjų mokyklų pareiškimą „Dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų prieš nepriklausomą Ukrainos valstybę“ (9 priedas). LURK posėdyje Studijų komiteto

pirmininkė prof. dr. Regina Valutytė priminė, kad solidarumas su Ukrainos akademine bendruomene buvo pareikštas ne tik žodžiais, bet ir veiksmais. Universitetų bendruomenės atvėrė bendrabučių kambarius karo pabėgėliams, padėjo jų šeimoms, teikė finansinę paramą, psichologinę pagalbą, rūpinosi socialine integracija. Studentai buvo atleisti nuo stojimo mokesčių, o kai kuriose aukštosiose mokyklose – ir nuo studijų įmokų visam laikotarpiui. Parama pasiekė ir tuos, kurie studijas Lietuvoje buvo pradėję dar iki karo, bet neteko artimųjų ar namų. Tai buvo ne biurokratinis sprendimas, o gyvas solidarumo gestas – noras, kad karas nesužlugdytų mokslo ir jaunystės.

Greta pasididžiavimo solidarumu kilo ir rūpestis: kaip užtikrinti teisingą finansinės paramos paskirstymą? Universitetai iš savo resursų rėmė ukrainiečius studentus, tačiau nebuvo aišku, kiek jų gaus valstybės finansavimą. Todėl Studijų komitetas parengė siūlymus, kad dalinis finansavimas pasiektų tuos, kuriems labiausiai jo reikia.

Viceministras Gintautas Jakštas pranešė, jog valstybė finansuosianti 700 bakalauro studijų vietų ir padengsianti 60 proc. kainos. Jo manymu, magistrantams, jau įgijusiems išsilavinimą, pagalba nebūtų tokia skubi, nes jie gali įsitraukti į darbo rinką.

Vis dėlto prof. dr. Rimvydas Petrauskas ragino nepamiršti ir magistrantų. Jam antrino viceministras, pridūręs, kad Švietimo mainų paramos fonde numatytos 30 vietų. LSS prezidentas Vytautas Kučinskas klausė dėl vasaros stipendijų, ir buvo pažadėta – jų bus ieškoma.

Diskusijos tęsėsi ir kituose posėdžiuose. Prof. dr. Regina Valutytė pabrėžė, kad universitetai telkiasi iš visų jėgų, tačiau lieka neišspręstų

klausimų: kaip perskirstyti finansavimą po priėmimo etapų, kas nutiks, jei studentas nutrauks studijas ar sugrįš į Ukrainą, kaip užtikrinti, kad parama pasiektų tuos, kuriems jos labiausiai reikia. Ji priminė skaičius: MRU turės 700 stipendijų, bet potencialių gavėjų – daugiau nei 2 000. Viceministras patikino, jog šie klausimai bus sprendžiami drauge.

Ministrė doc. dr. Jurgita Šiugždinienė pridėjo, kad priėmimo tvarka jau patvirtinta, įdarbinami ir tyrėjai – 47 jų jau rado vietą Lietuvos universitetuose. Tam skirta 640 tūkst. eurų, o visam planui – 1,5 milijono. Svarbu tai, kad stipendijos ukrainiečiams bus mokamos ir vasarą. LMT pirmininkas prof. dr. Romas Baronas pastebėjo, jog dar yra neišnaudotų lėšų tyrėjams paremti.

Galiausiai LURK išsiuntė raštą atsakingoms institucijoms, prašydamą užtikrinti, kad trečiųjų šalių studentams, priimamiems į Lietuvos universitetus, migracinės paslaugos būtų prieinamos greitai ir sklandžiai. Pabrėžta, jog būtina stiprinti institucijų pajėgumus, peržiūrėti išorės paslaugų teikėjų tinklą ir pritaikyti jį prie aukštojo mokslo poreikių.

LURK SIEKIS SKAIDRUMO SKIRSTANT „ERASMUS+“ LĖŠAS

2023 m. birželį LURK posėdyje Tarptautinių ryšių darbo grupės pirmininkas dr. Alvidas Šarlauskas kalbėjo apie Lietuvos aukštojo mokslo tarptautiškumą. „Erasmus+“ patirtys atrodė turtingos, bet šalia jų vis garsiau aidėjo klausimai dėl finansavimo: lėšų trūksta, o skirstymo tvarka – ne visada aiški ir skaidri.

Po kelių mėnesių, 2024 m. vasarį, jis grįžo prie temos. Buvo išsiųstas oficialus LURK raštas su pastabomis dėl „Erasmus+“ aukštųjų mokyklų

Lyderystės dialogas. LURK
generalinis sekretorius
prof. habil. dr. Kęstutis Kriš-
čiūnas ir LURK prezidentas
prof. dr. Rimvydas Petrauskas

studentų ir darbuotojų mobilumui skirtų lėšų skirstymo. Tačiau ne viskas buvo išgirsta. Kilo klausimų: kokiais duomenimis remiantis vyksta paskirstymas? Pagal kokius kriterijus studentui suteikiamas „daugiau galimybių turinčio“ statusas? Skaičiai rodė įspūdingą apimtį – 17 mln. eurų iš Europos Komisijos ir dar 1 mln. eurų iš valstybės biudžeto – bet aiškumo vis dar trūko.

Į diskusijas buvo pakviesti ir Švietimo mainų paramos fondo atstovai. Jie patvirtino – į dalį pastabų atsižvelgta, bet klausimų liko. 2024 m. lapkritį pakartotiniame svarstyme dr. Alvidas Šarlauskas pabrėžė, kad „Erasmus+“ – didžiausia ir svarbiausia judumo programa Europoje, kurios tikslas iki 2030 m. įtraukti bent 23 proc. studentų. Jis pristatė naujas kryptis: trumpalaikį judumą, bendras programas su trečiosiomis šalimis, žaliąsias keliones, papildomą paramą socialiai pažeidžiamiems studentams.

Lietuva prisideda prie bendrų europinių tikslų: kasmet finansuojama apie 3 tūkst. judumo projektų; 3–4 proc. studentų gali išvykti trumpų studijų užsienyje, o visam studijų laikotarpiui – net iki penktadalio; ilgalaikių judėjimų poreikis nuolat auga. 2017–2022 m. ESF projektas suteikė papildomą paramą, finansuodamas daugiau nei keturis su puse tūkstančio išvykų.

Tad LURK pozicija aiški – būtina užtikrinti papildomą valstybės finansavimą, kad studentų judumas nenutrūktų. Jei ESF parama baigiasi, reikalingos alternatyvios schemos, kurios leistų palaikyti bent jau tą patį lygį.

2024 m. rudenį LURK pristatė jau konsoliduotą poziciją dėl naujųjų 2025 m. lėšų skirstymo principų. Siūlymai buvo perduoti Fondui – tai dar vienas žingsnis ieškant didesnio aiškumo ir skaidrumo tarptautiškumo finansavime.

Universitetų bendradarbiavimo klausimų aptarimas su Taivano švietimo viceministru ir delegacija

PRISIJUNGIMAS PRIE MAGNA CHARTA 2020

Po ilgų diskusijų Europos universitetų rektoriai atnaujino *Magna Charta Universitatum* – dokumentą-žvaigždyną, kuriame išdėstyti principai, vienijantys universitetus bendriems tikslams. 2020 m. pasirašytas tekstas iš naujo kviečia jungtis tuos, kurie tiki akademinės laisvės, atsakomybės ir bendrystės galia. Bolonijos universitetas šį kvietimą siunčia kaip ženklą, kad universitetai, kad ir kur jie bebūtų, priklauso vienai bendruomenei.

BENDRADARBIAVIMAS SU TAIVANO UNIVERSITETAIS

Į LURK duris ėmė belstis naujas pasaulio balsas – tai kvietimas iš Taivano. 2021 m. lapkritį

prof. habil. dr. Kęstutis Kriščiūnas perdavė Taivano atstovės siūlymą megzti bendradarbiavimą tarp Lietuvos ir Taivano universitetų bei tarptautinio bendradarbiavimo fondo. Kitą pavasarį dr. Alvidas Šarlauskas pristatė viziją – bendrą forumą, kuris ne tik stiprintų akademinį ryšius, bet ir atspindėtų platesnį politinį bei ekonominį kontekstą. Įsivaizduotas formatas buvo aiškus: nuotolinis susitikimas, ministrų ir rektorių pasisakymai, prorektorių bei tarptautinių ryšių padalinių dalyvavimas. Tikėtasi, jog forumas virs memorandumu – oficialiu susitarimu dėl akademinio bendradarbiavimo tarp Lietuvos universitetų ir Taivano fondo.

Vieną 2022 m. gegužės rytą vizija tapo tikrove – įvyko pirmasis internetinis Lietuvos ir Taivano aukštojo mokslo forumas. Dvi valandas trukusiame renginyje skambėjo žodžiai apie bendrystę,

LURK ir Belgijos universitetų rektorių susirinkimas

apie ateitį, kurią galima kurti kartu, dalijantis patirtimi ir drąsiai žvelgiant į horizontą.

2024-ųjų rudenį pasiekė nauja žinia – Taivano rektorių konferencija derina datą antrajam forumui, šįkart – Kaune. Jau numatyta, kad susitikimas bus skirtas apžvelgti nueitą kelią nuo pirmojo memorandumo iki naujų galimybių. Buvo išsakyta mintis renginį surengti naujai atvertame Mokslo muziejuje – erdvėje, simboliškai talpinančioje pažinimo ir ateities dvasią.

Be šių diskusijų, LURK tęsė ir kitus darbus – svarstė naujus „Erasmus+“ lėšų skirstymo principus projektams su trečiosiomis šalimis. Dr. Alvidas Šarlauskas pristatė konsoliduotą darbo grupės nuomonę bei siūlymus, kuriems LURK nariai pritarė. Tai buvo dar vienas žingsnis į skaidresnę, labiau prognozuojamą tarptautinę akademinę partnerystę.

LURK NARIŲ SUSITIKIMAS SU BELGIJOS UNIVERSITETŲ REKTORIAIS

2022 m. spalį Vilniaus universitete susitiko Lietuvos universitetų rektorių konferencijos nariai ir Belgijos rektoriai. Nuoširdžiai ir gyvai diskutuota apie universitetų misijas, apie tai, kas keičiasi ir kas išlieka, apie tradicijas ir naujus horizontus. Šiame pokalbyje skirtingos akademinės kultūros atrado bendrus vardiklius.

BENDRADARBIAVIMO SU MASAČUSETSO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETU PRADŽIA

Naują puslapį atvėrė ir bendradarbiavimo galimybė su pasaulio reitinguose pirmaujančiu Masačusetso technologijos institutu (MIT, Bostonas, JAV). Pagrindinis Lietuvos bendradarbiavimo su MIT iniciatorius – šio instituto profesorius Gediminas Urbonas.

Pirmasis pokalbis – nuotolinis. Prof. Gediminas Urbonas pristatė MIT iniciatyvas, o prof. dr. Rimas Benetis atsakė nuoširdžiai – Lietuvos universitetai suinteresuoti. Skambėjo padėkos, dalytasi kontaktais. Buvo sutarta dėl kito žingsnio – susitikimo Švietimo, mokslo ir sporto ministerijoje 2024 m. gegužės 23 d., jau siekiant konkrečių sprendimų dėl *MISTI Lithuania* programos. Pabaigus įvairius derinimo darbus, 2025 m. sausio 28 d. LR Prezidentūroje pasirašyta bendradarbiavimo sutartis su pasaulio mokslo ir inovacijų lyderiu MIT. Plačias galimybes Lietuvai atveriantį bendradarbiavimą užmezgė konsorciumas dėl MIT Tarptautinių mokslo ir technologijų iniciatyvų programos (MISTI). MIT MISTI konsorciumo partneriai: Vytauto Didžiojo, Kauno technologijos, Klaipėdos, Vilniaus ir Vilniaus Gedimino technikos universitetai, Vilniaus dailės akademija, Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centras, Lietuvos energetikos institutas, AB „Ignitis grupė“, AB „Lietuvos geležinkeliai“, UAB „Novian“, UAB „Euromonitor International – Eastern Europe“.

Istoriniame renginyje dalyvavo LR Prezidentas dr. Gitanas Nausėda, VDU ir VDA vizituojantis profesorius, MIT Menų, kultūros ir technologijų programos profesorius Gediminas Urbonas, MIT Ukrainos programos įkūrėja ir direktorė, MIT Eurazijos programos direktorė prof. Elizabeth Wood, MIT Tarptautinių ryšių prorektorius prof. Duane Boningas.

„Ši sutartis atveria galimybes Lietuvos mokslui dalyvauti unikalyje MIT tarpdisciplininių tyrimų centrų aplinkoje ir kartu su geriausiais tyrėjais iš viso pasaulio pristatyti idėjas, apie kurias anksčiau nebuvo galima pagalvoti“, – pabrėžė prof. Gediminas Urbonas.

Lietuvos mokslo taryba aktyviai prisidėjo vykdant bendradarbiavimą su MIT ir pernai bendram tikslui

subūrė partnerius iš valstybinio, viešojo, verslo sektorių, mokslo institucijų. Pasirašyto LMT ir partnerių Ketinimų protokolo rezultatu tapo įsteigtas konsorciumas, kuriam vadovauja Vytauto Didžiojo universitetas. „Tai yra labai reikšmingas įvykis Lietuvos mokslui, inovatoriams ir naujų technologijų kūrėjams, nes atveriamos naujos galimybės, kurių iki šiol nebuvo – bendradarbiauti su geriausiais pasaulyje mokslininkais, stipriausiomis technologijų madas diktuojančių inovatorių ir technologijų kūrėjų grupėmis“, – sakė LMT pirmininkas prof. dr. Gintaras Valinčius. LMT taip pat numato skirti 390 tūkst. eurų trejiems metams konsorciumo veikloms Lietuvoje įgyvendinti MISTI programą.

Pasak VDU rektoriaus prof. habil. dr. Juozo Augučio, ši partnerystė yra ne tik didelis Lietuvos potencialo įvertinimas, tačiau ir kelias į naujausias žinias ir praktikas, bendradarbiavimą su vienais geriausių pasaulio mokslininkų ir tyrėjų. Programa taip pat stiprins Lietuvos transatlantinius ryšius, didins šalies matomumą tarptautinėje arenoje, tikimasi, padės pritraukti užsienio investicijų bei talentų.

Tarp numatytų bendradarbiavimo formų – bendri mokslinių ir meninių tyrimų projektai, mokslininkų, studentų ir verslo atstovų mobilumas. Dėl bendradarbiavimo į Lietuvą galės atvykti ir patirtimi dalytis, prie įvairių iniciatyvų jungtis aukščiausio lygio MIT tyrėjai. Ateityje planuojama plėsti bendradarbiavimą, įtraukiant Lietuvos prisijungimą prie MIT antreprenerystės tinklo bei verslumo mokymus. Lietuva taip pat planuoja papildomas programas: STEAM ir verslumo dalykų mokymą Lietuvos mokyklose, kai MIT studentai veda pamokas ir dirbtuves Lietuvos mokyklose, įkvėpdami moksleivius ir perduodami savo žinias.

6. ATMINTIES ŽENKLAI: LIETUVOS UNIVERSITETO KAUNE ŠIMTMETIS

Lietuvos universiteto Kaune šimtmetis tapo visos akademinės bendruomenės švente. Pirminis pasirengimo posėdis vyko 2019 m. lapkričio 29 d., kai rektoriai – prof. dr. Eugenijus Valatka, prof. habil. dr. Remigijus Žaliūnas, prof. habil. dr. Juozas Augutis, prof. habil. dr. Artūras Žukauskas ir kiti – dalijosi vizijomis, kaip įprasminti jubiliejų. Nutarta kreiptis į Vyriausybę ir Seimą bei pasiūlyti 2022-uosius paskelbti Universitetų metais, o Kauno universitetams pavesti inicijuoti darbo grupę. 2020 m. sausio 31 d. LURK posėdyje priimtas sprendimas parengti oficialų kreipimąsi, kurį kartu pasirašė LURK prezidentas, Lietuvos mokslų akademijos prezidentas akademikas prof. habil. dr. Jūras Banys, Mokslo tarybos pirmininkas prof. dr. Romas Baronas ir Studentų sąjungos vadovas Eigirdas Sarkanais. Kreipimasis buvo adresuotas šalies vadovams – Prezidentui dr. Gitai Nausėdai, Seimo pirmininkui prof. dr. Viktorui Pranckiečiui, Ministrui Pirmininkui Sauliui Skverneliui ir švietimo ministrui doc. dr. Algirdui Monkevičiui. Netrukus atėjo ir atsakymas iš Prezidento kanceliarijos – padėka už iniciatyvą, pabrėžus jos svarbą telkiant valstybės institucijas ir visuomenę. 2021 m. kovo 26 d. posėdyje imtasi konkrečių darbų: aptartas jubiliejui skirtas leidinys „Lietuvos universitetai 2022“. Lėšų jo leidybai prašyta iš ŠMSM, bet nesulaukta pažado, todėl sutarta

jungti universitetų jėgas ir ieškoti rėmėjų. Džiuginamo tai, kad medžiaga leidiniui jau buvo renkama, ją koordinavo sekretoriatas. Tų pačių metų balandį prof. habil. dr. Artūras Žukauskas pranešė, kad Seimas pritarė siūlymui 2022-uosius skelbti Universitetų metais. Kartu atkreipė dėmesį, jog būtina užtikrinti finansavimą leidiniui – šį klausimą turinti spręsti Vyriausybė kartu su ministerija. 2021 m. gegužę prof. dr. Eugenijus Valatka informavo apie sudarytą laikinąją darbo grupę šimtmečio renginiams, koordinatorė tapusi dr. Evelina Meilienė pristatė koncepciją ir sąmatą. Prezidentas kvietė universitetus siūlyti idėjas, bendradarbiauti tarpusavyje ir su ministerija; ŠMSM šiam klausimui paskyrė atsakingą asmenį – dr. Loretą Žadeikaitę.

2022-uosius oficialiai paskelbus Lietuvos universitetų metais, imtasi juos įamžinti konkrečiais darbais. Prof. habil. dr. Kęstutis Kriščiūnas pranešė, kad knyga „Lietuvos universitetai 2022“ sutiko išleisti Nacionalinė švietimo agentūra, paskyrusi lėšų iš ministerijos biudžeto. Leidinio dizainas patikėtas prof. Aušrai Lisauskienei, o spaudos darbai buvo suplanuoti dar prieš šventinę metų pabaigą. Knyga turėjo tapti ne tik prisiminimu, bet ir ženklu, liudijančiu šių metų išskirtinumą.

2022 m. sausio 28 d. vykusiame nuotoliniame posėdyje jubiliejinių metų programa įgavo aiškesnius

„Gaudeamus 2022“ šventės atidarymo akimirka. Iš kairės: šventės direktorius Šaulius Liausa, prof. dr. Inga Žalėnienė, prof. dr. Eugenijus Valatka, prof. Ieva Skauronė, prof. dr. Rimvydas Petrauskas, prof. dr. Diana Rėklaitienė, prof. habil. dr. Juozas Augutis, prof. dr. Rimantas Benetis, Latvijos valstybinio universiteto rektorius prof. Indriķis Muiznieks, Latvijos Žemės ūkio universiteto studijų prorektorius prof. Aigars Laizāns, prof. Artūras Razbadauskas, doc. dr. Adas Meškėnas

kontūrus. Dr. Evelina Meilienė, vadovavusi renginių ir sąmatos darbo grupei, pristatė planuojamas iniciatyvas, jų tikslines grupes, numatomus rezultatus, biudžetus. Tai buvo visos bendruomenės žvilgsnis į ateinančius darbus – nuo idėjų iki konkrečių uždavinių.

Jau pirmieji darbai davė vaisių: buvo išleistas leidinys „Lietuvos universitetai 2022“, kartu su juo – sukurtas ir bendras vizualinis identitetas. Lietuvos universitetų metų ženklą ir stiliaus knygą parengė jaunosios dizainerės Ieva Jozėnaitė ir Ugnė Krauskaitė. Jose atsispindėję raktažodžiai, telkiantys visus universitetus – žinios, šviesa, atradimai, istorija, inovacijos, – tapo ženklu, vienijančiu visų aukštųjų mokyklų renginius.

Iniciatyvų mozaika plėtėsi. Kauno technologijos universitetas ėmėsi koordinuoti Vasario 16-osios

dienos iškilmes ir stiliaus knygą, Vilniaus universitetas – konferenciją apie aukštojo mokslo pasiekimus, kuri galiausiai buvo perkelta į gegužę. Vytauto Didžiojo universitetas prisidėjo plačiausia sumanymą – Atvirų universitetų iniciatyvą, skirtą visuomenei atverti akademinį gyvenimą. Lietuvos sveikatos mokslų universitetas ėmėsi kurti dokumentinį filmą, kuriame turėjo atsispindėti šimtas skirtingų faktų apie šalies universitetus – jų šiandieną ir istoriją.

Įstatymų pokyčiai atvėrė galimybę LURK tiesiogiai gauti paramą iniciatyvoms, tad jubiliejiniai metai turėjo ir tvirtą teisinį pagrindą. Tiesa, pandemijos šešėlis dar tebekabėjo. Prof. dr. Rimvydai Petrauskui pasiteiravus dėl Vasario 16-osios renginio, dr. Evelina Meilienė pripažino, kad sprendimas priklausys nuo epidemiologinės situacijos: jei žiūrovai negalės dalyvauti, šventė virs televizijos renginiu.

2022 m. kovo 25 d. posėdyje sutarta finansinę atsakomybę pasidalyti tarp pagrindinių koordinatorių – KTU, LSMU, VU ir VDU. Sutartys turėjo aiškiai reglamentuoti lėšų paskirstymą, atsiskaitymo tvarką ir terminus. Į iniciatyvų įgyvendinimą buvo įtraukti ir kiti universitetai – nuo VDA iki LMTA. Dr. Evelinai Meilienei pavesta pasirūpinti dar vienu simboliniu klausimu – Latvijos ir Estijos rektorių priėmimu Baltijos studentų šventėje „Gaudeamus 2022“.

Jubiliejiniai metai neapsiėjo be pokyčių. 2022 m. birželį Vilniaus universitetas kreipėsi su prašymu perkelti tarptautinę konferenciją „Aukštasis mokslas: pasiekimai, iššūkiai ir galimybės“ į rudens pradžią. Tam buvo svarių priežasčių: pirmajame metų ketvirtyje pandemijos ribojimai dar nebuvo visiškai atšaukti, o vasarį kilęs karas Ukrainoje nukreipė visos Europos dėmesį į paramą nuo karo nukentėjusiems žmonėms. Tokiu metu surengti tarptautinę konferenciją, sulaukti užsienio svečių buvo tiesiog neįmanoma. Sprendimui perkelti datą pritarta bendru sutarimu.

Dar vienas jubiliejinių metų akcentas – dokumentinis filmas. 2022 m. balandį LSMU ir ŠMSM pasirašė sutartį dėl filmo, turėjusio pristatyti Lietuvos universitetų mokslo ir inovacijų pasiekimus. Pradžioje numatyta jį sukurti iki birželio pabaigos, bet paaiškėjo, kad procedūros ir turinio derinimas reikalauja daugiau laiko. Todėl nuspręsta terminą pratęsti iki rugsėjo pabaigos. Taip užtikrinta, jog filmas bus ne tik pagamintas laiku, bet ir aukščiausios kokybės.

2022 m. vasarą jubiliejinius metus papildė ir „Gaudeamus 2022“ – Baltijos šalių studentų dainų ir šokių šventė. Tam specialiai buvo suplanuota ir rektorių programa: vizitai į Kauno ir Vilniaus universitetus, neformalus susitikimai po koncertų, bendros diskusijos. Programos koordinatorėi dr. Evelinai Meilienei talkino Lietuvos muzikos ir teatro akademijos atstovai. Tai buvo ne tik šventė studentams, bet ir proga Baltijos šalių universitetų vadovams sustiprinti ryšius.

ŠVENTINIAMS RENGINIAMS PASIBAIGUS, KILLO KLAUSIMAS, KAIP IŠSAUGOTI JŲ PALIKIMĄ?

2022 m. pabaigoje ir 2023 m. pradžioje svarstyta, kaip sutelkti visą sukauptą medžiagą: filmą „Ateities istorija. Lietuva“ nutarta išversti ir įgarsinti anglų kalba, kad jis būtų prieinamas pasaulinei auditorijai. Jubiliejiniai metai turėjo išlikti ne tik dalyvių atmintyje, bet ir instituciniuose archyvuose.

Lietuvos universiteto 100-mečio minėjimas tapo daugiau nei iškilmių ir renginių virtine – jis virto gyvu pasakojimu apie universitetų kelią, misiją ir ateities siekius. Leidinys, dokumentinis filmas, tarptautinė konferencija, Baltijos šalių bendrystės akimirkos ir sutelkti archyvai – visa tai sudarė pagrindą, kad jubiliejus būtų ne tik švėstas, bet ir išsaugotas kaip ilgalaikis kultūrinis paveldas. Tai įtvirtino universitetų bendruomenių bendrystę, parodė jų gebėjimą drauge telkti idėjas bei resursus ir paliko ženklą, kuris liudys 2022-ųjų metų išskirtinumą ateities kartoms.

PABAIGA

Lietuvos universitetų konferencijos ištakos siekia Nepriklausomybės pradžią, o teisinis įtvirtinimas, Lietuvos Respublikos Teisingumo ministerijoje užregistravus pirmąjį Statutą, įvyko prieš trisdešimt metų. Tuomet dar iš sovietinės sistemos paveldėtųjų universitetų, institutų ir akademijų rektoriai su akademinėmis bendruomenėmis ieškojo savo europietiškos institucijos veido, kūrė ir tobulino naujas akademines sistemas. Vienam iš šios knygos autorių, tuomečiam KTU rektoriui prof. habil. dr. Kęstučiui Kriščiūnui, VU rektoriui prof. habil. dr. Rolandui Pavilioniui bei vėliau reikšmingai prisidėjusiems KMU rektoriui prof. habil. dr. Viliui Grabauskui, LMTU rektoriui prof. dr. Juozui Antanavičiui, VGTU rektoriui prof. habil. dr. Edmundui Zavadskui bei kitiems rektoriams teko galimybė ir atsakomybė kurti tuomet vadintą Aukštųjų mokyklų rektorių konferenciją. Metams bėgant keitėsi Konferencijos nariai-rektoriai, dėl naujų iššūkių buvo tikslinami įstatatai, plėtėsi konferencijos veikla ir įtaka

akademiniam šalies gyvenimui, didėjo Konferencijos kaip mokslo ir studijų valdymo ekspertinės institucijos sprendimų pripažinimas. Plėtėsi Konferencijos veikla, keitėsi struktūra, stiprėjo įtaka valdžios ir valdymo institucijoms, ryškėjo tarptautinis matomumas.

Palaipsniui susiformavo Rektorių atstovaujama savitos efektyvios vidinės struktūros Asociacija *Lietuvos universitetai* (tarptautiškai vadinama Lietuvos universitetų Rektorių konferencija), atitinkanti laikmečio dvasią ir demokratišką gyvenimą įtvirtinančius Lietuvos akademinės bendruomenės bei visuomenės interesus. Nekintamos liko svarbiausios Konferencijos veiklos nuostatos – gerbti ir puoselėti universitetų autonomiją šalyje, įtvirtintą Lietuvos Konstitucijoje bei Konferencijos nuostatuose, konkuruojant bendradarbiauti. Autoriai įsitikinę, kad išlieka svarbiausias Konferencijos veiklos tikslas – padėti universitetams ir akademijoms vykdyti savo amžinąją misiją, pripažintą ir Bolonijos deklaracijoje. O gal rasis ir kitaip?

LIETUVOS UNIVERSITETŲ REKTORIŲ KONFERENCIJOS NARIAI – UNIVERSITETŲ IR UNIVERSITETINIŲ AUKŠTŲJŲ MOKYKLŲ REKTORIAI

Universitetų rektoriai, pareigas ėję atkūrus Lietuvos nepriklausomybę

KAUNO MEDICINOS INSTITUTO (IKI 1989 M.), KAUNO MEDICINOS
AKADEMIJOS (NUO 1989 M.), KAUNO MEDICINOS UNIVERSITETO
(NUO 1998 M.), LIETUVOS SVEIKATOS MOKSLŲ UNIVERSITETO
(NUO 2010 M.)

Prof. habil. dr. Antanas PRAŠKEVIČIUS
(1984–1991)

Prof. habil. dr. Vilius GRABAUSKAS
(1991–2002)

Prof. habil. dr. Remigijus ŽALIŪNAS
(2002–2020)

Prof. dr. Rimantas BENETIS
(2020–)

KAUNO POLITECHNIKOS INSTITUTO (IKI 1990 M.), KAUNO
TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETO (NUO 1990 M.)

Prof. habil. dr. Vladislovas
DOMARKAS (1983–1992)

Prof. habil. dr. Kęstutis KRIŠČIŪNAS
(1992–2000)

Prof. habil. dr. Ramutis Petras
BANSEVIČIUS (2000–2007)

Prof. dr. Raimundas ŠIAUČIŪNAS
(2007–2011)

Prof. habil. dr. Petras BARŠAUSKAS
(2011–2017)

Prof. dr. Eugenijus VALATKA
(2018–)

KLAIPĖDOS UNIVERSITETO

Prof. dr. Donatas ŠVITRA
(1991–1993)

Prof. habil. dr. Stasys VAITEKŪNAS
(1993–2002)

Prof. habil. dr. Vladas ŽULKUS
(2002–2012)

Prof. dr. Vaidutis LAURĖNAS
(2011–2014)

Prof. habil. dr. Eimutis JUZELIŪNAS
(2014–2018)

Prof. dr. Artūras
RAZBADAUSKAS
(laikinasis rektorius
2018–2019 m.; 2019–)

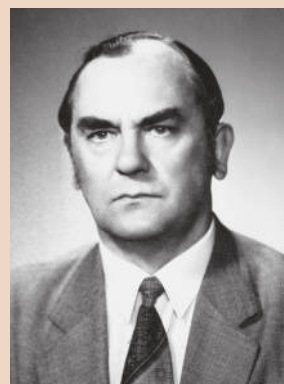
LIETUVOS VALSTYBINIO KŪNO KULTŪROS INSTITUTO
(IKI 1990 M.), LIETUVOS KŪNO KULTŪROS INSTITUTO
(NUO 1990 M.), LIETUVOS KŪNO KULTŪROS AKADEMIJOS
(NUO 1999 M.), LIETUVOS SPORTO UNIVERSITETO (NUO 2012 M.)

Prof. dr. Valerijus JASIŪNAS
(1990–1992)

Prof. dr. Albertas SKURVYDAS
(1992–1995)

Prof. habil. dr. Kęstutis MIŠKINIS
(1995–2001)

Prof. habil. dr. Albertas SKURVYDAS
(2001–2016)

Dr. Aivaras RATKEVIČIUS
(2016–2017)

Prof. dr. Diana RĖKLAITIENĖ
(laikinoji rektorė 2017–
2018 m.; 2018–)

KRAŠTO APSAUGOS MOKYKLOS (IKI 1994 M.), KARO AKADEMIJOS
(NUO 1994 M.), GENEROLO JONO ŽEMAIČIO LIETUVOS KARO
AKADEMIJOS (NUO 1998 M.) VIRŠININKAI

Plk. Algimantas VAITKAITIS
(laikinasis viršininkas 1992 m.)

Plk. Jonas ANDRIŠKEVIČIUS
(1992–1993)

Brg. gen. Zenonas KULYS
(1993–2000)

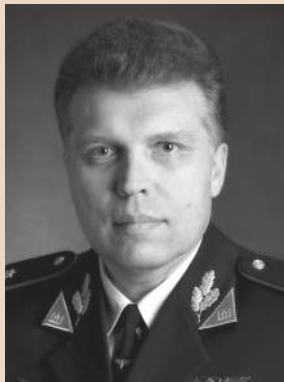
Plk. Algis VAIČELIŪNAS
(2000–2003)

Plk. Algimantas VYŠNIAUSKAS
(laikinasis viršininkas 2003–
2005 m.)

Plk. Arūnas BALČIŪNAS
(2005–2008)

Brg. gen. Edvardas MAŽEIKIS
(2008–2010)

Plk. Gintaras BAGDONAS
(2010–2012)

Plk. Eugenijus VOSYLIUS
(2012–2015)

Plk. Raimundas MATULIS
(2015–2017)

Brg. gen. Algis VAIČELIŪNAS
(2017– 2018)

Plk. Juozas KAČERGIUS
(2019– 2022)

Brg. gen. Almantas LEIKA
(2022–2024)

Plk. Ričardas DUMBLIAUSKAS
(2024–)

LIETUVOS VETERINARIJOS AKADEMIJOS (IKI 2010 M., KADA
LIETUVOS VETERINARIJOS AKADEMIJA SUSIJUNGĖ SU
KAUNO MEDICINOS UNIVERSITETU Į LIETUVOS SVEIKATOS
UNIVERSITETĄ)

Prof. habil. dr. Rimantas KARAZIJA
(1976–1992)

Prof. habil. dr. Vidmantas BIŽOKAS
(1993–2003)

Prof. habil. dr. Henrikas
ŽILINSKAS (2003–2010)

LIETUVOS KONSERVATORIJOS (IKI 1990 M.), LIETUVOS MUZIKOS
AKADEMIJOS (NUO 1992 M.), LIETUVOS MUZIKOS IR TEATRO
AKADEMIJOS (NUO 2004 M.)

Prof. Vytautas LAURUŠAS
(1983–1994)

Prof. dr. Juozas ANTANAVIČIUS
(1994–2005)

Prof. Eduardas GABNYS
(2005–2011)

Prof. Zbignevas IBELGAUPTAS
(2011–2021)

Doc. dr. Judita ŽUKIENĖ
(2021–)

LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO AKADEMIJOS (IKI 1996 M.), LIETUVOS
ŽEMĖS ŪKIO UNIVERSITETO (NUO 1996 M.), ALEKSANDRO
STULGINSKIO UNIVERSITETO (NUO 2011 M. IKI 2019 M., KADA
BUVO REORGANIZUOTAS Į VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETO
ŽEMĖS ŪKIO AKADEMIJĄ)

Prof. dr. Rimantas URBONAS
(1989–1994)

Prof. habil. dr. Albinas KUSTA
(1994–2004)

Prof. habil. dr. Romualdas DELTUVAS
(2004–2011)

Prof. dr. Antanas MAZILIAUSKAS
(2011–2018)

ŠIAULIŲ PEDAGOGINIO INSTITUTO (IKI 1997 M.),
ŠIAULIŲ UNIVERSITETO (NUO 1997 M. IKI 2021 M., KADA BUVO
REORGANIZUOTAS Į VILNIAUS UNIVERSITETO ŠIAULIŲ
AKADEMIJĄ)

Prof. habil. dr. Aloyzas GUDAVIČIUS
(1991–1997)

Prof. habil. dr. Vincas LAURUTIS
(1997–2007)

Prof. habil. dr. Vidas LAURUŠKA
(2007–2012)

Prof. dr. Donatas JURGAITIS
(2012–2018)

LIETUVOS POLICIJOS AKADEMIJOS (NUO 1990 M.),
LIETUVOS TEISĖS AKADEMIJOS (NUO 1997 M.), LIETUVOS
TEISĖS UNIVERSITETO (NUO 2000 M.), MYKOLO RIOMERIO
UNIVERSITETO (NUO 2004 M.)

Prof. dr. Alvydas PUMPUTIS
(1991–2015)

Doc. dr. Algirdas MONKEVIČIUS
(2015–2019)

Prof. dr. Inga ŽALĖNIENĖ
(2019–)

ISM VADYBOS IR EKONOMIKOS UNIVERSITETO

Doc. dr. Nerijus PAČĖSA
(2013–2014)

Vilius KONTRIMAS
(laikinasis rektorius 2014 m.)

Prof. dr. Alfredas CHMIELIAUSKAS
(2014–2018)

Dr. Dalius MISLIŪNAS (2019–)

VILNIAUS DAILĖS INSTITUTO (IKI 1990 M.), VILNIAUS DAILĖS
AKADEMIJOS (NUO 1990 M.)

Prof. Vytautas BRĖDIKIS
(1989–1994)

Prof. Arvydas ŠALTENIS
(1994–2004)

Prof. dr. Adomas BUTRIMAS
(2004–2011)

Prof. Audrius KLIMAS
(laikinasis rektorius 2011–2014 m.;
2014–2019)

Prof. Ieva SKAURONĖ
(2019–)

VILNIAUS PEDAGOGINIO INSTITUTO (IKI 1992 M.), VILNIAUS
PEDAGOGINIO UNIVERSITETO (NUO 1992 M.), LIETUVOS
EDUKOLOGIJOS UNIVERSITETO (NUO 2011 M. IKI 2019 M., KADA
BUVO REORGANIZUOTAS Į VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETO
ŠVIETIMO AKADEMIJĄ)

Doc. dr. Liudvikas Saulius RAZMA
(1989–1993)

Prof. habil. dr. Antanas PAKERYS
(1993–2003)

Prof. habil. dr. Algirdas
GAIŽUTIS (2003–2018)

VILNIAUS INŽINERINIO STATYBOS INSTITUTO (IKI 1990 M.),
VILNIAUS TECHNIKOS UNIVERSITETO (NUO 1990 M.),
VILNIAUS GEDIMINO TECHNIKOS UNIVERSITETO, VILNIUS TECH
(NUO 1996 M.)

Prof. habil. dr. Edmundas
Kazimieras ZAVADSKAS
(1990–2002)

Prof. habil. dr. Romualdas
GINEVIČIUS
(2002–2011)

Prof. dr. Alfonsas DANIŪNAS
(2011–2021)

Prof. dr. Romualdas KLIUKAS
(2021–)

VILNIAUS UNIVERSITETO

Prof. habil. dr. Rolandas
PAVILIONIS
(1990–2000)

Prof. habil. dr. Benediktas
JUODKA
(2000–2012)

Prof. habil. dr. Jūras BANYŠ
(laikinasis rektorius
2012–2015 m.)

Prof. habil. dr. Artūras ŽUKAUSKAS
(2015–2020)

Prof. dr. Rimvydas PETRAUSKAS
(2020–)

VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETO

Prof. habil. dr. Algirdas AVIŽIENIS
(1990–1993)

Prof. dr. Bronius VAŠKELIS
(1993–1996)

Prof. habil. dr. Vytautas
KAMINSKAS
(1996–2006)

Prof. habil. dr. Zigmas LYDEKA
(2006–2015)

Prof. habil. dr. Juozas Augutis
(2015–2025)

Prof. dr. Ineta Dabašinskienė
(2025–)

PRIEDAI

LIETUVOS UNIVERSITETŲ REKTORIŲ KONFERENCIJOS

ĮSTATAI

BENDROJI DALIS

1. Lietuvos universitetų rektorių konferencija (toliau – Konferencija, sutrumpintai – LURK) yra asociacija, kurią sudaro Lietuvos universitetai ir akademijos (toliau – universitetai arba Konferencijos nariai), vykdančios visas tris studijų pakopas, atstovaujami universitetų rektorių.
2. Konferencija koordinuoja universitetų tarpusavio ryšius, taip pat ryšius su valdžios ir valdymo bei savivaldybių institucijomis, palaiko ryšius su Europos universitetų asociacijomis ir kitomis tarptautinėmis organizacijomis ir yra ekspertas studijų, mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros politikos klausimais.
3. Konferencija savo veikloje remiasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymu, Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymu, Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu, kitais Lietuvos Respublikos įstatymais ir teisės aktais, Europos Sąjungos dokumentais, Didžiąja Universitetų Chartija, skelbiančia aukštųjų mokyklų autonomiją bei šiais įstatais.
4. Konferencija yra viešasis juridinis asmuo, turintis finansinį, organizacinį ir teisinį savarankiškumą. Ji turi atsiskaitomąsias sąskaitas Lietuvos Respublikoje įregistruotuose bankuose ir savarankišką balansą. Už savo prievolės atsako jai priklausančiu turtu.
5. Konferencija turi antspaudą, kuriame nurodytas jos pilnas pavadinimas.
6. Konferencijos teisinė forma – asociacija.
7. Konferencijos finansiniai metai yra kalendoriniai metai.
8. Konferencijos veiklos trukmė neribota.

Tikslai ir veiklos sritys

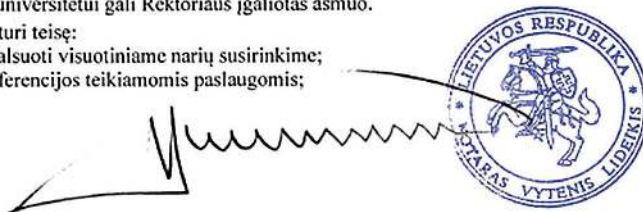
9. Pagrindiniai Konferencijos tikslai – skatinti Lietuvos mokslo, studijų, kultūros ir ūkio raidą, universitetinių aukštųjų mokyklų bendradarbiavimą, tarpusavio ir tarptautinius ryšius, bendradarbiauti su Europos ir Lietuvos valdžios ir valdymo bei vietos savivaldos institucijomis, puoselėti ir ginti universitetų autonomiją.
10. Įgyvendindama šiuos tikslus, Konferencija:
 - 10.1. keičiasi narių informacija ir nuomonėmis visais universitetų vidinio gyvenimo ir santykių su kitomis institucijomis klausimais;
 - 10.2. padeda ginti teisėtus savo narių interesus Lietuvos viešojo administravimo institucijose;
 - 10.3. siūlo valstybinę aukštojo mokslo (studijų, specialistų su aukštuoju išsimokslinimu perkvalifikavimo, mokslininkų rengimo, universitetų mokslinio ir kūrybinio darbo) politiką;
 - 10.4. teikia pasiūlymus dėl aukštojo mokslo biudžeto projektų rengimo ir subsidijų aukštosioms mokykloms skyrimo;

10. 5. bendradarbiauja su Lietuvos institucijomis, įmonėmis, organizacijomis ir asmenimis, kurie turi interesų ir vertingų pasiūlymų mokslo ir studijų srityje; palaiko ryšius su analogiškais užsienio ir tarptautinėmis organizacijomis; .
10. 6. organizuoja projektų ir programų, kurios sutelktų universitetų intelektualias jėgas, parengimą.
11. Konferencija, įgyvendindama savo tikslus ir uždavinius:
 11. 1. gina savo narių interesus Lietuvos Respublikos Seime, jo komitetuose, Lietuvos Respublikos Vyriausybėje, ministerijose ir kitose mokslą ir studijas reguliuojančiose šalies institucijose, kai sprendžiami Lietuvos mokslo ir studijų, taip pat su juo susiję mokslo ir kultūros institucijų veiklos bei raidos klausimai;
 11. 2. atlieka ekspertizę mokslo ir studijų klausimais;
 11. 3. įstatymų numatyta tvarka gauna iš Lietuvos Respublikos valstybinių institucijų, taip pat savivaldybių statistinę ir kitą universitetams reikalingą informaciją;
 11. 4. dalyvauja valstybinėse institucijose ir savivaldybėse svarstant universitetų reikalus, teikia joms siūlymus;
 11. 5. sudaro specialistų darbo grupes universitetų programoms ir projektams rengti bei įgyvendinti;
 11. 6. bendradarbiauja su universitetų savivaldos organizacijomis, kultūros ir švietimo institucijomis;
 11. 7. rengia konferencijas, seminarus, pasitarimus ir kitus renginius;
 11. 8. dalyvauja tarptautinėse programose, konferencijose ir kituose renginiuose;
 11. 9. atstovauja Lietuvai universitetų veiklos klausimais tarptautinėse organizacijose;
 11. 10. steigia ir panaikina savo padalinius;
 11. 11. steigia arba dalyvauja steigiant kitus juridinius asmenis, įgyvendinančius Konferencijos tikslus;
 11. 12. ūkinės – komercinės veiklos nevykdo.

Konferencijos nariai, jų teisės ir pareigos

12. Konferencijos nariai yra universitetai, įstatymiškai įteisinti ir vykdančys visas tris studijų pakopas. Konferencijoje universitetai veikia atstovaujami universitetų vadovų (toliau – Rektorius/iai)
13. Nauju Konferencijos nariu gali tapti Lietuvos universitetas, prieš 10 dienų iki visuotinio narių susirinkimo posėdžio Konferencijos prezidentui pateikęs paraišką su universiteto registracijos dokumentais ir posėdyje gavęs ne mažiau ½ visų Konferencijos narių balsų pritarimą.
14. Rektorius veikia nepažeisdamas universiteto, kurio vadovu jis yra, Statuto, vadovaujasi priimtais visuotinio narių susirinkimo nutarimais ir rekomendacijomis, aktyviai dalyvauja Konferencijos veikloje ir gina jos interesus. Jeigu Rektorius negali dalyvauti visuotinio narių susirinkimo posėdyje, atstovauti universitetui gali Rektorius įgaliotas asmuo.
15. Konferencijos narys turi teisę:
 15. 1. dalyvauti ir balsuoti visuotiniame narių susirinkime;
 15. 2. naudotis Konferencijos teikiamomis paslaugomis;

- 15.3. susipažinti su Konferencijos dokumentais ir gauti visą turimą informaciją apie jos veiklą;
- 15.4. bet kada ištotti iš Konferencijos. Tokiu atveju stojamieji nario įnašai ir nario mokesčiai ar kitaip Konferencijos nuosavybės perduotos lėšos ir turtas negrąžinami.
16. Konferencijos narys privalo:
- 16.1. Laikytis Konferencijos įstatų;
- 16.2. Laiku mokėti nustatytus stojamuosius įnašus ir nario mokesčius.
17. Konferencijos narys, nemokantis nario mokesčių, daugiau kaip 5 kartus iš eilės nedalyvavęs Konferencijos visuotiniuose narių susirinkimuose gali būti pašalintas iš Konferencijos 2/3 visų Konferencijos narių balsų dauguma. Tokiu atveju stojamieji nario įnašai ir nario mokesčiai ar kitaip Konferencijos nuosavybės perduotos lėšos ir turtas negrąžinami.
18. Konferencijos nariui raštu pareikalavus, Sekretoriatas ne vėliau kaip per 7 dienas nuo reikalavimo pateikimo dienos privalo sudaryti Konferencijos nariui galimybę susipažinti ir pateikti prašomų dokumentų kopijas. Informacija bei dokumentų kopijos Konferencijos nariams teikiamos neatlygintinai.
19. Konferencijos vieša informacija skelbiama VĮ Registrų centro leidžiamame elektroniniame leidinyje „Juridinių asmenų vieši pranešimai“ ir Konferencijos internetinėje svetainėje www.lurk.lt.

Konferencijos valdymas

20. Konferencijos veiklą savo kompetencijos ribose vykdo:
- 20.1. Visuotinis narių susirinkimas – kolegialus organas;
- 20.2. Prezidentas – vienasmenis valdymo organas;
21. Aukščiausias Konferencijos organas yra **Visuotinis narių susirinkimas** (toliau – Susirinkimas). Jis turi teisę svarstyti visus klausimus pagal šiuos įstatus, priimti sprendimus ir juos keisti. Susirinkimo posėdžiai vyksta gyvai arba nuotoliniu būdu Prezidento sprendimu.
22. Susirinkimo nutarimai, išskyrus šiuose įstatuose numatytas išimtis, priimami paprasta dalyvaujančių posėdyje narių balsų dauguma, dalyvaujant ne mažiau ½ Konferencijos narių. Bent vienam nariui užprotavus nutarimą, jis svarstomas dar kartą ir galutinis nutarimas priimamas 2/3 visų Konferencijos narių balsų dauguma.
23. Susirinkime svarstoma ir tvirtinama Prezidento ataskaita, nagrinėjama Lietuvos mokslo ir studijų plėtotės eiga ir rengiamos rekomendacijos Lietuvos mokslo ir studijų problemoms spręsti.
24. Paprastai Susirinkimas šaukiamas kiekvieną mėnesį, bet ne rečiau kaip du kartus per metus, Prezidento iniciatyva. Susirinkimas šaukiamas laikantis šių sąlygų:
- 24.1. Nėeilinį Susirinkimą savo iniciatyva arba reikalaujant raštu ne mažiau kaip 1/3 narių šaukia Prezidentas.
- 24.2. Apie šaukiamus Susirinkimus ir jų formą nariams pranešama registruotu laišku arba elektroniniu paštu prieš 7 dienas iki numatomos susirinkimo dienos.
- 24.3. Susirinkimų posėdžių darbotvarkės yra rengiamos Sekretoriato ir Generalinio sekretoriaus teikiamos Susirinkimui. Susirinkime nesant kvorumo, Konferencijos įstatų nustatyta tvarka, turi būti šaukiamas pakartotinis posėdis, kuris turi teisę priimti sprendimus neįvykusio susirinkimo darbotvarkės klausimais, nesvarbu, kiek posėdyje dalyvavo Konferencijos narių. Išskyrus šiuose įstatuose numatytas išimtis. Apie šaukiamą pakartotinį susirinkimą nariams pranešama registruotu laišku arba elektroniniu paštu prieš 7 dienas iki numatomos susirinkimo dienos.

- 24.4. Susirinkimas gali būti šaukiamas teismo sprendimu, jei jis nebuvo sušauktas Konferencijos įstatų nustatyta tvarka ir dėl to į teismą kreipėsi Konferencijos narys ar jos valdymo organas.
25. Susirinkimui pirmininkauja Prezidentas, jam nesant – Viceprezidentas.
26. **Visuotinas narių susirinkimas:**
- 26.1. Tvirtina ir keičia Konferencijos įstatus;
 - 26.2. priima naujus narius, tvirtina narių pasitraukimą iš Konferencijos ar juos šalina;
 - 26.3. renka ir atšaukia Prezidentą;
 - 26.4. renka ir atšaukia Prezidento teikimu Viceprezidentą ir Generalinį sekretorių Susirinkimo patvirtinta tvarka rinkimų reglamente.
 - 26.5. nustato komitetų, nuolatinių bei laikinųjų darbo grupių skaičių, kompetenciją, veiklos laikotarpį renka ir atšaukia jų pirmininkus bei skiria išmokas;
 - 26.6. nustato Konferencijos narių stojamųjų įnašų dydį ir narių mokesčių dydį; jų mokėjimo tvarką bei sąlygas patvirtina atskiru dokumentu;
 - 26.7. tvirtina Konferencijos darbuotojų sąrašą ir jų atlyginimus;
 - 26.8. tvirtina Konferencijos finansinių ataskaitų rinkinį bei pajamų - išlaidų sąmatą;
 - 26.9. tvirtina Konferencijos dokumentų ir kitos informacijos apie Konferencijos veiklą pateikimo nariams tvarką;
 - 26.10. priima sprendimus dėl Konferencijos buveinės adreso keitimo;
 - 26.11. priima sprendimą dėl Konferencijos pertvarkymo ar pabaigos (reorganizavimo ar likvidavimo);
 - 26.12. priima sprendimą dėl kitų juridinių asmenų steigimo ar tapimo kitų juridinių asmenų dalyviu;
 - 26.13. priima kitus Asociacijų įstatyme numatytus sprendimus, priskirtinus asociacijos visuotinio narių susirinkimo kompetencijai;
 - 26.14. Susirinkimas turi teisę priimti sprendimus dėl juridinių asmenų, kurių dalyviu yra Konferencija, veiklos nutraukimo, reorganizavimo, pertvarkymo, tvirtinti jų steigimo dokumentus, skirti bei atleisti valdymo organus, jei tai numatyta šių juridinių asmenų steigimo dokumentuose. Sprendimas priimamas 2/3 visų Konferencijos narių balsų dauguma.
27. Konferencijos įstatatai gali būti pakeisti, jei Konferencijos nario (grupės narių) teiktas siūlymas Susirinkimui yra patvirtinamas 2/3 visų Konferencijos narių balsų dauguma. Pakeistus Konferencijos įstatus pasirašo Prezidentas arba Susirinkimo įgaliotas asmuo. Pakeisti Konferencijos įstatatai įsigalioja nuo jų įregistravimo Juridinių asmenų registre dienos.
28. **Prezidentas – vienasmenis Konferencijos valdymo organas.** Konferencijos Prezidentą renka ir atšaukia Susirinkimas. Juo gali būti kiekvienas Konferencijos nario vadovas (rektorius). Prezidentas renkamas vieneriems metams su teise būti perrinktu kitai kadencijai slaptu balsavimu paprasta visų narių balsų dauguma. Jis atšaukiamas Susirinkimo slaptu balsavimu 2/3 visų Konferencijos narių balsų dauguma.
29. **Prezidentas:**
- 29.1. veikia šių įstatų ir Susirinkimo suteiktų įgaliojimų ribose;

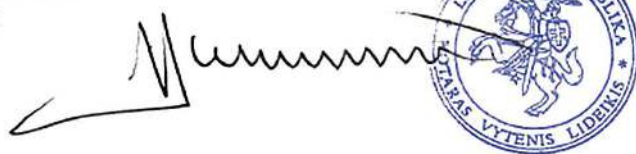
- 29.2. remdamasis Konferencijos įstatais atstovauja Konferencijai, palaiko ryšius su Lietuvos ir užsienio institucijomis, taip pat su tarptautinėmis organizacijomis;
 - 29.3. pasirašo Susirinkimo nutarimus, Konferencijos bendradarbiavimo sutartis, įgaliojimus, Konferencijos raštus bei finansinius dokumentus; pirmininkauja Susirinkimo posėdžiams;
 - 29.4. teikia Susirinkimui tvirtinti Viceprezidento ir Generalinio sekretoriaus kandidatūrą;
 - 29.5. skiria Konferencijos atstovus Generalinio sekretoriaus teikimu kitose institucijose ar jų darbo grupėse. Šie atstovai už savo veiklą atsiskaito Susirinkimui.
 - 29.6. priima ir atleidžia Konferencijos sekretoriato darbuotojus.
30. **Viceprezidentas**, esant reikalui, pavaduoja Prezidentą jo teikimu. Viceprezidentu gali būti kiekvienas Konferencijos nario vadovas (rektorius). Viceprezidentas renkamas vieneriems metams su teise būti perrinktu kitai kadencijai Susirinkimo patvirtinta tvarka rinkimų reglamente. Jis atšaukiamas slaptu balsavimu 2/3 visų Konferencijos narių balsų dauguma.

Konferencijos vykdymo organai

31. Konferencijoje veikia iš universitetų įgaliotų atstovų sudaryti **komitetai, nuolatinės bei laikinosios darbo grupės**, kurie sprendžia jų kompetencijai priklausančius klausimus ir teikia siūlymus Susirinkimui ir Prezidentui. Susirinkimas nustato jų skaičių, kompetenciją, o laikinųjų darbo grupių sudarymo atveju – laikotarpį, kuriam jos sudaromos.
- 31.1. Už papildomus darbus komitetų nuolatinių ir laikinųjų darbo grupių pirmininkai ir nariai gali būti skatinami.
- 31.2. Komitetų, nuolatinių ir laikinųjų darbo grupių veiklą tarp LURK visuotinių narių susirinkimų koordinuoja Konferencijos sekretoriatas.
32. **Konferencijos sekretoriatą** sudaro Konferencijos Generalinis sekretorius, Prezidento teikimu kasmet renkamas ir tvirtinamas Susirinkimo, atsakingas už sekretoriato darbą bei administratorius ir vyriausias buhalteris. Konferencijos sekretoriato darbuotojų sąrašą ir jų atlyginimus tvirtina Susirinkimas. Sekretoriato veiklą reglamentuoja Konferencijos sekretoriato veiklos reglamentas.

Turtas ir lėšos

33. Konferencijai nuosavybės teise gali priklausyti pastatai, įrenginiai, transporto priemonės, taip pat kitas turtas, reikalingas Konferencijos įstatuose numatytiems tikslams ir uždaviniams įgyvendinti. Turtas gali būti įgytas už Konferencijai priklausančias lėšas, taip pat paramos, dovanojimo, paveldėjimo ar kitu teisėtu būdu.
34. Konferencijos lėšas sudaro:
- 34.1. Konferencijos narių mokesčiai, kurių dydis ir mokėjimo tvarka patvirtinami atskiru Susirinkimo sprendimu;
 - 34.2. Lietuvos ir užsienio įmonių, organizacijų bei piliečių dovanotos lėšos;
 - 34.3. lėšos, skirtos konkrečioms švietimo, mokslo, sporto ir meno programoms remti;
 - 34.4. kredito įstaigų palūkanos už saugomas Konferencijos lėšas;
 - 34.5. skolinto kapitalo lėšos;
 - 34.6. gauta parama;

- 34.7. kitos teisėtai gautos lėšos.
35. Konferencijos lėšos naudojamos šiuos įstatus atitinkančiai veiklai. Konferencijos lėšų panaudojimą kasmet tikrina ir apie rezultatus informuoja Prezidentą bei Susirinkimą samdomas auditorius ar audito įmonė.

Konferencijos veiklos pasibaigimas

36. Konferencija gali būti pertvarkoma, reorganizuojama, likviduojama Susirinkimo sprendimu, priimtu ne mažesne kaip 2/3 Konferencijos narių balsų dauguma arba Lietuvos Respublikos įstatymais numatytos valstybės institucijos sprendimu.
37. Visus klausimus, susijusius su Konferencijos likvidavimu, sprendžia Susirinkimo paskirtas likvidatorius.
38. Likvidatorius privalo:
- 38.1. viešai paskelbti Valstybės įmonės Registrų centro leidžiamame elektroniniame leidinyje apie Konferencijos likvidavimą ir pateikti Juridinių asmenų registrui dokumentus, patvirtinančius sprendimą likviduoti Konferenciją bei savo duomenis;
 - 38.2. sudaryti likvidavimo laikotarpio pradžios balansą;
 - 38.3. perduoti likusį Konferencijos turtą įstatymų ir šių įstatų nustatyta tvarka;
 - 38.4. sudaryti Konferencijos likvidavimo aktą. Konferencijos likvidavimo akte aprašoma likvidavimo eiga ir patvirtinama, kad atlikti visi su likvidavimu susiję veiksmai;
 - 38.5. perduoti dokumentus saugoti Archyvų įstatymo nustatyta tvarka;
 - 38.6. pateikti Juridinių asmenų registro tvarkytojui Konferencijos likvidavimo aktą ir kitus dokumentus, reikalingus Konferencijai išregistruoti;
 - 38.7. atlikti kitus Civiliniame kodekse ir Asociacijų įstatyme numatytus veiksmus, susijusius su Konferencijos likvidavimu.
39. Likęs Konferencijos turtas ir lėšos, įstatymų nustatyta tvarka patenkinus visus kreditorių reikalavimus ir Konferencijos narių reikalavimus dėl Konferencijos turto dalies, nevirsijančios Konferencijos nario stojamojo įnašo ar mokesčio, iki Konferencijos išregistravimo iš Juridinių asmenų registro perduodami kitam ar kitiems viešiesiems juridiniams asmenims, kuriuos nustato Susirinkimas ar teismas, priėmęs sprendimą likviduoti Konferenciją.

Lietuvos universitetų rektorių konferencijos įstatai patvirtinti Konferencijos visuotinio narių susirinkimo posėdyje ir pasirašyti 2024 m. vasario 23 d.

Lietuvos universitetų rektorių konferencijos prezidentas

Prof. dr. Rimantas Benetis

Dokumentą elektroniniu spaudu patvirtino VI
Registrų centras
Data: 2024-04-24 10:18:17
Paskirtis: Įregistruota Juridinių asmenų
registre
Įregistravimo data 2024-04-24
Kodas 191900971

Dokumentą elektroniniu spaudu patvirtino
KRISTINA GUŽAUSKIENĖ
Data: 2024-04-19 12:55:44
Paskirtis: Kopija tikra

LIETUVOS UNIVERSITETŲ REKTORIŲ KONFERENCIJA

Lithuanian Universities Rector's Conference

LURK komunikatas *Dėl Lietuvos universitetų didesnės įtraukties į valstybės plėtrą*

2020 m. lapkričio 27 d.

Lietuvos universitetų rektorių konferencijos (toliau – LURK) asociacija, atstovaujama Lietuvos universitetų rektorių, sveikindama naująjį Lietuvos Respublikos Seimą ir būsimą Lietuvos Respublikos Vyriausybę, tikisi iš jų deramos aukštojo mokslo ir visos švietimo sistemos globos bei racionalių sprendimų, įgalinančių atsinaujinti ir sustiprėti visai sistemai, turinčiai fundamentalias galias prisidėti prie Lietuvos valstybės - Europos Sąjungos ir NATO narės – stiprinimo, Europos ir pasaulio aukštojo mokslo pažangos.

Universitetai, vykdydami savo tradicinę misiją, moksliniais tyrimais plėsdami pažinimo ribas, vykdydami kokybiškas studijas, įgalindami technologinius ir socialinius bei kultūrinius pokyčius, tarnaudami viešajam gerui ir visuomenės gerovei, dabar savo dėmesį stiprina klimato kaitos sulėtinimui ir darnaus vystymosi plėtrai, prisideda prie demokratijos, žmogaus teisių, teisinės valstybės, socialinio teisingumo, įtraukties ir lygiatėsiškumo principų realaus įgyvendinimo visuomenėje.

Universitetams vykdyti savo misiją sekasi geriau tada, kai valdžios ir valdymo institucijos gerbia jų bendruomenės narių LR Konstitucijoje įtvirtintą akademinę laisvę bei garantuoja institucinę universitetų autonomiją, suderinimą su atskaitomybe visuomenei, taiko aiškų, stabilų bei skaidrų teisinį jų reguliavimą, susilaiko nuo perteklinio kišimosi į institucijų vidaus reikalus ir laiduoja nuolatinį pasitikėjimu grįstą dialogą. Valstybės poreikiai turi būti sprendžiami vadovaujantis bendradarbiavimo ir lygiavertės partnerystės, o ne viešojo administravimo principu.

Universitetų bendruomenė kviečia pažymint Lietuvos universiteto šimtmetį 2022 metus paskelbti Universitetų metais ir taip sutelkti valdžios ir valdymo institucijas bei visuomenę siekiant puoselėti svarbiausią šiuolaikinės valstybės prioritetą - visuotinį švietimą, tautos išsilavinimą ir sumanumą.

Universitetų bendruomenė siekia gerinti studijų, mokslinės veiklos ir meninės kūrybos kokybę, kurti inovacijas, plėsti lygiavertį tarptautinį bendradarbiavimą, didinti savo indėlį į Lietuvos valstybingumą stiprinimą, yra nusiteikusi racionalioms pertvarkoms ir tikisi Vyriausybės programoje rasti teisinių ir materialinių prielaidų didesniai universitetų veiklos tvarumui užtikrinti ir teikia šiuos LURK pasiūlymus.

Universitetų bendruomenė kviečia Lietuvos valdžios ir valdymo institucijas parengti ir priimti *Nacionalinį susitarimą dėl švietimo*, kuriame būtų deramai atspindėtos ir išspręstos Universitetinio sektoriaus plėtros teisinės sąlygos ir materialiniai resursai:

Universitetų ir valdžių partnerystės srityje:

- 2022 metus paskelbti Universitetų metais išnaudojant juos universitetų ir visuomenės sanglaudos didinimui, Universitetų ir valdžių partnerystės stiprinimui;
- Valstybės poreikius, išreikštus sutartyse su universitetais, spręsti vadovaujantis lygiavertės partnerystės, o ne viešojo administravimo principu, valdžioms gerbiant ir garantuojant Universitetų konstitucijos garantuotą institucinę autonomiją, o universitetams garantuojant atskaitomybę visuomenei;

*Adresas: Laisvės al.13, LT-44338, Kaunas, LITHUANIA;
Kodas 191900971; atitink. sąsk. Nr. LT14 7044 0600 0121 6014; SEB bankas, Vilniaus filialas
Tel.: +370 618 63019, E-mail: lurkturas@lurk.lt,
<http://www.lurk.lt>*

Investicijų ir finansavimo srityje:

- Užtikrinti bendras mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros (toliau - MTEP) investicijas, kaip BVP dalies augimą, iki 1,5 procento jau 2024 metais siekiant priartėti prie Europos Sąjungos vidurkio ir numatant privalomą nuosekliai augantį MTEP/BVP santykį, ateityje artėjant prie 3 procentų nuo BVP;
- Užtikrinti suderintą bazinio ir projekcinio MTEP finansavimo sistemą, įgalinančią pritraukti ir išlaikyti geriausių universitetų ir mokslinių institutų tyrėjus;
- Plėtoti inovacijų kūrimo ekosistemą, sudarant palankią taikomųjų bei tarpdisciplininių tyrimų skatinimo ir finansavimo terpę;
- Užtikrinti tyrėjų atlyginimų augimą proporcingai MTEP finansavimo kaip BVP dalies augimui mokslo ir studijų įstaigose. Konkurencingas, palyginus su kaimyninėmis ES šalimis ir verslu, tyrėjų atlyginimas yra būtina sąlyga, užtikrinant lėšų MTEP projektams pritraukimą iš Europos Sąjungos programų. Užtikrinti, kad būtų laikomasi susitarime su profsąjungomis numatytų išpareigojimų didinti tyrėjų atlyginimus;
- Sudaryti tvarias teises ir materialines sąlygas akademinio ir neakademinio personalo darbo užmokesčio didinimui padarant jį konkurencingu šalies ir Europos darbo rinkoje;
- Užtikrinti nuolatinį tvarų finansavimą dėl atviros prieigos prie prenumeruojamų duomenų bazių visiems Lietuvos tyrėjams;
- Užtikrinti tvarų Universitetų infrastruktūros finansavimą atsižvelgiant į vykdomų studijų programų specifiką, ypatingą dėmesį atkreipiant į verslo poreikius atliepančias studentų praktinių įgūdžių formavimo aktualijas. Užtikrinti tęstinį finansavimo mechanizmą Universitetų bendrabičių renovacijai ir studentų gyvenimo sąlygų gerinimui;
- Neatidėliotinai parengti naują studijų finansavimo modelį, kuris užtikrintų stabilų aukščiausią pridėtinę vertę kuriančių ateities specialistų rengimą šalies darbo rinkai, skatintų studijų ir mokslo institucijas ne konkuruoti, bet bendradarbiauti, kurti konkurencingą ir ateities darbo rinkos poreikius atitinkančią studijų ir mokslo bazę;
- Atlikti tarptautinį Lietuvos universitetų veiklos ekonominį ir socialinį įvertinimą jų poveikiui šalies raidai nustatyti;
- Nustatyti racionalų norminės universitetinių studijų kainos nustatymo algoritmą;

Universitetinių studijų, mokslo ir inovacijų srityje:

- Užtikrinti aktyvų Lietuvos dalyvavimą Europos integracijos procesuose, mokslo ir studijų tarptautiškumą palaikant ir remiant politškai, teisiškai, finansiškai bei kitomis priemonėmis. Kartu su mokslo ir studijų institucijomis sukurti nacionalinį tarptautiškumo plėtros planą;
- Siekiant didesnės Lietuvos aukštojo mokslo integracijos į Europos aukštojo mokslo erdvę, plečiantis tarptautinio bendradarbiavimo iniciatyvoms ir formoms, skatinti ir remti prisijungimą prie tarptautinių mokslo ir studijų tinklų, spręsti prisijungimo prie tarptautinių mokslo ir studijų klasifikacijų klausimą;
- Atsižvelgiant į kitų Europos Sąjungos šalių gerąją praktiką, tobulinti mokslo projektų administravimo ir vertinimo procesus bei tai reglamentuojančius teisės aktus, atkreipiant ypatingą dėmesį į mokslo - verslo bendradarbiavimo svarbą, kurio plėtrą stabdo nelanksčios, perteklinės valstybės pagalbos vertinimo procedūros;
- Papildyti 2021–2030 m. švietimo plėtros programą sisteminio požiūrio muostatomis apie universitetinių studijų plėtotę;
- Sudaryti palankias teises ir materialines sąlygas užsienio bei grįžtantiems iš užsienio lietuvių kilmės studentams, parengti Lietuvos aukštojo mokslo pristatymo pasauliui ir užsienio studentų pritraukimo planą;

Adresas: Laisvės al.13, LT-44338, Kaunas, LITHUANIA;
Kodas 191900971; atskait. sąsk. Nr. LT14 7044 0600 0121 6614; SEB bankas, Vilniaus filialas
Tel.: +370 618 68019, E-mail: lurkbureau@lurk.lt,
<http://www.lurk.lt>

- Sukurti ir plėtoti talentų pritraukimo ir integravimo į Lietuvos aukštojo mokslo sistemą programą, užtikrinti jos konkurencingumą ir tvarų programos finansavimą analogiškų Europos šalių programų kontekste;
- Užtikrinti visapusišką 2019 metais startavusios Europos universitetų iniciatyvos, politinį ir materialinį palaikymą, nes ji reikalauja ir konkrečių veiksmų nacionaliniu lygiu. Ši iniciatyva turėtų būti sėkminga ir veiksminga bei atnešti naudą ne tik joje dalyvaujantiems Lietuvos universitetams, bet ir visai šalies aukštojo mokslo sistemai, padarys ją labiau matomą ir pripažįtamą Europoje;
- Sudaryti racionalias teisinės ir materialines sąlygas visą gyvenimą trunkančių studijų įgyvendinimui, sukurti aiškią ir skaidrią formaliu, neformaliu ir savišviesto būdu įgytų žinių ir gebėjimų vertinimo ir pripažinimo sistemą, užtikrinančią didesnę aukštojo mokslo studijų prieinamumą;
- Užtikrinti bendrojo ugdymo kokybę, kuri turėtų atitikti Universitetinių studijų kokybės reikalavimus;
- Užtikrinti universitetų autonomiją doktorantūros procese įgalinant lanksčiau vykdyti doktorantų priėmimą ir keisti priėmimo į doktorantūrą taisykles siekiant didesnio doktorantūros efektyvumo;
- Įteisinti vieningą Mokslo ir Studijų sričių ir krypčių klasifikatorių suderinant dabar atskirus Mokslo ir Studijų klasifikatorius;
- Harmonizuoti mokslo ir studijų veiklos rezultatų vertinimo sistemą, mažinant vertinimų biurokratinę naštą;

Investicijų į aukštąjį mokslą ir viešųjų pirkimų srityje:

- Užtikrinti ilgalaikį, tvarų, skaidrų ir lygias galimybes suteikiantį universitetų plėtros finansavimą;
- Palengvinti unikalios mokslinės įrangos įsigijimo galimybes;
- Pritaikant kitų Europos Sąjungos šalių praktiką viešųjų pirkimų moksliniams tyrimams reglamentavimą ir procedūras supaprastinti taip, kad Lietuvos mokslininkų siūlomos paslaugos būtų patrauklios šalies ir užsienio mokslo tyrimų ir verslo subjektams;
- Priimti 2017 m. registruotą viešųjų pirkimų įstatymo pataisą eliminuojančią perteklinį reikalavimą dėl mokslo publikacijų;
- Atstatyti galimybę konkursuose dalyvaujantiems dalyviams aiškinti ir tikslinti pasiūlymus, taip išvengiant nereikalingų konkursų nutraukimų;
- Numatyti pirkimų konkursuose dalyvaujančių įmonių atsakomybę dėl nepagrįstų pretenzijų, skundų teikimo, kurie stabdo ar piktybiškai vilkina pirkimų procesą ir/ar siekia nesąžiningo rinkos iškreipymo;

Mokslo ir studijų skaitmenizavimo srityje:

- Skirti tikslines investicijas mokslo ir studijų institucijų informacinių technologijų infrastruktūros (IT platformų, sistemų, programinės įrangos, atvirųjų resursų, auditorijų ir akademinės aplinkos pritaikymo mišriam/nuotoliniam mokymui poreikiai) atnaujinimui;
- Ateities ekonomikos DNR plane, analogiškai kaip ir bendrojo ugdymo sektoriui, numatyti lėšas aukštojo mokslo institucijoms skaitmeninių priemonių įsigijimui;
- Plėtoti vieningas mokslo ir studijų duomenų paieškos sistemas pasitelkiant šiuolaikiškas debesų technologijas;
- Teisiškai ir materialiai skatinti šiuolaikinių mokymo priemonių ir metodų diegimą studijose, skirti paramą dėstytojų skaitmeninių, pedagoginių/didaktinių kompetencijų tobulinimui;
- Tarpininkauti apibendrinant mokslui ir studijoms būtinas programinės įrangos poreikius ir sudarant institucijoms palankias sąlygas šios įrangos įsigijimui;
- Užtikrinti integruotą prieigą prie nacionalinių ir tarptautinių akademinį sąžiningumą didinančių tinklų.

*Adresas: Laisvės al.13, LT-44238, Kaunas, LITHUANIA;
Kodas 191900971; atvirk. sąsk. Nr. LT14 7044 0600 0121 6614; SEB bankas, Vilniaus filialas
Tel.: +370 618 68019, E-mail: lurkbiznesas@lurk.lt,
<http://www.lurk.lt>*

Socialinės dimensijos aukštajame moksle:

- Socialinės dimensijos sąvoka turi aprėpti ir kokybišką studijų aplinką, prieinamas socialines bei akademines paslaugas ir infrastruktūrą, kuri užtikrintų sklandų studijų procesą, asmenybės ugdymąsi bei sveikatą;
- Inicijuoti būtinus pokyčius, kurie mažintų studentų apmokamam darbui skiriamą laiką, užtikrinant jiems pakankamą finansinę paramą, leidžiančią daugiau laiko skirti studijoms ir akademiniams pasiekimams;
- Užtikrinti, jog visiems studentams, kurie atitinka teisės aktuose numatytus socialinių stipendijų gavimo kriterijus, būtų užtikrinta finansinė parama;
- Sudaryti galimybes aukštosioms mokykloms sukurti bei palaikyti veiksmingas bei sistemingas studentų pažangos stebėjimo ir pagalbos jiems teikimo priemones;
- Stiprinti aukštųjų mokyklų administracijos ir dėstytojų kompetencijas dirbant su studentais, turinčiais specialiųjų poreikių;
- Sudaryti sąlygas aukštosioms mokykloms stiprinti studentų psichikos sveikatos raštingumą, užtikrinant nemokamų psichologo konsultacijų prieinamumą bei reguliarių prevencinių veiklų vykdymą;
- Sudaryti teises ir materialines sąlygas Universitetų ir Lietuvos studentų sąjungos išipareigojimo, siekiančio, kad kiekvienas absolventas studijų metu galėtų pasirengti tapti sertifikuotu pirmosios pagalbos teikėju pagal ERC reikalavimus, (turintis ne tik teorines žinias, bet ir praktinius gaivinimo įgūdžius), įgyvendinimui;
- Skatiname atlikti nacionalinį tyrimą, įvertinantį, ar dabar galiojanti priemonė į aukštąsias mokyklas sistema nesukuria socialinės atskirties ir neriboja aukštojo mokslo prieinamumo, identifikuoti aukštajame moksle nepakankamai atstovaujamas socialines grupes, išanalizuoti dabartinę priemonę į aukštąsias mokyklas tvarką socialinio teisingumo aspektu ir pasiūlyti galiojančios tvarkos modifikavimo sprendinius, alternatyvius priemonės į valstybės finansuojamas vietas būdus.

LURK norėtų pasiūlyti glaudesnę Universitetų akademinės bendruomenės bendradarbiavimą su valdžios ir valdymo institucijomis teikiant savo ekspertus, kurie prisidėtų prie Vyriausybės programos parengimo bei įgyvendinimo.

LURK prezidentas

prof. Eugenijus Valatka

LIETUVOS UNIVERSITETŲ REKTORIŲ KONFERENCIJA

Lithuanian Universities Rectors' Conference

2025-01-31 Nr. 3248

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijai

Kopija

Lietuvos Respublikos Prezidento kancelijai

DĖL INDIVIDUALIŲ MOKYMOSI PASKYRŲ SISTEMOS ĮGYVENDINIMO

Lietuvos universitetų rektorių konferencija (toliau – LURK), įvertinusi Individualių mokymosi paskyrų sistemos (toliau – IMP sistema) modelio įgyvendinimo eigą, ir atsižvelgdama į LURK narių patirtį organizuojant neformalaus suaugusiųjų švietimo programas (toliau – Programa) per vieno langelio principu veikiančią tarpinstitucinę sistemą www.kursuok.lt, atkreipia Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos (toliau – ŠMSM) dėmesį į ydingą mokymosi visą gyvenimą vykdymo praktiką dėl neužtikrinamos mokymo kokybės bei susiformavusias nepalankias sąlygas universitetams sėkmingai vykdyti Programas per šią sistemą, ir teikia ŠMSM nuomonę bei siūlymus sistemos tobulinimui:

Dėl teikiamų Programų kokybės ir valstybės prioritetinių sričių kompetencijų ugdymo:

- Būtina tobulinti IMP sistemoje teikiamų Programų kokybės užtikrinimo sistemą, ją grindžiant kokybės užtikrinimo ir tobulinimo ciklu. Kokybės užtikrinimo sistema turi leisti įvertinti, ar planuojami vykdyti mokymai iš tikrųjų prisideda prie aukštos pridėtinės vertės kompetencijų ugdymo ir strateginių šalies tikslų įgyvendinimo. LURK atkreipia dėmesį, kad dalis IMP sistemoje vykdomų Programų yra deklaruojamos kaip aukštos pridėtinės vertės ir skirtos ugdyti valstybės prioritetinių sričių kompetencijas, tačiau praktikoje šios Programos dažnai neatitinka tokių standartų. Tai kelia klausimų dėl valstybės skiriamų lėšų panaudojimo efektyvumo ir ilgalaikio poveikio šalies ekonomikai bei konkurencingumui. LURK nuomone, viena pagrindinių problemų yra tai, kad šiuo metu nėra pakankamai aiškių kriterijų ir kokybės vertinimo mechanizmų, kurie leistų objektyviai nustatyti, ar konkreti Programa tikrai prisideda prie prioritetinių kompetencijų ugdymo. Dažnai prioritetinių kompetencijų sąvoka yra naudojama kaip formalus pagrindas siekiant gauti valstybės finansavimą, tačiau Programų turinys nėra suderintas su realiais strateginiais poreikiais. Pastebėtina ir tai, kad didelės dalies įregistruotų Programų mokymo rezultatai yra labai nekokybiški ir daugumoje atvejų neatitinka visuotinai priimtose „mokymo rezultatų“ arba „studijų rezultatų“ sampratos, neretai mokymosi rezultatų pavadinimai pateikiami vietoje mokymosi rezultatų aprašų. Dėl šios priežasties siūloma peržiūrėti valstybės investavimo į mokymąsi visą gyvenimą politiką ir nustatyti aiškius kriterijus bei prioritetus, užtikrinančius, kad Programos atitiktų deklaruojamus kvalifikacijos lygius, mokymo rezultatai būtų suformuluoti atsakingai, o didžioji dalis lėšų būtų nukreipiamos į aukštos pridėtinės vertės mokymus. Kokybės kriterijai turėtų apimti mokymo turinio ir mokymo kokybės, ugdomų kompetencijų vertinimą, atitikimą darbo rinkos poreikiams ir

Adresas: Latvių al.13, LT-44238, Kaunas, LITHUANIA;
Kodas 191900971; atsiųsk. sąsk. Nr. LT14 7044 0600 0121 6614; SEB bankas
Tel.: +370 618 68019 Fax: +370 37 300358, E-mail: lurkbiznesas@lurk.lt,
<http://www.lurk.lt>

ilgalaikį poveikį ekonomikai. Neturi būti varžomi ar draudžiami pažangūs mokymo metodai, tokie kaip asinchroninis nuotolinis mokymas, nes Programos visų pirma yra skiriamos dirbantiems asmenims. Deja, IMP sistemos kokybės užtikrinimo sistema tam nepritaikyta. Be to, būtina užtikrinti, kad Programų vertinimo funkcijas atliktų akredituota kokybės užtikrinimo agentūra.

- Būtina pažymėti, kad Programų turinio vertinimo kriterijai, numatyti Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2024 m. birželio 27 d. įsakymu Nr. V-721 patvirtintame „Individualių mokymosi paskyrų sistemoje skelbiamų neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi programų kokybės užtikrinimo tvarkos“ apraše“ (toliau – Kokybės aprašas) nevertina, ar teikiama Programa iš tiesų ugdo kompetencijas, nurodytas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2023 m. spalio 25 d. nutarimo Nr. 819 „Prioritetinių individualių mokymosi paskyrų sistemoje teikiamų valstybės finansuojamų programų sričių sąrašė“ (toliau – Vyriausybės nutarimas). LURK atkreipia dėmesį, kad yra stebimi piktnaudžiavimo atvejai, nurodant, kad yra ugdomos prioritetinių sričių kompetencijos, nors jos niekaip neatsispindi mokymosi turinyje taip, kaip jos apibrėžtos Vyriausybės nutarime, pvz., skaitmeninės ar verslumo kompetencijos.
- Siūloma sutrumpinti universitetų (akredituotų mokymo įstaigų) teikiamų Programų vertinimo terminą, kuris atsižvelgiant į Kokybės aprašo 30 punktą, šiuo metu gali trukti iki trijų mėnesių. Toks terminas taikomas tiek akredituotų, tiek neakredituotų mokymo įstaigų teikiamų Programų vertinimui. Atkreiptinas dėmesys, kad universitetai turi vidines studijų kokybės užtikrinimo sistemas, kurias reguliariai vertina tarptautinių ekspertų grupės, sudarytos Studijų kokybės vertinimo centro, ir gali užtikrinti teikiamų mokymų kokybę bei jų atitiktį valstybės prioritetams. Būtina paminėti, kad vertinančios institucijos pateikiamos pastabos dažniausiai apsinboja redakciniais, o ne esminiais turinio pakeitimais. Todėl dabartinis ilgas vertinimo laikotarpis akredituotoms institucijoms yra neproporcingas, ypač atsižvelgiant į tai, kad šios institucijos jau turi veikiančius mechanizmus aukštam kokybės lygiui užtikrinti. Neatsitiktinai IMP sistema paskatino kurtis daugybei mažųjų bendrijų, nes rinka greitai prisitaikė prie lengvai pasiekiamo lėšų šaltinio ir gali pasinaudoti realiu kokybės užtikrinimo ir kainodaros nebuvimu.
- Siūloma universitetams (akredituotoms mokymo įstaigoms) leisti iki 25 proc. atnaujinti jau įvertintos ir sistemoje registruotos Programos turinį, nenumatant naujo Programos registravimo ir vertinimo proceso. Pažymėtina, kad nei Kokybės Aprašas, nei „Individualių mokymosi paskyrų sistemos administravimo ir asmenų, siekiančių tobulinti kompetencijas ir (arba) jų įgyti per šią sistemą finansavimo bei konkurso gauti finansavimą, skiriamą dalyvauti neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi programose, organizavimo tvarkos aprašas“, patvirtinto Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. lapkričio 29 d. įsakymu Nr. V-1515 (toliau – Administravimo aprašas), nenumato mechanizmo, leidžiančio Programų teikėjams atlikti Programos korekcijas, atsižvelgiant į mokymų dalyvių grįžtamąjį ryšį ar administravimo metu įgytą patirtį. Šiuo metu Programų teikėjai, siekdami atnaujinti Programos turinį, privalo registruoti naują Programą ir iš naujo pereiti Programos vertinimo procesą, kuris trunka mažiausiai tris mėnesius. Toks reguliavimas sukuria neefektyvumo riziką Programų teikimo ir administravimo procesuose, apsunkina Programų vertinimą vykdančios institucijos veiklą ir neatitinka šiuolaikinių kokybės valdymo ir užtikrinimo principų, kurių pagrindą sudaro nuolatinis kokybės gerinimas, pagrįstas naujausiomis sektoriaus tendencijomis ir mokymosi dalyvių teikiamu grįžtamuju ryšiu.

Dėl Programų kainodaros ir finansavimo dalyviams skyrimo:

- LURK nuomone, siekiant užtikrinti sąžiningą ir efektyvų skiriamų lėšų panaudojimą, būtina sukurti aiškias Programų kainodaros taisykles, kurios leistų atsižvelgti į Programų trukmę, turinio sudėtingumą, kvalifikacijų lygį, mokymo priemones ir medžiagas, tikslinę auditoriją, mokymų teikėjų patirtį ir kitus kriterijus. Šiuo metu Programų teikėjai siūlomoms Programoms nustato vienodą kainą, nepriklausomai

Adresas: Laisvės al.13, LT-44238, Kaunas, LITHUANIA;
Kodas: 191900971; atitik. sąsk. Nr. LT14 7044 0600 0121 6614; SEB bankas
Tel.: +370 615 65019, E-mail: lurk@lurk.lt
<http://www.lurk.lt>

nuo jų apimties, sudėtingumo ar reikalingų resursų, taip iškreipiant visą mokymų kainodarą. Toks finansavimo modelis neskatina Programų teikėjų siūlyti sudėtingesnių, didesnę pridėtinę vertę kuriančių Programų, nes jų organizavimas reikalauja daugiau investicijų, tačiau kainodarą galima taikyti tokią pačią, kaip ir paprastesnių trumpalaikių kursų.

- LURK taip pat atkreipia dėmesį, kad dabartinis lėšų skirstymo modelis yra grindžiamas greičiu ir taktiniu pranašumu, pvz., iš anksto surenkant besimokančiųjų grupes, o ne kokybe, siekiamų ugdyti kompetencijų prioritetais ir ilgalaikiu poveikiu šalies ekonomikai, t. y. tie, kurie greičiausiai registruojasi į Programas, turi daugiau galimybių gauti finansavimą, nepriklausomai nuo to, ar Programoje ugdomos kompetencijos yra orientuotos į ilgalaikį poveikį darbo rinkai, ar ne. LURK ragina ŠMSM peržiūrėti Programų finansavimo principus ir sukurti aiškias finansavimo paskirstymo taisykles, kurios leistų lėšas skirstyti pagal sektorius ir valstybės prioritetus, atskirai lėšas skiriant aukštosios mokykloms, profesinėms mokykloms, privačiam sektoriui ir pan. Tai leistų aukštosios mokykloms, orientuotoms į strateginius šalies tikslus ir aukštus akademinius standartus, konkuruoti dėl finansavimo lygiomis sąlygomis, besimokantiejiems – turėti galimybę rinktis aukštesnės pridėtinės vertės mokymus, o ŠMSM užtikrinti, kad valstybės lėšos būtų skiriamos efektyviai, kryptingai ir atsižvelgiant į ilgalaikius šalies ekonominius tikslus. Turėtų būti kuo greičiau atsakyta momentinio lėšų paskirstymo kartą per metų ketvirtį išmetamomis lėšų porcijomis, kurios paskirstomos per keliolika minučių. LURK nuomone, principas „kas pirmesnis, tas gudresnis“ yra netoleruotinas, o lėšos, kaip numatyta Neformalaus suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatyme, turi būti skiriamos konkurso būdu.
- Siūloma, kad mokymo paskyrų paskirstymas būtų vykdomas slenkančio priėmimo (angl. rolling admissions) principu, organizuojant konkursus pagal nustatytus mokymo dalyvių atrankos kriterijus ir suteikiant daugiau lankstumo Programų teikėjams formuoti mokymo grupes jiems palankiu laiku, kad būtų išvengta kartą į metų ketvirtį „išmetamų“ į rinką mokymosi lėšų dalybų „juodojo penktadienio“ principu.
- Atkreiptinas dėmesys, kad potencialiam mokymų dalyviui gavus finansavimą į pasirinktą Programą, tačiau nesusidarius pilnai mokymų grupei ir mokymus atšaukus, potencialus mokymų dalyvis praranda gautą valstybės finansavimą einamuoju laikotarpiu. Būtina pažymėti, kad automatiniam laiške, kurį potencialus mokymų dalyvis gauna iš IMP sistemos po registracijos atšaukimo, nurodoma, kad į konkrečius mokymus registracija atšaukta ir dalyvis kviečiamas rinktis kitus mokymus. Siunčiamame laiške nenurodoma, kad dalyvis praranda valstybės finansavimą ir jo negalės panaudoti kitiems mokymams einamuoju laikotarpiu. Dalyviui laišku sudaromas klaidingas įspūdis, kad finansavimas neprarandamas ir vietoje atšauktų mokymų galima rinktis kitus mokymus. Atsižvelgiant į tai, siūloma arba leisti potencialiam mokymų dalyviui per tam tikrą laiko intervalą registruotis į kitą susidariusią ar potencialiai susidarysiančią mokymų grupę (rekomenduotinas sprendimas), arba vykdyti tikslesnę komunikaciją, tokiu būdu išvengiant suteikiamų klaidingų lūkesčių.
- Atkreiptinas dėmesys, kad skirstant finansavimą nėra laikomasi prioritetinės eilės principų, o finansavimą gauna pirmas užsiregistravęs asmuo. Tuo tarpu Administravimo aprašo 34 punkte numatoma, kad pirmiausia finansuojamas asmuo, kuriam nustatytas neįgalumo lygis arba iki 2023 m. gruodžio 31 d. darbingumo lygis (nuo 2024 m. sausio 1 d. – dalyvumo lygis); po asmens įgyto išsilavinimo ar kvalifikacijos tobulinimo praėjo daugiau kaip 5 (penkeri) metai; vyresnio amžiaus asmuo. Siūloma sukurti algoritmą, leidžiantį dalyvius automatiškai prioretizuoti pagal Administravimo aprašo 34 punkte numatytus prioritetus ir skaidriai priskirti valstybės finansavimą.
- Administravimo aprašo 27 punkte numatoma, kad IMP krepšelis asmeniui negali būti skiriamas už jo dalyvavimą Programoje, jei Programą vykdo teikėjas, su kuriuo asmuo yra susijęs darbo ir (arba) formaliojo mokymosi santykiais. Šiuo punktu užkertamas kelias dirbantiems studentams pasirinkti Programą savo mokymo įstaigoje, taip stipriai apribojant jų pasirinkimo laisvę. Pasigendama aiškių tokio

Adresas: Latvių al.13, LT-44238, Kaunas, LITHUANIA;
Kodas 191900971; atitisk. sąsk. Nr. LT14 7044 0600 0121 6614; SEB bankas
Tel.: +370 618 65019, E-mail: lurk@lurk.lt,
<http://www.lurk.lt>

sprendimo priežasčių, kadangi studentai nėra su mokymo įstaiga susiję darbo santykiais, o pačios mokymo įstaigos yra institucijos, kuriose veikia aiškios kokybės kontrolės, akademinio sąžiningumo ir atsakomybės užtikrinimo sistemos.

Dėl tolesnio IMP sistemos vystymo:

- IMP sistema galėtų būti pirmoji nacionaliniu lygmeniu veikianti platforma Lietuvoje, kurioje būtų įdiegtas mikrokredencialų suteikimo ir kaupimo mechanizmas, numatant galimybę asmenims, baigusiems IMP sistemoje siūlomus mokymus, gauti mikrokredencialus, saugomus asmens kompetencijų pase (ES skaitmeninėje asmens dėklėje). Tai užtikrintų įgytų kompetencijų pripažinimą ne tik nacionaliniu, bet ir tarpvalstybiniu mastu, prisidėtų prie mokymosi visą gyvenimą skatinimo ir palengvintų kompetencijų perkeliamumą, o taip pat leistų aukštosios mokykloms aktyviau dalyvauti aktualių įgūdžių ugdyme, pasiūlant aukštos pridėtinės vertės mokymus siekiantiems tobulintis ar persikvalifikuoti.
- Rekomenduojama peržiūrėti Programų kokybės kriterijus ir užtikrinti finansavimą tik tiems kursams, kurie atitinka aukštos kokybės standartus ir turi tęstinumo galimybes formalių studijų visų pakopų sistemoje. Tokia praktika ne tik skatintų mokymosi integraciją, bet ir užtikrintų, kad IMP sistemos Programos remtų mikrokredencialų kaupimo idėją bei ilgalaikius profesinio tobulėjimo tikslus.
- Rekomenduojama svarstyti dirbtinio intelekto technologijų integravimą į IMP sistemą, kad potencialūs dalyviai galėtų gauti personalizuotas mokymosi rekomendacijas, paremtas jų profesiniais tikslais, ankstesne patirtimi ir darbo rinkos poreikiais. Toks funkcionalumas padidintų sistemos naudotojų pasitenkinimą ir užtikrintų, kad IMP Programos efektyviai tenkintų asmens individualius ir šalies ekonominius poreikius.

Dėl IMP sistemos administravimo:

- IMP sistemos svetainė (ją valdo ESFA) šiuo metu nėra techniškai pajėgi efektyviai valdyti didesnių besiregistruojančiųjų srautų ir užtikrinti visiems dalyviams vienodas sąlygas registruojantis į IMP sistemos informacinėje sistemoje (ją kuria ir eksploatuoja LAMA BPO, ji prieinama adresu www.manokursuok.lt) sistemoje siūlomas Programas. Tai iliustruoja 2024 m. sausio 2 d. situacija, kai dėl svetainės www.kursuok.lt neveikimo apie 20 minučių registruotis galėjo tik tie dalyviai, kurie žinojo IMP IS adresą arba turėjo tiesioginę registracijos nuorodą į konkrečią Programą. Deja, neveikiančioje svetainėje taip ir nebuvo pateiktas pranešimas tiesiogiai jungtis į informacinę sistemą, nors ji veikė be trikdžių, pirmasis 1 mln. eurų buvo paskirstytas per 4 minutes. Tik Programų teikėjai, gerai parengę savo potencialius mokinius, susilaukė sėkmės. Siekiant užtikrinti IMP sistemos patikimumą ir vienodas registracijos galimybes visiems dalyviams, būtina numatyti priemones, leidžiančias užtikrinti sklandų IMP sistemos interneto svetainės veikimą didelės apkrovos sąlygomis, taip pat numatyti veiksmus, kurie užtikrintų vienodas galimybes visiems besiregistruojantiems ir nesuteiktų nesąžiningo pranašumo daliai mokymų dalyvių.
- Siūloma į IMP sistemą integruoti laukiančiųjų eilės funkcionalumą, kuris leistų užtikrintų efektyvesnę laisvų vietų Programose užpildymą. Šiuo metu, likus dienai iki mokymų pradžios, jei dalyvis nepasirašo sutarties arba ją nutraukia, Programoje lieka laisvų vietų, tačiau Administravimo tvarkoje nėra numatyta galimybės priimti kitus dalyvius į tą pačią Programą. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad registracija į Programas leidžiama visiems dalyviams, nepatikrinus jų atitikimo reikalavimams dėl išsilavinimo arba dirbančiojo statuso. Dėl šios priežasties pasitaiko atvejų, kai jau patvirtinus mokymo dalyvų paaiškėja, jog dalyvis neatitinka finansavimo kriterijų, todėl sutartis negali būti patvirtinta. Šio funkcionalumo diegimas padėtų optimizuoti procesus ir efektyviau sudaryti besimokančiųjų grupes.
- Siekiant užtikrinti lankstesnį ir efektyvesnį Programų vykdymą rekomenduojama įdiegti galimybę perkelti dalyvius į tos pačios Programos kitas grupes arba sujungti dvi mažesnes tos pačios Programos grupes, jei nesusidaro pilnos grupės ir dalyviai sutinka keisti mokymų tvarkaraštį.

Adresas: Laisvės al.13, LT-44238, Kaunas, LITHUANIA;
Kodas: 191900971; atitink. sąsk. Nr. LT14 7044 0600 0121 6614; SEB bankas
Tel.: +370 618 65019, E-mail: lurk@lurk.lt
<http://www.lurk.lt>

- IMP sistemos internetinėje svetainėje www.kursuok.lt filtrų sekcijoje šiuo metu nėra įdiegtos galimybės filtruoti Programas pagal Vyriausybės nutarime numatytas valstybės finansuojamas prioritetines sritis, išskyrus skaitmeninės kompetencijos sritį. Tačiau ir šis filtras šiuo metu interneto svetainėje neveikia, veikia tik IMP IS. Siekiant užtikrinti patogesnę vartotojų patirtį ir sudaryti sąlygas efektyviau naudotis prioritetinių sričių finansavimo galimybėmis, rekomenduojama įdiegti galimybę filtruoti Programas pagal minėtame nutarime išdėstytus prioritetus.
- Rekomenduojama užtikrinti, kad Programų aprašai, mokymų sutartys ir Programų baigimo pažymėjimai būtų pateikiami dvikalbiu formatu, t. y. tiek lietuvių, tiek anglų kalbomis. Pažymėjimai turi pateikiami Programos teikėjo vardu, t. y. juridinio arba fizinio asmens vardu, bet ne IMP sistemos projekto prekės ženklo Kursuok vardu, nes tokių pažymėjimų pripažinimas neįmanomas. o ir projektą vykdanči ESFA nėra švietimo teikėjas, švietimo veikla nenumatyta ESFA registravimo dokumentuose.
- Pikų metu svetainėje neturėtų būti teikiama neišvengiamai vėluojanti informacija apie paskyrų suteikimo eigą ir laisvas lėšas, nes realus lėšų paskirstymas ir mokymo grupių formavimas vyksta informacinėje sistemoje ir potencialus mokymo dalyvis turi būti nukreiptas tiesiai į ją.
- Siūloma IMP sistemoje įdiegti šiuos funkcionalumus, kurie užtikrintų operatyvų ir tikslų duomenų pateikimą bei reikšmingai sumažintų administracinę naštą:
 - automatinį Programos dalyvių sąrašų generavimą, kuris leistų greičiau ir tiksliau parengti reikiamus sąrašus bei sumažintų rankinio darbo poreikį;
 - galimybę eksportuoti sutarčių duomenis į universitetų ar kitų Programų teikėjų valdomas duomenų sistemas, kadangi šiuo metu kiekvieno dalyvio duomenys yra tvarkomi rankiniu būdu, o tokia funkcija užtikrintų efektyvesnį duomenų valdymą;
 - visų sutarčių atsiuntimą vienu paspaudimu, kas leistų atsisakyti darbo su kiekviena sutartimi atskirai ir sutaupyti reikšmingą laiko ir darbo resursų dalį;
 - galimybę generuoti dokumentą, kai asmuo nusprendžia nutraukti mokymų sutartį. Šiuo metu IMP sistemoje pateikiamas tik ketinimo nutraukti faktas, tačiau dokumentas negeneruojamas, todėl universitetai neturi galimybės dokumentuoti sutarties nutraukimo fakto ir išrašyti papildomą kvitą. Be to, negeneruojant dokumento, jo neįmanoma įkelti į universitetų dokumentų valdymo sistemas, dėl ko procesai tampa neefektyvūs.
- Rekomenduojama įdiegti galimybę pratęsti Programų vykdymo laikotarpį dėl objektyvių priežasčių, tokių kaip dėstytojo liga, siekiant užtikrinti kokybišką jos įgyvendinimą.

LURK akcentuoja, kad aukštos pridėtinės vertės kompetencijų ugdymas mokymosi visą gyvenimą kursuose turi būti ne tik formaliai deklaruojamas tikslas, bet ir realiai įgyvendinama praktika. LURK išreiškia susirūpinimą dėl dabartinės situacijos, kai reikšminga dalis valstybės skiriamų lėšų yra nukreipiama į mažos pridėtinės vertės Programas. Tokia praktika ne tik prieštarauja strateginiams šalies prioritetams, bet ir riboja galimybes spręsti esminius iššūkius, tokius kaip kvalifikuotų specialistų trūkumas darbo rinkoje ar produktyvumo didinimas. Šios problemos aktualumą pabrėžia ir Europos Komisijos pirmininkės Ursulos von der Leyen 2024–2029 m. Europos Sąjungos politinės gairės „Europos pasirinkimas“, kuriose vienas iš pagrindinių ateinančių penkerių metų Europos politinių prioritetų numatomas įgūdžių ir darbo jėgos spragų šalinimas. Panašią poziciją išreiškė ir Mario Draghi savo ataskaitoje dėl Europos konkurencingumo ateities, akcentuodamas, kad įgūdžių trūkumas stabdo Europos produktyvumą ir konkurencingumą. Jis ragina stiprinti aukštojo mokslo ir verslo ryšius bei gerinti duomenų apie trūkstamus įgūdžius surinkimą.

LURK nerimą taip pat kelia diskusijos, kad planuojama atsisakyti LAMA BPO paslaugų, o IMP informacinės sistemos kūrimo ir eksploatacijos funkcija ir planuotos struktūrinės lėšos jau perduotos VŠĮ „Mokausi

Lietuvoje“. Tai kelia susirūpinimą, kad aukštojo mokslo sektorius gali būti visiškai atribotas nuo mokymosi visą gyvenimą sistemos kūrimo, kad jo patirtis ir siekiami tikslai gali būti ignoruojami.

Atsižvelgdama į šias išvalgas, LURK pabrėžia, kad Lietuva privalo aiškiai apibrėžti prioritetus ir strateginius tikslus, siekdama užtikrinti efektyvų valstybės skiriamų lėšų panaudojimą ir kryptingą investavimą į aukštos pridėtinės vertės kompetencijų ugdymą. LURK yra pasirengusi aktyviai dalyvauti diskusijose ir iniciatyvose, siekiančiose stiprinti Lietuvos švietimo ir įgūdžių sistemą. Tik kryptingas prioritetų nustatymas, nuosekli politika ir strateginis investavimas į aukštos pridėtinės vertės kompetencijas užtikrins ilgalaikį šalies konkurencingumą bei sėkmę tarptautinėje rinkoje.

LURK Prezidentas

prof. dr. Rimantas Benetis

*Adresas: Laisvės al.13, LT-44238, Kaunas, LITHUANIA;
Kodas 191900971; atsisak. Nr. LT14 7044 0600 0121 6614; SEB bankas
Tel.: +370 615 65019, E-mail: lurk@lurk.lt
<http://www.lurk.lt>*

LIETUVOS UNIVERSITETŲ REKTORIŲ KONFERENCIJA
Lithuanian Universities Rector's Conference

Lietuvos universitetų susitarimas dėl klimato kaitos

2020 m. sausio 31 d.

Mes, žemiau pasirašę Lietuvos universitetų rektoriai, atsižvelgdami į Paryžiaus klimato kaitos susitarimo (2015 m.), Jungtinių Tautų Generalinės asamblėjos globalaus darnaus vystymosi dokumento „Darbotvarkė 2030“ (2015 m.) nuostatas ir šiuose dokumentuose deklaruojamus tikslus,

žinojimą, kad nulinis žmogaus veiklos anglies pėdsako siekis, klimatui neutralios ekonomikos kūrimas, atsparumo klimato kaitai didinimas, nemotyvuoto skepticizmo klimato kaitos aktualumo klausimais išgyvendinimas – nepaprastai svarbios visų institucijų veiklos sritys,

savo bendruomenių supratimą apie klimato kaitos padarinių žalą aplinkai ir visuomenei, tvirtą tikėjimą pagrindiniu universitetų vaidmeniu ir jų pareigą esmingai prisidėti formuojant tvarią visuomenės ateitį,

žinojimą, kad universitetai turi tarnauti visai visuomenei vykdydami mokslinius tyrimus, skleidžiami žinias ir pažangią praktiką bei ugdydami informuotus absolventus,

įsitikinimą, kad kryptinga lyderystė kovojant su klimato kaita bei diegiant moksliniais įrodymais bei inovacijomis pagrįstus prisitaikymo būdus ilgalaikėje perspektyvoje sumažins energijos sąnaudas ir klimato trikdžių žalą, pagerins gyvenimo kokybę,

šiuo susitarimu siekia prisiimti lyderio vaidmenį reaguojant į klimato pokyčius, kuriant žinias ir integruojant klimato klausimų sprendimą į švietimo ir mokslinių tyrimų programas bei įveikiant visuomenės klaidingas nuostatas klimato kaitos klausimais.

Mes taip pat raginame prisijungti prie mūsų veiklų kreipiant visuomenę darnos su aplinka ir klestėjimo link ir kitas mokslo ir studijų institucijas.

Lietuvos universitetai kovai su klimato kaita įsipareigoja:

1. Sukurti išsamų Klimato veiksmų planą.

1.1. Per du mėnesius nuo šio dokumento pasirašymo paskirti atsakingus darbuotojus ar vidines institucines struktūras, kurios vadovautų Plano rengimui ir įgyvendinimui.

1.3. Sudaryti šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) išmetimo inventorizaciją bei nustatyti artimiausio laikotarpio galimybes ŠESD mažinimui. Informuoti apie tai pirmajame metiniame pažangos įvertinime universitetų bendruomenės ir visuomenės.

1.4. Per dvejus metus nuo Plano įdiegimo pradžios atlikti pradinį universiteto miestelio bendruomenės atsparumo klimato kaitai vertinimą, atsižvelgiant į esamą būseną ir dabartinį pažeidžiamumą.

1.5. Per trejus metus nuo Plano įgyvendinimo pradžios datos sukurti *veiksmų strategiją*, atspindinčią visos bendruomenės ir universitetų valdomo turto komponentus, kurioje būtų tikslinė data pasiekti veiklos modelį atitinkantį anglies neutralumą; tarpinės tikslinės datos, kuriomis siekiama įvykdyti orientacinius tikslus, kurie lems anglies neutralumą ir padidins atsparumą klimato kaitai; pažangos stebėjimo mechanizmai ir rodikliai (įskaitant esančius už universiteto ribų);

Adresas: Laisvės al. 13, LT-44238, Kaunas, LITHUANIA;

Kodas 191900971; atskait. sąsk. Nr. LT14 7044 0600 0121 6614; SEB bankas, Vilniaus filialas

Tel.: +370 618 68019, E-mail: lurkburas@lurk.lt

<http://www.lurk.lt>

1.6 Inicijuoti ir plėtoti tarpkryptinius su klimato kaita ir klimato valdymu susijusius mokslinius tyrimus, grįstus bendra vizija ir stipria tarpuniversitetine partneryste, keičiančius studijų turinį ir pačių universitetų struktūrą;

1.7 Įtraukti anglies neutralumo ir atsparumo klimato kaitai klausimus į studijų programas ir kitas švietimo patirtis visiems studentams;

1.8. Vykdyti veiklas, formuojančias pilietinę ir brandžią klimato kaitos klausimais visuomenę; stiprinti mokslininkų vaidmenį politinių sprendimų priėmimo procesuose.

2. Vykdyti viešą pažangos vertinimą ir stebėseną.

2.1. Per vienerius metus nuo strategijos veiksmų įgyvendinimo pradžios dienos ir vėliau kiekvienais metais atlikti metinį pažangos vertinimą (įskaitant ŠESD emisijas, energijos vartojimo efektyvumą, atsparumo klimato kaitai vertinimą ir t.t.).

2.2. Ne rečiau kaip kas penkerius metus peržiūrėti, pataisyti ir pakartotinai viešai pateikti Klimato veiksmų planą, kuris gali būti kaip naujo darnaus vystymosi plano dalis arba kaip atskiras Planas.

ISM Vadybos ir ekonomikos universiteto rektorius dr. Dalius Misiūnas

Kauno technologijos universiteto rektorius prof. Eugenijus Valatka

Klaipėdos universiteto rektorius prof. dr. Artūras Razbadauskas

Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos viršininkas plk. Juozas Kacergius

Lietuvos sporto universiteto rektorė doc. dr. Diana Rėklaitienė

Lietuvos muzikos ir teatro akademijos rektorius prof. Zbignevas Ibelgauptas

Lietuvos sveikatos mokslų universiteto rektorius prof. habil. dr. Remigijus Žaliūnas

Mykolo Romerio universiteto rektorė prof. dr. Inga Žalėnienė

Šiaulių universiteto l. e. p. rektorius prof. dr. Darius Šiaučiūnas

Vilniaus dailės akademijos rektorė doc. Ieva Skauronė

Vilniaus Gedimino technikos universiteto rektorius prof. dr. Alfonsas Daniūnas

Vilniaus universiteto rektorius prof. habil. dr. Artūras Žukauskas

Vytauto Didžiojo universiteto rektorius prof. Juozas Augutis

Adresas: Laisvės al. 13, LT-44238, Kaunas, LITHUANIA;

Kodas 191900971; atsisk. sąsk. Nr. LT14 7044 0600 0121 6614; SEB bankas, Vilniaus filialas

Tel.: +370 618 68019, E-mail: ljurkbyuras@lurk.lt

<http://www.lurk.lt>

LIETUVOS UNIVERSITETŲ REKTORIŲ KONFERENCIJA

Lithuanian Universities Rectors' Conference

Lietuvos universitetų rektorių konferencijos deklaracija

DĖL GENERATYVINIO DIRBTINIO INTELEKTO PANAUDOJIMO STUDIJOSE

2025 m. kovo 28 d.

Generatyvinis dirbtinis intelektas (toliau – GDI) negrįžtamai transformuoja studijų, mokslo ir socialinio gyvenimo erdves, keisdamas žmogaus santykį su gamtine ir socialine aplinka. Šiame kontekste labai svarbu užtikrinti, kad Lietuvos universitetai išnaudotų GDI atveriamą galimybių langą bei siektų lyderystės Europos ir pasaulio aukštojo mokslo kontekste, rengdami kvalifikuotus specialistus, pasirengusius efektyviai, skaidriai ir atsakingai kurti aukštą pridėtinę vertę, kuriant naujas bei pasitelkiant jau sukurtas GDI technologijas.

Šiam tikslui pasiekti Lietuvos universitetų rektorių konferencija (toliau – LURK) laikosi pozicijos, kad universitetams svarbu:

1. Inicijuoti pokyčius akademinėje bendruomenėje, spartinančius sklandžią ir atsakingą DI technologijų integraciją į studijas ir studijų administravimą.
2. Siekti kokybiško, įtraukaus ir inovacijomis grįsto studijų proceso. Nuolat kelti dėstytojų kvalifikaciją GDI tematika, kad dėstytojai išmanytų GDI įrankius, gebėtų juos kritiškai įvertinti ir pasirinkti, išmanytų privalumus ir trūkumus ir galėtų skaidriai bei atsakingai taikyti juos studijų procese, ypač organizuojant studentų pasiekimų vertinimą.
3. Į studijų programas ir studijų procesus integruoti GDI raštingumą didinančias temas, įgalinančias studentus efektyviai, skaidriai bei atsakingai naudoti GDI įrankius, siekiant aukštų studijų rezultatų.
4. Skatinti studentus skaidriai ir atsakingai naudoti GDI mokymosi procese, išskyrus iš anksto nustatytus apribojimus tais atvejais, kai neribotas GDI naudojimas trukdytų kokybiškai ir etiškai pasiekti konkrečius studijų rezultatus.
5. Stiprinti studentų kritinį mąstymą, etinį raštingumą, gebėjimą atpažinti bei valdyti socialinius ir kultūrinius šališkumus, į studijų programas diegiant *artes liberales* principus bei stiprinti į studentą orientuotą požiūrį.
6. Aklai nepasikliauti GDI aptikties įrankiais ir teikti prioritetą nesąžiningo GDI naudojimo prevencijos priemonėms, pirmiausia peržiūrint ir atnaujinant studijų programų ir

*Adresas. Laisvės al.13, LT-44238, Kaunas, LITHUANIA;
Kodas 191900971; atsisak. sąsk. Nr. LT14 7044 0600 0121 6614; SEB bankas
Tel.: +370 618 68019 Fax.: +370 37 300358. E-mail: luck@lurk.lt
<http://www.lurk.lt>*

modulių rezultatus ir pasiekimų vertinimo metodus, teikiant prioritetą kūrybiškumo, kritinio mąstymo, praktinių gebėjimų ir kitų asmeninių bei tarpasmeninių kompetencijų stiprinimui.

7. Sudaryti vienodas galimybes visiems universitetų bendruomenės nariams naudotis GDI technologijomis ir jų teikiamomis naudomis.

8. Nuolat peržiūrėti bei atnaujinti skaidraus ir atsakingo GDI naudojimo studijose taisykles, atsižvelgiant į GDI evoliuciją bei vadovaujantis LR Akademinės etikos kontrolieriaus gaires ir kitus nacionalinius bei tarptautinius standartus atitinkančia GDI naudojimo studijose politika.

9. Bendradarbiauti su Lietuvos ir užsienio universitetais, siekiant užtikrinti naujausių tarpdisciplininių žinių ir įgūdžių prieinamumą per jungtines studijų programas ar jungtinius studijų modulius.

10. Bendradarbiauti su verslo, pramonės ir viešojo sektoriaus subjektais siekiant rengti ateities specialistus, gebančius skaidriai ir atsakingai kurti ir taikyti inovatyvius GDI sprendimus profesinėje veikloje.

Universitetai įsipareigoja tarpusavyje bendradarbiauti kuriant ir diegiant inovatyvius GDI sprendimus, dalijantis kompetencijomis ir patirtimi bei pritraukiant finansavimo šaltinius anksčiau išvardintiems tikslams siekti pasiekti.

LURK Prezidentas

prof. dr. Rimantas Benetis

*Adresas: Laisvės al.13, LT-41238, Kaunas, LITHUANIA;
Kodas 191900971; atsisk. sąsk. Nr. LT14 7044 0600 0121 6614; SEB bankas
Tel.: +370 618 68019. E-mail: lurk@lurk.lt*

LIETUVOS UNIVERSITETŲ REKTORIŲ KONFERENCIJA

Lithuanian Universities Rector's Conference

2025 02 25 Nr. 3252

LR Ministrui pirmininkui Gintautui Paluckui,
LRS pirmininkui Sauliui Skverneliui,
LRS nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pirmininkui Giedrimui Jeglinskui,
LRS švietimo ir mokslo komiteto pirmininkei Vaidai Aleknavičienei,
LR Prezidento patarėjui Sauliui Olencevičiui,
LR Švietimo, mokslo ir sporto ministrei Ramintai Popovienei,
LR Krašto apsaugos ministrei Dovilei Šakalienei

DĖL KARO SPECIALISTŲ RENGIMO UNIVERSITETUOSE

Lietuvos universitetų rektorių konferencija (toliau LURK), atsižvelgdama į kylančias įvairias grėsmes šalies nacionaliniam saugumui, savo 2025 01 31 posėdyje vėl nagrinėjo klausimą *Dėl karo specialistų rengimo universitetuose*. Posėdyje buvo nutarta vėl siūlyti galimas universitetų iniciatyvas rengiant universitetų absolventus bakalauro ir magistro studijose sustiprinti jų kompetencijas karyboje ir pagalbos teikime nukentėjusiems nuo karo ir kitų nelaimių.

Analogiškas iniciatyvas LURK teikė ir 2023 m., dalyvaudama šaukimo į privalomąją pradinę karo tarnybą sistemos tobulinimo procese. Tai atspindi *Krašto apsaugos sistemos institucijų darbo grupės šaukimo į privalomąją pradinę karo tarnybą sistemai tobulinti* posėdžio, įvykusio 2023 05 30 Vilniuje, 2023 birželio 2 d., protokole Nr. 6VL-162. Reikia pastebėti, kad Universitetų siūlymai buvo nagrinėjami šaukimo į privalomąją pradinę karo tarnybą sistemos tobulinimo požiūriu. Be to, grėsmės nacionaliniam saugumui tada atrodė mažesnės.

Tai suponuoja LURK pakartotiną iniciatyvą, siekiančią stiprinti šalies ginkluotųjų pajėgų ir visuomenės pasirengimą atremti išorės grėsmes. LURK pasitiki Karo akademijos specialistų rengimu ir laikosi nuomonės, kad dabar rengiami kiti Universitetų bakalaurai ir magistrai nėra pakankamai pasirengę ir įstatymų tai nereglamentuota racionaliai funkcionuoti karo sąlygomis ar kitose sudėtingose situacijose. Atkreiptinas dėmesys, jog ir Nacionalinė sveikatos taryba 2025 m. sausio 29 d. posėdyje svarstė karo medicinos mokymo programos parengimo, integracijos į medicinos studijų programas, ikidiplomines ir podiplomines studijas aktualijas, teikė siūlymus.

LURK laikosi nuomonės, kad Universitetų studijų programose turėtų/galėtų būti profesionalūs segmentai arba net atskiros studijų programos susijusios su karyba arba civiline sauga. Pastarieji neturėtų būti skirti statutiniais dalykams, o susiję su universitetų profiliu (pav.: LSMU ir VU medicinos fakultetai – galėtų rengti karo medikus, technologiniai universitetai – karo inžinierius pagal studijų profilį ir t.t.). Tokie absolventai kritiniais atvejais pašaukti ginti nuo agresorių šalį nebūtų „patrankų mėsa“, o galėtų su savo universitetiniu intelektiniu gebėjimu ir pasirengimu dalyvauti atitinkamuose reguliariuose daliniuose.

Universitetai yra pasiryžę imtis minėtų savo tradicinės akademinės veiklos papildymų. Manytume, kad tuo tikslu reikėtų sudaryti (atnaujinti) mišrią darbo grupę iš LURK, Prezidentūros, Nacionalinės sveikatos tarybos, Švietimo, mokslo ir sporto, Krašto apsaugos ministerijų, LRS nacionalinio saugumo ir gynybos bei mokslo ir studijų komitetų bei Lietuvos studentų sąjungos atstovų LURK iniciatyvoms aptarti ir parengti jų įgyvendinimo veiksmų gaires/planą. Tai įgalintų Universitetus, įvertinus savo profilį ir galimybes, papildyti savo institucinės veiklos strategijas. Tokios darbo grupės išvados taip pat sudarytų galimybes Universitetams numatyti reikiamo papildomo finansavimo papildomų studijų vykdymui ir būtinajai papildomai infrastruktūrai poreikius bei įgyvendinti minimas iniciatyvas.

LURK prezidentas

prof. Rimantas Benetis

LIETUVOS UNIVERSITETŲ REKTORIŲ KONFERENCIJA

Lithuanian Universities Rector's Conference

Lietuvos universitetų bendruomenių susitarimas

Dėl gaivinimo įgūdžių mokymosi

2020 m. sausio 31 d.

Mes, žemiau pasirašę Lietuvos universitetų rektoriai ir Lietuvos Studentų sąjunga, atsižvelgdami į Europos gaivinimo tarybos (ERC) 2015 m. gaivinimo gairių medicinos mokslo įrodymais grįstas rekomendacijas, Tarptautinio gaivinimo komiteto ir Europos komisijos direktyvą, rekomenduojančią pradėti privalomą praktinį pradinio gaivinimo mokymą jau nuo 12 metų amžiaus, atnaujinant ir išlaikant praktinius gaivinimo įgūdžius visą gyvenimą;

Žinodami, jog staigi mirtis dėl širdies veiklos sutrikimo yra trečia pagal dažnį išvengiama mirties priežastis išsivysčiusiose šalyse, keturiais iš penkių atvejų įvyksta šeimos narių, bendradarbių ar aplinkinių žmonių akivaizdoje, kai šalia nėra medikų. Tokiais atvejais gyvybė yra aplinkinių žmonių rankose, o jų veiksmai nelaimės atveju tiesiogiai susiję su turimais praktiniais pradinio gaivinimo įgūdžiais;

remdamiesi gerąja išsivysusių šalių patirtimi, kurios įdiegė privalomą pradinio gaivinimo mokymą vidurinėse bei aukštosiose mokyklose (Danija, Italija, Prancūzija, Italija, Malta, JAV), subūrė bendruomenes į pirmosios pagalbos teikėjų tinklus, investavo į automatinį defibriliatorių plėtrą viešose vietose, ir tokiu būdu kelis kartus padidino ne tik pradinį gaivinimą atliekančių įvykio liudininkų skaičių, bet ir išgyvenamumą be liekamųjų neurologinių reiškinių. 2019 metais publikuotas danų tyrimas parodė, jog išgyvenamumas po staigios mirties viešoje vietoje siekia net 73 proc., jei šalia yra defibriliatorius, o defibriliaciją atlieka įvykio liudininkas iki atvykstant greitajai medicinos pagalbai (GMP), lyginant su 44 proc., kai defibriliaciją atlieka atvykę GMP medikai;

dalindamiesi atsakomybe už brandžių, atsakingų, pasirengusių padėti nelaimės atveju ir turinčių tam reikiamų įgūdžių absolventų ugdymą su Lietuvos studentų sąjunga ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerija

įsipareigojame:

Adresas: Laisvės al.13, LT-44238, Kaunas, LITHUANIA;

Kodas 191900971; atstisk. sąsk. Nr. LT14 7044 0600 0121 6614; SEB bankas, Vilniaus filialas

Tel.: +370 618 68019, E-mail: liukbturas@liuk.lt

<http://www.liuk.lt>

- įrengti savarankiško mokymosi klasę, kurioje studentai galėtų praktiškai mokytis pirmosios pagalbos įgūdžių, naudodami tam skirtus manekenus, mokomuosius defibriliatorius ir kitas simuliacijai skirtas priemones;
- siekti, kad kiekvienas absolventas studijų metu pasirengtų tapti sertifikuotas pirmosios pagalbos teikėjas pagal ERC reikalavimus, (turintis ne tik teorines žinias, bet ir praktinius gaivinimo įgūdžius);
- sudaryti galimybes studentams įsitraukti pirmosios pagalbos mokymus į savo studijų planus;
- įsirengti automatinį išorinį defibriliatorių ir įtraukti jį į miesto defibriliatorių tinklą;
- skleisti universiteto bendruomenei informaciją apie pirmosios pagalbos teikėjų tinklą (AED ALERT mobilioji aplikacija), padedančią suburti arčiausiai nukentėjusiojo esančius gaivinti mokančius žmones, bei raginti sertifikuotus mokymus užbaigusius bendruomenės narius jungtis į šį tinklą.

ISM Vadybos ir ekonomikos universiteto rektorius dr. Dalius Misiūnas

Kauno technologijos universiteto rektorius prof. Eugenijus Valatka

Klaipėdos universiteto rektorius prof. dr. Artūras Razbadauskas

Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos viršininkas plk. Juozas Kačergius

Lietuvos sporto universiteto rektorė doc. dr. Diana Rėklaitienė

Lietuvos muzikos ir teatro akademijos rektorius prof. Zbignevas Ibelgaupas

Lietuvos sveikatos mokslų universiteto rektorius prof. habil. dr. Remigijus Žalūsnis

Mykolo Romerio universiteto rektorė prof. dr. Inga Žalėnienė

Šiaulių universiteto I. e. p. rektorius prof. dr. Darius Šiaučiūnas

Vilniaus dailės akademijos rektorė doc. Ieva Skauronė

Vilniaus Gedimino technikos universiteto rektorius prof. dr. Alfonsas Daniūnas

Vilniaus universiteto rektorius prof. habil. dr. Artūras Žukauskas

Vytauto Didžiojo universiteto rektorius prof. Juozas Augutis

Lietuvos studentų sąjungos prezidentas Eigirdas Sarkanas

Adresas: Laisvės al.13, LT-44238, Kaunas, LITHUANIA;

Kodas 191900971; atstov. sąsk. Nr. LT14 7044 0600 0121 6614; SEB bankas, Vilniaus filialas

Tel.: +370 618 68019, E-mail: turkbituras@turk.lt

<http://www.turk.lt>

**LIETUVOS UNIVERSITETŲ REKTORIŲ KONFERENCIJOS DEKLARACIJA
DĖL ALLEA, EUA ir SCIENCE EUROPE DEKLARACIJOS
AKADEMINĖ LAISVĖ IR INSTITUCINĖ AUTONOMIJA:
PASIŽADĖJIMUS TURI SEKTI VEIKSMAI**

Lietuvos universitetų rektorių konferencija, susipažinusi su ALLEA¹, EUA² ir SCIENCE EUROPE³, atstovaujančias itin platų Europos tyrimų ir aukštojo mokslo sektorių, 2019 balandžio mėn. deklaracija **AKADEMINĖ LAISVĖ IR INSTITUCINĖ AUTONOMIJA: PASIŽADĖJIMUS TURI SEKTI VEIKSMAI**:

pritaria išreikštai deklaracijoje nuomonei, kad:

- modernios visuomenės klestėjimas yra pagrįstas žiniomis, moksliniais atradimais ir technologiniu išsivystymu. Fundamentinių ir taikomųjų tyrimų rezultatai įgalina progresą visuose kontinentuose visose su žmogaus gyvenimu ir gamtos išsaugojimu susijusiose srityse;
- tyrimai gali įnešti savo indėlį į siekiamos darnios ir klestinčios ateities kūrimą tik tada, jei laikomasi tam tikrų fundamentinių veiklos principų. Tyrėjams ir dėstytojams reikia minties ir tyrinėjimų, naujų žinių sklaidos bei naujos kritiškų mąstytojų kartos ugdymo laisvės. Tie dalykai sudaro akademinės laisvės principą, taikytiną visai akademinei bendruomenei, susijusiai su tyrimais, mokymu ir studijomis. Jos pamatiniu ramsčiu yra institucinė autonomija, apsauganti aukštojo mokslo ir tyrimų institucijas nuo politinės ir ekonominės intervencijos bei garantuoja akademinės bendruomenės savivaldą;
- visos Europos šalys įvairiomis nacionalinėmis teisinėmis formomis bei tarptautiniais įsipareigojimais ir susitarimais, tokiais kaip Didžioji Europos universitetų bei Europos Sąjungos fundamentinių teisių chartijomis, yra vienaip ar kitaip įteisinusios akademinės laisvės ir institucinės autonomijos principus, tačiau jų laikymasis ne tik Europoje, bet ir platesniame pasaulyje silpnėja (nebepaisoma), o tai sukelia liūdnas pasekmes ne tik mokslui ir studijoms bet ir plačiajai visuomenei,

pritaria deklaracijos kvietimui:

- **valdžios ir valdymo institucijoms** globoti akademinę laisvę bei garantuoti institucinę aukštojo mokslo ir mokslinio tyrimo įstaigų autonomiją suteikti aiškų ir pastovų teisinį sektoriaus reguliavimą bei susilaikyti nuo kišimosi į institucijų vidaus reikalus ir laiduoti nuolatinį pasitikėjimu grįstą dialogą;
- **valdžios ir valdymo institucijoms** garantuoti mokslininkams ir studentams teisę į akademinę laisvę, apimant teisę reikšti savo nuomonę, skleisti informaciją, burtis į draugijas bei teisę į išsilavinimą ir mokymą;
- **valdžios ir valdymo institucijoms** garantuoti autonomiją tyrimus ir studijas finansuojančioms institucijoms priimant finansinius sprendimus, įgalinat tyrimų įvairovę, taikant prioritetus, tačiau visiškai nesustabdant finansavimo dėl politinių priežasčių;
- **universitetams ir tyrimų institucijoms bei finansuojančioms agentūroms** garantuoti, kad tyrėjams, dėstytojams ir studentams būtų užtikrinami akademinės laisvės principai, stiprinama institucinė kultūra, kurioje nevaržoma mintis ir gerbiama diskusija, o akademinė bendruomenė apskritai apsaugoma nuo sankcijų, susijusių su akademinės laisvės principų laikymusi ar jų taikymu praktikoje;

¹ All European academies

² European University Association

³ Science Europe is an association of European Research Funding and Research Performing Organisations, based in Brussels

Lietuvos universitetų rektorių konferencija,

- patirdama, kad ir Lietuvoje, kurios Konstitucijoje akademinės laisvės ir institucinės autonomijos principas yra vienareikšmiškai įteisintas, jo viršenybė viešosios politikos ir teisės aktų praktikoje patiria pažeidimų ir nepaisymų, **prisijungia prie ALLEA, EUA ir SCIENCE EUROPE** deklaracijos ir kartu su kitomis prisijungusiomis institucijomis siekia akademinės laisvės ir institucinės autonomijos normų laikymosi ne savo labui, o dėl didesnių galimybių mokslo ir studijų institucijoms atlikti savo misiją visuomenėje;
- laikosi nuomonės, kad akademinės laisvės principas turi būti siejamas su griežtais moksliniais ir profesiniais standartais, turi būti gerbiamos kitų teisės bei etinės normos, saugoma žmonija ir gamta;
- mano, kad autonomiškos mokslo ir studijų institucijos turi būti atsakingos savo bendruomenėms, valstybės įstaigoms ir plačiajai visuomenei. Už tai jos yra atsakingos kartu su valdžios ir valdymo institucijomis;
- **tikisi**, kad Lietuvos mokslo ir studijų institucijos, patirdamos akademinės laisvės ir institucinės autonomijos principo sąžiningo laikymosi viešojoje praktikoje suteikiamomis papildomomis galimybėmis bei, veikdamos kartu su valdžios ir valdymo institucijomis, ir kartu siekdamos tų pačių tikslų, geriau atliks savo misiją visuomenei.

ISM Vadybos ir ekonomikos universiteto l. e. p. rektorė prof. dr. Viltė Auruškevičienė

Kauno technologijos universiteto rektorius prof. Eugenijus Valatka

Klaipėdos universiteto rektorius prof. dr. Artūras Razbadauskas

Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos viršininkas, plk. Juozas Kačergius

Lietuvos sporto universiteto rektorė doc. dr. Diana Rėklaitienė

Lietuvos muzikos ir teatro akademijos rektorius prof. Zbignevas Ibelgautas

Lietuvos sveikatos mokslų universiteto rektorius prof. habil. dr. Remigijus Žaliūnas

Mykolo Romerio universiteto rektorė prof. dr. Inga Žalėnienė

Šiaulių universiteto l. e. p. rektorius prof. dr. Darius Šiaučiūnas

Vilniaus dailės akademijos rektorius prof. Audrius Klimas

Vilniaus Gedimino technikos universiteto rektorius prof. dr. Alfonsas Damiūnas

Vilniaus universiteto rektorius prof. habil. dr. Artūras Žukauskas

Vytauto Didžiojo universiteto rektorius prof. Juozas Augutis

**Lietuvos aukštųjų mokyklų pareiškimas dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų prieš
nepriklausomą Ukrainos valstybę**

2022 02 25

Lietuvos universitetų rektorių konferencija (LURK) ir Lietuvos kolegijų direktorių konferencija (LKDK) griežtai smerkia Rusijos Federacijos karinius veiksmus prieš nepriklausomą Ukrainos valstybę. Lietuvos universitetai solidarizuojasi su Ukrainos universitetais, jų darbuotojais, dėstytojais, studentais ir visa ukrainiečių tauta.

Esame pasirengę šią sunkią valandą panaudoti visus turimus resursus, kad padėtume Ukrainos universitetams. Taip pat padėsime ukrainiečiams, kurie atvyks ieškoti prieglobsčio Lietuvoje, suteikdami galimybę tęsti studijas ar mokslinius tyrimus, trumpesniam ar ilgesniam laikui įsikurti Lietuvoje.

Šie įvykiai dar kartą parodo, kaip svarbu kurti išsilavinusią, demokratišką, kritiškai mąstančią visuomenę. Mūsų bendra atsakomybė – kartu ugdyti savo valstybę mylinčią ir ginti pasiruošusią jaunąją kartą.

Universitetai yra viena svarbiausių institucijų, padedančių valstybei kurti stiprų visuomenės audinį. Universitetų solidarumas ir bendra tradicija tokiomis valandomis suvienija visus tikinčius europinėmis vertybėmis, demokratija, žodžio ir minties laisve.

Lietuvos universitetų rektorių konferencijos prezidentas prof. Rimvydas Petrauskas

Lietuvos kolegijų direktorių konferencijos prezidentas Nerijus Varnas

LURK pozicija ir tolesni veiksmai

2022 03 14

Visi švietimo ir mokslo ryšiai, bendradarbiavimo sutartys ir memorandumai su Rusijos ir Baltarusijos aukštosios mokyklomis yra nutraukti.

Pagal galiojančius migracijos įstatymus Lietuva išlieka atvira visiems, norintiems čia gyventi, įgyti išsilavinimą ar dirbti.

Lietuvos akademinė bendruomenė laikosi pozicijos:

I

- sustabdyti Rusijos ir Baltarusijos dalyvavimą Europos aukštojo mokslo erdvėje;
- sustabdyti Rusijos ir Baltarusijos institucijų narystę Europos universitetų asociacijoje (EUA);
- sustabdyti Rusijos ir Baltarusijos agentūrų ir institucijų narystę ENQA ir EQAR;
- sustabdyti Rusijos ir Baltarusijos narystę visose pasaulinėse ir tarptautinėse aukštojo mokslo organizacijose, tinkluose ir asociacijose;
- užtikrinti visišką Rusijos izoliaciją nuo civilizuoto demokratinio pasaulio.

II

- Lietuvos universitetai dėl Rusijos karinės invazijos sukeltų padarinių solidarizuojasi su Ukrainos universitetais, jų darbuotojais, dėstytojais, studentais ir visa ukrainiečių tauta.

- Lietuvos universitetai yra pasirengę panaudoti visus turimus resursus tam, kad padėtų Ukrainos universitetų akademinei bendruomenei. Numato padėti ukrainiečiams, atvykstantiems ieškoti prieglobsčio Lietuvoje, suteikdami galimybę tęsti studijas ar mokslinius tyrimus, trumpesniam ar ilgesniam laikui įsikurti Lietuvoje, priimant ir apgyvendinant pabėgėlius universitetų bendrabučiuose, poilsiavietėse ir kt.

- Numatytos galimybės kokia apimtimi universitetai gali priimti studentus (anglų kalba ir rusų kalba) į atitinkamas studijų programas, integruoti dėstytojus į studijų procesą pagal galimybes padengiant jų pragyvenimo išlaidas. Jau dabar pirminiais duomenimis universitetai pasirengę priimti daugiau nei 2000 studentų. Šio meto prioritetas - integruoti asmenis, kurių studijos nutrūko dėl Rusijos karinės invazijos į šalį ir studijų procesą. Stipendijas numato skirti universitetai ir Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija (LR ŠMSM).

- LR ŠMSM Švietimo mainų paramos fondu ketina www.studyin.lt platformoje sukurti atskirą Ukrainos piliečiams skirtą skyrelį. Jame anglų ir ukrainiečių kalba būtų skelbiama aktuali informacija Ukrainos piliečiams, kurie norėtų studijuoti/tęsti dėl karo nutrūkusias studijas Lietuvos aukštosiose mokyklose.

- Universitetai www.studyin.lt tinklapyje rengia bendrą informaciją apie galimybes integruotis į studijų procesą Lietuvoje. Taip pat aukštosios mokyklos savo tinklapiuose formuoja skyrelius Ukrainos piliečiams (anglų kalba, o esant galimybei ir ukrainiečių kalba).

- Universitetų bendruomenės psichologai konsultuoja ypatingą nerimą jaučiančius užsienio ir Lietuvos studentus.

III

Atsižvelgiant į naujausius įvykius ir šaliai padarytos žalos mastą, prognozuojamas ilgalaikis Ukrainos atsigavimo laikotarpis. Tai turės įtakos daugelio Ukrainos studentų galimybėms grįžti į savo gimtuosius universitetus. Todėl Lietuvos universitetų akademinė bendruomenė siūlo apsvarstyti galimybę sukurti ES programą (pvz., tai galėtų būti specialus pagrindinis veiksmas ar veikla pagal Erasmus+ plus programą), kuri remtų reikalavimus atitinkančius Ukrainos pabėgėlių studentus, kurie galėtų tęsti studijas universitetuose (pvz. Erasmus+ chartijos nariai), kol galės grįžti į savo gimtuosius universitetus. ES kreditų perkėlimo ir mainų studijų modelis puikiai tiktų proceso skaidrumui ir našumui užtikrinti.

Kęstutis Kriščiūnas, Jūratė Budrienė

LURK raida 2018–2025 padedant universitetams vykdyti savo misiją

Institucinės raidos apybraiža

Lietuvių kalbos redaktorė Renata Endzelytė
Maketuotoja ir viršelio dizainerė Rasa Švobaitė
2025 10 15. Tiražas 300 egz. Užsakymo Nr. K25-039.

Išleido
Vytauto Didžiojo universitetas
K. Donelaičio g. 58, LT-44248, Kaunas
www.vdu.lt | leidyba@vdu.lt

Spausdino
UAB „Vitae Litera“
Savanorių pr. 137, LT-44146, Kaunas
www.tuka.lt | info@tuka.lt